

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษ ของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของวัฒนธรรม
2. ความสำคัญของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
3. ความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
4. ความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษ
5. การสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
6. การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของวัฒนธรรม

เฮซ เนด ซีลลี่ (H. Ned Seelye 1984 : 13) ได้กล่าวถึง ความ เป็นมาของคำว่า "วัฒนธรรม" ว่าได้มีนักมานุษยวิทยาจำนวนมากให้คำจำกัดความไว้ โดยในปี 1954 มีผู้รวบรวมได้ถึงประมาณ 300 นิยาม แม้กระนั้นก็ยังไม่มีคำจำกัดความร่วมกันที่แน่นอน ตามตัว เจอรี โอบเวนส์ (Jerry Owens 1989 : 51) กล่าวว่า "การให้คำจำกัดความคำว่า "วัฒนธรรม" นั้น เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเป็นเรื่องยาก" ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ แมรี แมคกรอร์ตี และ โจเซ่ แอล กัลวาน (Mary McGroarty and Jose L. Galvan 1985 : 81) ที่ว่า สาเหตุสำคัญที่นักวิจัยและผู้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาทั้งสองส่วนใหญ่มีมุมมอง ข้ามเรื่องของวัฒนธรรมอาจเป็นเพราะเป็นการยากที่จะอธิบายถึงคำว่า วัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม ได้มีการเชื่อมโยงเรื่องราวของ วัฒนธรรม กับการศึกษาวิจัย ภาษาดังประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้ เกอเนล มอเรน (Genelle Morain 1983 : 403) กล่าวถึงความหมายของ วัฒนธรรม ว่าเดิมในการเรียนการสอนภาษาได้มองว่าวัฒนธรรม มีความหมายในแง่ของประณีตศิลป์ (fine arts) เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อวิธีการสอนภาษาแบบ ฟัง-พูด (audio-lingual method) เข้ามามีบทบาทในช่วงทศวรรษที่ 1960 ได้มีผู้เสนอ ความหมายของ วัฒนธรรม ในแง่ สังคมภาษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งเน้นเรื่องของรูปแบบ การดำเนินชีวิตประจำวันและระบบค่านิยมของกลุ่มชน ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการนิยามความหมายของ คำว่า วัฒนธรรม ไว้ โดยมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อาทิเช่น

รูธ คอร์นฟิลด์ (Ruth Cornfield 1966 : 124) กล่าวถึงความหมายของ วัฒนธรรม ว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดหมายถึงวิถีชีวิตเดียวกันของคนในสังคมที่พูดภาษาเดียวกัน เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรม และภาษาของแต่ละบุคคลในสังคมนั้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกด้วยคำพูด ท่าทางและมารยาทสังคมเป็นสิ่งที่มียุทธูปถัมภ์ในการดำเนินชีวิต ทศนคติและความเชื่อ วัฒนธรรม จะกำหนดสิ่งที่คนในสังคมนั้นจะพูดหรือทำอย่างเหมาะสม

ม.ล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ (กรมวิชาการ 2516 : 1) กล่าวถึงความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ในหนังสือ "ความรู้เบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ" ว่ามีความหมาย 2 ประการ โดยแบ่งเป็นความหมายอย่างกว้างตามที่นักมานุษยวิทยาใช้ และความหมายอย่างแคบตามที่ประชาชนทั่วไปใช้ ทั้งนี้ตามความหมายอย่างกว้างนั้น วัฒนธรรมคือ วิถีดำเนินชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ได้แก่การประกอบอาชีพ การปกครอง กฎหมาย ประเพณี ต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจ ระบบสังคม ฯลฯ ตลอดจนศิลปกรรมต่าง ๆ ซึ่งในความหมายนี้ทั้งสิ่งที่ค้ำ งามและสิ่งที่ควรปรับปรุงก็เป็นวัฒนธรรม สำหรับความหมายอย่างแคบ วัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ค้ำ งามต่าง ๆ ได้แก่ ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี และขนบประเพณีที่ควรรักษา เช่นประเพณีบวชนาคของคนไทย ถือเป็นวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

เอ็ดเวิร์ด เดวิด อัลเลน และ รีเบคคา เอ็ม วาเลตต์ (Edward David Allen and Rebecca M. Vallette 1977 : 325)กล่าวถึงคำว่า วัฒนธรรม ว่ามี 2 ความ

หมาย โดยความหมายแรกหมายถึง ศิลป ดนตรี วรรณคดี สถาปัตยกรรม ความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกความหมายหนึ่งหมายถึงรูปแบบทางพฤติกรรมหรือชีวิตความเป็นอยู่ ของคนเช่น การรับประทานอาหาร การประกอบอาชีพ การอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนทัศนคติที่มี ต่อเพื่อน และสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

เฮอซูลา เอส เฮนดอน (Ursula S. Hendon 1980 : 191) ได้กล่าว ถึงคำว่า วัฒนธรรม ว่ามี 2 ความหมายหลัก ซึ่งได้แก่ สัมฤทธิผลของอารยธรรมชั้นสูงเช่น ศิลปะ ดนตรี วรรณคดี ปรัชญา ซึ่งมักกล่าวถึงว่าเป็น "Culture with a capital C" (วัฒนธรรม ซึ่งขึ้นต้นด้วย C ตัวใหญ่) กับความหมายหนึ่งคือรูปแบบพฤติกรรมหรือการดำเนินชีวิตของผู้คน ซึ่ง มักกล่าวถึงว่าเป็น "culture with a small c" (วัฒนธรรมซึ่งขึ้นต้นด้วย c ตัวเล็ก) เฮน ดอนตั้งข้อสังเกตว่า ความหมายแรกเกี่ยวข้องกับอดีต ในขณะที่ความหมายหลัง เน้นชีวิต ในปัจจุบัน

วาสนา โกวิทธา (2525 : 233) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการที่ ประกอบกันขึ้นเป็นวัฒนธรรมและแสดงถึงความหมายของวัฒนธรรม องค์ประกอบแรกคือ แบบแผน ชีวิตหรือระบบการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายถึงความรู้สึกริชาการ ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความ เชื่อ และวิถีทางดำเนินชีวิตของหมู่ชนใดหมู่ชนหนึ่ง องค์ประกอบที่สองคือ อารยธรรมซึ่งหมายถึง สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสัมฤทธิผลทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลป กรรม วรรณคดี ดนตรี และปรัชญา

ดีนา อาร์ เลวีน และ มารา บี อเดลแมน (Deena R. Levine and Mara B. Adelman 1982 : XVI) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า วัฒนธรรม ว่าหมายถึง ภูมิ หลังที่มีร่วมกันของบุคคลในสังคมเช่นเรื่องของชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา เป็นต้น ซึ่งสะท้อนออกมา ในรูปของภาษา และการสื่อความหมายที่เหมือนกัน ตลอดจนธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ทั้งนี้ มีความหมายรวมถึง พฤติกรรมการแสดงออกทางคำพูด (verbal behavior) และพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่ใช้คำพูด (non-verbal behavior)

เฮซ เนค ซีลลี่ (H. Ned Seelye 1984 : 26) ได้กล่าวสรุปความหมาย

ของคำว่า วัฒนธรรม ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า "คำว่าวัฒนธรรมนั้นรวมเอาวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านไว้ด้วยกัน (all aspects of the life of man) ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน (patterns of everyday life) ซึ่งเชื่อมโยงแต่ละบุคคลให้เข้ากับสังคมที่เขาอยู่"

เวอร์จิเนีย โวเจล แซนเจอร์ (Virginia Vogel Zanger 1985 : XV) กล่าวถึงคำว่า วัฒนธรรม ว่ามีความหมายมากกว่าระบบการเมือง หรือ รูปแบบศิลปะของชนชาติหนึ่ง ๆ โดยยังมีความหมายถึง วิธีการที่ผู้คนติดต่อสื่อสารกันด้วย แซนเจอร์ ได้สรุปว่า วัฒนธรรม คือวิถีโคจรรวมของชีวิต ที่กลุ่มชนชาติหนึ่ง ๆ มีร่วมกัน เช่นประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ สถาบันในสังคม และการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด เป็นต้น

เค อดาสคู คี บริทเทน และ บี ฟาห์ซี (K. Adaskou, D. Britten and B. Fahsi 1990 : 3 - 4) ได้แยกความหมายของวัฒนธรรมเป็น 4 ด้าน โดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษา ได้แก่

1. ด้านความสวยงาม (the aesthetic sense) หรือวัฒนธรรมที่ขึ้นต้นด้วย C ตัวใหญ่ (Culture with a capital C) หมายถึง สื่อ ภาพยนต์ เพลง และวรรณคดี ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งข้อมูลของวัฒนธรรมด้านสังคมวิทยา

2. ด้านสังคมวิทยา (the sociological sense) หรือวัฒนธรรมที่ขึ้นต้นด้วย c ตัวเล็ก (culture with a small c) หมายถึง เรื่องของการดำเนินชีวิต ครอบครัว ชีวิตภายในบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงาน การใช้เวลาว่าง และ ธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นความหมายที่กว้างมาก

3. ด้านความหมาย (the semantic sense) หมายถึง ระบบความคิดที่แฝงอยู่ในภาษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้และขบวนการคิดของคนในสังคมหนึ่ง ๆ ทั้งนี้ ความหมายของคำ ๆ เดียวกันในเรื่องหนึ่ง ๆ อาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

4. ด้านภาษาเชิงปฏิบัตินิยม หรือสังคมภาษาศาสตร์ (the pragmatic or sociolinguistic sense) หมายถึง ทัศนคติ ความรู้เดิม ทักษะทางสังคม ทักษะภาษาที่ไม่ใช้คำพูด เป็นเรื่องราวของความเหมาะสมในการใช้ภาษาที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึก สถานภาพ จุดประสงค์ในการสื่อ และรูปแบบที่เหมาะสมของการสื่อ

จากความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตของคนในสังคมหนึ่ง ๆ วิถีชีวิตทุกด้านของคนกลุ่มนั้น เป็นสิ่งที่กำหนดสิ่งที่คนในสังคมนั้นจะพูดหรือทำอย่างเหมาะสมได้แก่ การใช้ภาษา การสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม ทักษะคติ ค่านิยม ความเชื่อ การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน กฎหมาย ประเพณี เศรษฐกิจ สถาบันในสังคม การเมือง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ขนบประเพณี สถาปัตยกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งแสดงออกทั้งทางคำพูดและไม่ใช้คำพูด

ความสำคัญของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กันมาตลอด มีนักวิชาการจำนวนมาก สอมรับว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและแยกกันไม่ออก (Ronald W. Cassion 1981 : 19, Mayuri Sukwiat 1981 : 216, Wilga M. Rivers 1981 : 315, Genelle Morain 1983 : 403, Kathy J. Irving 1986 : 5, Louise Damen 1987 : 211) ดังที่ เจ อาร์ แกลดสโตน (J.R. Gladstone 1969 : 19) ได้กล่าวถึงภาษาและวัฒนธรรมว่าแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อเจ้าของภาษาพูดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดในภาษาของตน จะแฝงความหมายทางวัฒนธรรม ทักษะคติ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น เช่นคนอเมริกันพูดถึง The Great Plains, The Gold Rush, The Indian War ผู้พูดแฝงความหมายทางวัฒนธรรมและความรู้สึกต่าง ๆ ที่ตนมีต่อสิ่งที่กล่าวถึงนั้น ผู้เรียนภาษาที่เป็นคนต่างชาติย่อมไม่เข้าใจได้ซาบซึ้งเท่าหรือไม่อาจเข้าใจได้เองโดยอัตโนมัติ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธ์ (2522 : 20) ได้กล่าวสรุปผลของการวิจัยต่าง ๆ ที่พิสูจน์สมมติฐาน ซาเพียร์-วอร์ฟ (The Sapir-Whorf Hypothesis) ว่าผลของการวิจัยพิสูจน์แล้วว่า ภาษามีความสัมพันธ์อย่างถึงกับวัฒนธรรมและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ และการรับรู้ของมนุษย์

เจ อาร์ แกลดสโตน (J. R. Gladstone 1969 : 114) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษากับวัฒนธรรมว่าภาษากับวัฒนธรรมมีความเกี่ยวพันกันอย่างเลื่องไม่ได้อีก ภาษาเป็นผล

ผลิตโดยตรงของวัฒนธรรม และเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ และถ่ายทอดแง่มุมอื่น ๆ ของวัฒนธรรม ภาษาไม่เป็นเพียงระบบของการสื่อสารแต่เป็นสิ่งที่บ่งบอกรูปแบบของการสื่อสารด้วย แกลดสโตนได้ ยกตัวอย่างว่าชาวอเมริกันมีคำศัพท์เกี่ยวกับเวลา (time) มากมายเช่น waste time, spend time, charge for time, kill time, pass time, sell time, be on time และ be in time เป็นต้น เนื่องจากเรื่องของเวลามีความสำคัญมากกับพวกเขา ดังนั้นภาษาจึงสะท้อนรูปแบบต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม และระบบค่านิยมด้วย ในขณะที่ภาษาเป็นผลผลิตของวัฒนธรรม วัฒนธรรมก็ถูกสร้างสรรค์ขึ้นในกรอบของภาษานั้นเท่าที่มีคำศัพท์อำนวยให้

โรนัลด์ ดับเบิลยู แคสชัน (Ronald W. Cassion 1981 : 19) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษากับวัฒนธรรมว่า

ภาษากับวัฒนธรรมไม่ได้แยกเป็นอิสระจากกัน แต่วัฒนธรรมเป็นระบบที่กว้างกว่าภาษา ภาษาเป็นระบบย่อย (subsystem) ของวัฒนธรรม ความสามารถทางภาษา (linguistic competence) เป็นรูปแบบหนึ่งของความสามารถด้านวัฒนธรรม (cultural competence) ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับวัฒนธรรมจึงเป็นความสัมพันธ์แบบส่วนย่อยสัมพันธ์กับส่วนใหญ่

วัลธาวร นาวิกการ (2527 : 68) แสดงความเห็นที่ "วัฒนธรรมและภาษา เป็นของคู่กัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ภาษาไม่ใช่สิ่งที่อยู่โดด ๆ แต่มีโครงสร้างอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเครื่องสะท้อนถึงวิถีความเป็นอยู่ วิถีการประพฤติปฏิบัติ ความเชื่อและทัศนคติของกลุ่มชนเจ้าของภาษา"

นอกจากนี้ เคธี เจ เออร์วิง (Kathy J. Irving 1988 : 4) ก็กล่าวสอดคล้องกันถึงความสัมพันธ์ของภาษากับวัฒนธรรมว่า

ความหมายของคำที่ใช้ในการสื่อสารได้รับอิทธิพลอย่างมากจากวัฒนธรรม เพราะความหมายมาจากบุคคลที่สื่อ ไม่ใช่จากคำ ๆ นั้น และบุคคลก็เป็นผลผลิตของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอด

ทอกลันมาทางความหมายที่ใช้ร่วมกันและเป็นที่ยอมรับว่าเหมาะสม ดังนั้นถ้าต้องการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างดี ก็ต้องเข้าใจวัฒนธรรมซึ่งให้ความหมายต่อภาษาคำวส ... วัฒนธรรมให้ความหมายและบริบทต่อการสื่อสาร และความสามารถในการสื่อสาร ก็ทำให้สามารถแสดงค่านิยมทางวัฒนธรรมและภาษาได้

เมื่อภาษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม การสอนเรื่องของวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วยกับการสอนภาษา จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ อัจฉรา วงศ์โสธร (2529 : 52) ได้ให้ความเห็นว่า "ภาษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมที่ได้รับจากวัฒนธรรมของบุคคลในสังคม การเรียนรู้ภาษาไม่ใช่เป็นการเรียนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางภาษาเท่านั้น แต่ต้องเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของชนที่ใช้ภาษาดูจนวัฒนธรรมของภาษานั้นด้วย" ซึ่งสอดคล้องกับ กิลเลียน บราวน์และจอร์จ ฮูล (Gillian Brown and George Yule 1983 : 75 - 76) ซึ่งเสนอแนะว่า "วัฒนธรรมเป็นเรื่องของค่านิยมของบุคคลในสังคม ผู้เรียนภาษาต้องมีพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรมอย่างพอเพียง เพื่อจะเข้าใจว่าเหตุใดบุคคลในวัฒนธรรมนั้น จึงกล่าวเช่นนั้น" นอกจากนี้ วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1981 : 315) ได้กล่าวว่า

... ไม่ว่าครูสอนภาษาจะตระหนักถึงความสำคัญของการสอนวัฒนธรรมหรือไม่ก็ตาม พวกเขาก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการสื่อความประทับใจในวัฒนธรรมอื่น ภาษาไม่อาจแยกจากวัฒนธรรมโคสเค็ดขาด การหึงคำพูดของเจ้าของภาษา ความพยายามที่จะใช้ภาษาสื่อข้อความ การอ่านงานเขียนต้นฉบับที่ไม่ได้ทำให้ง่ายขึ้น การครูภาพที่เกี่ยวกิจกรรมของเจ้าของภาษา ล้วนนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาสู่ห้องเรียนได้ หากครูไม่อาจดึงความสนใจของนักเรียน มาสู่เรื่องของวัฒนธรรม และอภิปรายความนิยมของวัฒนธรรมนั้นได้ ก็เสมือนกับครูปล่อยให้เด็กเรียนพัฒนาโน้ตที่คิดไปได้ และ เมื่อนักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมอันเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำ หรือพฤติกรรมของคนในวัฒนธรรมนั้นผิดแล้ว พวกเขาอาจรู้สึกไม่ชอบและต่อต้านเจ้าของภาษาที่พวกเขา กำลังเรียนรู้ได้

ดังนั้น ในการเรียนการสอนภาษาจึงต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียนไปพร้อมกันด้วย โดยอาจให้เหตุผลในการสอนวัฒนธรรมควบคู่กันไปกับการสอนภาษาได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเข้าใจภาษาอย่างลึกซึ้งจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากผู้เรียนไม่เข้าใจหรือไม่มีความรู้ทางวัฒนธรรม มีผู้สนับสนุนความคิดนี้หลายท่าน เช่นวิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1964 : 139) กล่าวว่า "การเรียนภาษาต่างประเทศนั้น ควรจะเรียนควบคู่ไปกับวัฒนธรรมของประเทศที่พูดภาษานั้น ถ้าต้องการทำความเข้าใจความหมายของภาษาต่างประเทศที่เรานั้นอย่างลึกซึ้ง" เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 532) ก็ให้ความเห็นว่า "เราไม่อาจจะเข้าใจวรรณกรรมของภาษาที่สองได้อย่างดี ถ้าไม่มีความรู้ด้านวัฒนธรรมของภาษานั้นเป็นอย่างดี" นอกจากนี้ โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado 1977 : 275) ก็กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า

เราไม่สามารถเรียนภาษาต่างประเทศได้ดี หากไม่ได้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์และความเชื่อของเจ้าของภาษา ตัวอย่างเช่นชาวตะวันตกจะไม่เข้าใจภาษาญี่ปุ่นได้ดีหากไม่เข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่น เพราะในภาษามักจะมีการอ้างอิงเกี่ยวกับความสำเร็จ ความรุ่งเรืองเกี่ยวกับวีรบุรุษ ผลงานทางศิลปกรรม นิทานพื้นเมือง และขนบธรรมเนียมประเพณี

นอกจากนี้ รีเบคคา เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977 : 273) ก็กล่าวถึงสาเหตุที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศจะสามารถเข้าใจการสนทนาหรือสามารถอ่านบทความต่าง ๆ ได้ นั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางวัฒนธรรมด้วยว่า

เพื่อที่จะเข้าใจการสนทนาระหว่างผู้คนที่เป็นเจ้าของภาษาเป้าหมาย หรือเพื่อจะเข้าใจบทความในนิตยสารซึ่งเขียนเป็นภาษาเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยการตีความ การอ้างอิงทางวัฒนธรรมในแง่ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น คำว่า The State of Florida ก็มีได้มีความหมายเพียงการเป็นรัฐหนึ่งใน 50 รัฐ ของประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ยังมีหมายถึงสถานที่ ๆ ผู้ปลดเกษียณแล้วอยู่และสถานที่ ๆ บรรดานักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะไปพักผ่อนระหว่างปิดภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ ฉะนั้น ชาวอเมริกันเองย่อมจะ

ให้ความหมายคำว่า Florida แตกต่างไปจากคำว่า Alabama หรือ South Carolina.

ไลล์ เอฟ บาคแมน (Lyle F. Bachman 1990 : 97) กล่าวถึงความสามารถในการตีความ ข้อความที่มีการอ้างอิงทางวัฒนธรรม ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากคำศัพท์ในภาษาหนึ่ง ๆ มีที่มาจากวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ อาจเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ สถานที่ สถาบัน หรือผู้คน ตัวอย่างเช่น หากจะเข้าใจบทสนทนาต่อไปนี้ได้ดี ผู้ใช้ภาษาก็ควรรู้ความหมายของคำว่า "Waterloo" ซึ่งใช้เพื่อแทนความพ่ายแพ้ที่นำมาซึ่งผลอันเลวร้าย

A : I hear John didn't do too well on his final exam.

B : Yeah, it turned out to be his Waterloo.

นอกจากนี้ บาคแมน ยังเสริมอีกว่า ความเข้าใจความหมายของสถานที่เพียงในระดับแปลความ โดยไม่รู้ว่่าชื่อนั้นมีความหมายแฝงอย่างไร จะไม่ช่วยให้ตีความคำพูดของ B ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado 1988 : 65) ที่ว่า "เป็นการเข้าใจผิดอย่างมาก ที่จะทึกทักว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษาจะหายไป ถ้าเพียงแต่หาคำแปลที่ตรงกันมาสื่อสารเท่านั้น" ดังนั้น ครูจึงควรอธิบายความหมายทางวัฒนธรรมไปพร้อมกับความหมายของตัวภาษาคำพูด เมื่อเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เรียน

สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ทัศน น้อยสงศรี (2528 : 237)

ให้ความเห็นว่า

ครูภาษาอังกฤษต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี นักเรียนจะไม่สามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ถ้านักเรียนไม่เข้าใจความหมายต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมเพราะว่าความหมายต่าง ๆ ที่แสดงออกมาในภาษาหนึ่ง ๆ นั้น ส่วนมากแล้ว เป็นไปในทางวัฒนธรรมไม่ว่าใครก็ตามจะไม่เข้าใจภาษาได้อย่างดี ถ้าไม่เข้าใจความหมายทางวัฒนธรรมที่แสดงออกมทางภาษา

นอกจากนี้ ซูซีลา ซุพพิอาห์ (Suseela Suppiah 1993 : 52) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนำเรื่องของวัฒนธรรมมาสอนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า การที่ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมภาษาอังกฤษจะช่วยผู้เรียนเข้าใจข้อความ รูปภาพ คลก สุภาษิต หรือ แสดง ซึ่งมีนัยทางวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย ซึ่งซูพพิอาห์ได้ยกตัวอย่างรูปภาพการ์ตูนต่อไปนี้ เพื่ออธิบายว่าถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัน Thanksgiving ก็จะไม่สามารถเข้าใจอารมณ์ขัน ที่อยู่ในการ์ตูนได้

THE BORN LOSER
(The Straits Times 28.11.92)

2. การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมของภาษา อาจนำไปสู่การเข้าใจผิดหรือการไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะแต่ละวัฒนธรรมก็มีลักษณะเฉพาะของตนเอง สิ่งที่มีความหมายอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมหนึ่งอาจมีความหมายอีกอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมอื่นก็ได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ 2532 : 28) เพราะบุคคลผู้ทำการสื่อสารภาษาใดก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมในสังคมที่ตนเกิดมา ดังนั้นในการสื่อสารภาษาบุคคลนั้น ก็จะแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมด้วย (Kathy J. Irving 1988 : 5) วิลฮาพร นาวิการ (2527:88) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อบุคคลต่างวัฒนธรรมต่างภาษาคิดต่อสื่อสารกัน แม้ใช้ภาษากลางภาษาเดียวกันแต่สารที่สื่อออกไป ไม่สื่อเพียงเนื้อความเท่านั้น แต่ยังรวมความคิด การประพฤติปฏิบัติตนในแวดวงของวัฒนธรรม และสังคมที่ตนเติบโตมา ดังนั้นบ่อยครั้งที่ความแตกต่างของวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือความเข้าใจผิดระหว่างผู้พูด และผู้ฟังถึงแม้ว่าแต่ละฝ่ายจะใช้ภาษากลางได้อย่างคล่องแคล่วแม่นยำ เจ อาร์ แกลดสโตน (1989 : 118) ก็กล่าวสอดคล้องกันที่ว่าทัศนคติส่วนใหญ่ของเจ้าของภาษาจะสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของการพูด และในภาษาที่ใช้ก็มีภูมิหลังความ

รู้ทางวัฒนธรรมผสมอยู่ด้วย และผู้เรียนภาษาต่างประเทศ มักนำรูปแบบทางวัฒนธรรมของตนมาใช้ ในการสื่อสารมากกว่านำรูปแบบของภาษาแม่มาใช้ การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรม ของผู้พูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติและค่านิยม จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันขึ้นได้หรืออาจ เป็นการสร้างความเชื่อ หรือทัศนคติที่ผิด หรือเข้าใจว่า วัฒนธรรมของผู้พูดเป็นแบบเดียวกันหมด (stereotype) ก็เป็นไปได้ (Dick L. Williams 1978 : 40)

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1978 : 202) กล่าวถึงการเรียนรู้ ภาษาว่าการศึกษากฎไวยากรณ์ช่วยให้เข้าใจความหมายด้านโครงสร้าง (structural meaning) เท่านั้นถ้าหากผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ถึงความหมายทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (social cultural meaning) ผู้เรียนก็อาจตีความบทเรียนตามประสบการณ์ในวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดเนื่องจากความหมายที่เข้าใจไม่ตรงกับความจริง ผู้ได้สัมผัสกับการใช้ภาษาใน วัฒนธรรมนั้นจะเข้าใจความจริงนี้ แต่ผู้เรียนโดยทั่วไปยังจำเป็นต้องอาศัยการสอนและอธิบายจาก ครูในห้องเรียน ทั้งนี้ แครอล แอน เพสโซลา (Carol Ann Pesola 1991 : 331) ได้กล่าว สอดคล้องกันว่าวัฒนธรรมของภาษานั้นเป็นสิ่งที่กำหนดความหมายที่กำลังสื่อสารแลกเปลี่ยนกันอยู่ถ้า ปราศจากทักษะและความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมแล้วแม้แต่ผู้ที่เก่งภาษาก็อาจตีความความ ข้อความที่ได้อินหรือได้อ่านผิดพลาดอย่างมากได้ และสารที่สื่อออกไปก็อาจทำให้เกิดเข้าใจผิดกันได้

ทั้งนี้ คูลมา ฟลอเรียน (Coulmas Florian 1981 อ้างถึงใน วัลซาพร นาวิการ 2527 : 69 - 70) ได้ยกตัวอย่างความเข้าใจผิดอันเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมการใช้ ภาษา เช่นคนชาติอื่นที่ไม่เข้าใจวัฒนธรรมทางภาษาของคนอเมริกัน อาจรู้สึกว่าคุณอเมริกันหุ่ดซ่ม บ่อบครั้งจนดูเหมือนไม่จริงใจ ซึ่งแท้จริงแล้วคำชมมีหน้าที่ทางภาษาหลาย ๆ อย่างในวัฒนธรรม อเมริกัน เช่นใช้ในการทักทาย (You look great today) การขอบคุณ (You're such an angel) การเปิดการสนทนา (That's a beautiful ring you have on) การ ปิดการสนทนา (It's nice talking to you) และการกล่าวอำลา (Thank you for inviting us over. We really have a good time.) เป็นต้น นอกจากนี้ คนไทยอาจ จะไม่เข้าใจคำสบประมาทในภาษาอังกฤษ เช่น You're a chicken. ซึ่งหมายความถึงขี้ขลาด และอาจฟังแล้วขบขันเพราะในภาษาไทยไม่สบประมาทใครโดยเปรียบกับไก่ ทั้งนี้ความเข้าใจผิด

อันเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ความแตกต่างในการสนทนาในชีวิตประจำวัน (conversational routines) กล่าวคือ ถ้อยคำหรือสำนวนที่เหมาะสมในการสนทนาของคนในวัฒนธรรมหนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ทั้งนี้ ความเข้าใจผิดเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจถ้อยคำที่เหมาะสมในการสนทนาในวัฒนธรรมของกันและกัน ตัวอย่างเช่น คนอังกฤษมักทักทายกันด้วยเรื่องดินฟ้าอากาศ เช่น Isn't it a nice day? แต่คนไทยจะไม่ค่อยทักว่า วันนี้อากาศดีจริง แต่มักจะพูดว่า "ไปไหนมา" หรือถ้าใกล้เวลารับประทานอาหารก็จะถามว่า "ทานข้าวหรือยัง" ซึ่งคำทักทายในภาษาไทยทั้งสองนั้น ไม่ใช่คำทักทายในภาษาอังกฤษ (วิลสวาท นาวีการ 2527 : 70) วิไลวรรณ ษนิษฐานันท์ (Wilaiwan Kanittanan 1983 : 68) กล่าวเสริมว่า คนอังกฤษหรืออเมริกันที่ไม่เข้าใจคำทักทายในวัฒนธรรมไทยเมื่อถูกถามว่า Where are you going? อาจไม่พอใจเพราะถือเป็นการละลาบละล้วงเรื่องส่วนตัวก็เป็นได้ นอกจากนี้ วิลสวาท นาวีการ (2527 : 70) ได้ยกตัวอย่างถ้อยคำที่คนอเมริกันมักใช้ในการเปิดการสนทนาเช่น "What do you do here?", "What do you function here?" และ "I didn't know you went to this university." ซึ่งคนไทยที่ไม่เข้าใจว่าเป็นการเปิดการสนทนา อาจถือว่าคนอเมริกันนั้นดูถูกหรือสบประมาทคน

2.2 ความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด (non-verbal behavior) กล่าวคือ การแสดงออก อาทิเช่น ท่างสีหน้า (facial expression) ท่าทาง (gestures) ระยะห่างระหว่างบุคคล (personal distance) การเคลื่อนไหวของร่างกาย (body movement) และการสบตา (eye contact) เป็นสิ่งที่วัฒนธรรมกำหนด (Deena R. Levine and Mara B. Adelman 1982 : 42 - 46) ทั้งนี้ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 21) กล่าวถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูดนี้ว่า มีความหมายแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม การแสดงออกในวัฒนธรรมหนึ่ง อาจไม่เป็นที่ยอมรับในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เช่น การคิदनิ้วเรียกบริการในร้านอาหาร บางแห่งถือว่าสุภาพ บางแห่งถือว่าหยาบคาย เป็นต้น สำหรับการแสดงออกด้วยท่าทางที่ต่างกันระหว่างเจ้าของภาษาอังกฤษ และคนไทย ซึ่งมักเป็นที่สับสนนั้น สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 22) ได้ยกตัวอย่างเรื่องของการก้มมือว่า การก้มมือในลักษณะที่คนไทยใช้เรียกนั้น เจ้าของภาษาถือว่าเป็นการทักทายเมื่อเห็นกันห่าง ๆ แต่คนไทยคิดว่าเจ้าของภาษาเรียกจึงรีบเดินเข้าไปหา ส่วนลักษณะที่เจ้าของภาษาเรียกให้เข้าไปหา นั้นคือท่าแบบ

มือแล้วกระดิกนิ้วเข้าหาตัว ซึ่งคนไทยที่ไม่เข้าใจความหมายของท่าทางนี้อาจไม่ชอบ เพราะคิดว่าเจ้าของภาษาคูถูกเพราะท่าทางเหมือนที่คนไทยเรียกสัตว์ต่าง ๆ เช่น สุนัข เป็นต้น

2.3 ความแตกต่างทางทัศนคติ ความเชื่อ และการดำเนินชีวิต (attitudes, beliefs and life styles) ซึ่งสะท้อนออกมาทางภาษา วิธีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องออกมา อาจทำให้ผู้ฟังประหลาดใจ เนื่องจากไม่เข้าใจในวัฒนธรรมนั้น สุภัทรา อักษรานูเคราะห์ (2532 : 24) ได้ยกตัวอย่างชาวตะวันตกซึ่งจะอบรมบุตรให้มีความรับผิดชอบและหาเงินไว้ใช้เอง โดยพ่อแม่จะให้ที่อยู่และอาหารเท่านั้นอาจถามลูกว่า "Do you have enough money to buy new pants?" หรือเมื่อแขกครอบครัวไปอยู่ที่อื่นและจะกลับมาเยี่ยมพ่อแม่ พ่อแม่อาจพูดว่า "Instead of paying for hotel rooms, why don't you stay with us and pay us room and board." เป็นต้น ซึ่งผู้ฟังคนไทยอาจประหลาดใจที่ได้ยินเช่นนี้ นอกจากนี้ สุภัทรา อักษรานูเคราะห์ ยังได้ยกตัวอย่างคำถามที่คนไทยไม่ควรใช้เมื่อพูดกับเจ้าของภาษาอังกฤษเพราะอาจทำให้คู่สนทนาไม่พอใจได้ ซึ่งคนไทยอาจถือเป็นเรื่องธรรมดา เช่น "How old are you?", "How much do you make?" และ "Are you single or married?" เป็นต้น

3. ความรู้ความสามารถทางวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้สนับสนุนความคิดนี้หลายท่าน อาทิเช่น จอห์น เจ กัมเปอร์ซ (John J. Gumperz 1964 อ้างถึงใน Betty Wallace Robinette 1975 : 150) ซึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่า "สิ่งเรารู้มากเกี่ยวกับสังคมใด เราก็สามารถสื่อสารในสังคมนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น" และ เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 513) ก็กล่าวว่า

ความสามารถในการใช้ภาษาที่สอง (second language competence) ประกอบด้วยความสามารถในการใช้ภาษาทางไวยากรณ์ (linguistic competence) ซึ่งอำนวยความสะดวกความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสาร (communicative competence) ภาษาในโครงสร้างที่กำหนดโดยความสามารถทางวัฒนธรรม (cultural competence) ความสามารถทั้งสามนี้เกี่ยวพันกันและมีความสำคัญต่อผู้เรียนภาษาที่สองซึ่งปรารถนาจะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

นอกจากนี้ ู ซอง-ชู และ ฮาร์โลด เอ สตีเฟนส์ (Wu Song-chu and Harold A. Stephens 1991 : 29) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศว่า "แม้ว่าผู้เรียนจะมีสมรรถวิสัยทางภาษาอังกฤษ (English proficiency) ในระดับสูง ก็ไม่เป็นที่ประกันได้เสมอไปว่า จะมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้เรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการสื่อสารภาษาอังกฤษข้ามวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้เข้าใจผิดกันด้วย"

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องราวของวัฒนธรรมที่มีมากับภาษานั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารและการทำความเข้าใจกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาในการสื่อความหมายนั้น จะต้องมีความถูกต้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมด้วย มิใช่ยึดความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แต่เพียงอย่างเดียว ดังที่โรเจอร์ สก็อต (Roger Scott 1981 : 77) ทั้งนี้ สุกัทรา อักชานูเคราะห์ (2532 : 3) กล่าวถึงความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสารว่า นอกจากผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่จะใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์แล้ว ยังจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของสังคมหรือที่เรียกว่าความสามารถทางสังคมภาษาศาสตร์ (sociolinguistic competence) ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสาร (communicative competence) อีกด้วยกล่าวคือต้องมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคม อันประกอบไปด้วยวัฒนธรรม สถานภาพทางสังคม และบทบาทในสังคมของบุคคล โดยสามารถเลือกใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและโอกาสต่าง ๆ ได้ เช่นรู้ว่าจะต้องมีความสุภาพระดับใด เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการหรือตามสบายโดยเลือกให้ตรงกับคุณวุฒิ วัตถุประสงค์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตลอดจนความตั้งใจที่จะสื่อสารของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้แมรี ฟินอคเชียโร (Mary Finocchiaro 1983 : 22 - 28) กล่าวว่า "วัฒนธรรมของสังคมเป็นตัวกำหนดความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ว่าเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่" ซึ่งสอดคล้องกับ คาเรน แอน วัตสัน (Karen Ann Watson 1979 : 101 - 110) ที่กล่าวถึงการใช้ภาษาว่าการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ของการพูดของแต่ละชุมชน ทั้งนี้เพราะกฎของการพูดมีใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เป็นกฎเกณฑ์ทางสังคม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนภาษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่าง

ถูกต้องเหมาะสม จึงจำเป็นต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของผู้ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น พร้อมกันไป
 ด้วย การมุ่งสอนเพียงเนื้อหาทางด้านภาษาเท่านั้น ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียน สามารถใช้
 ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กัททาทิพย์ สิงหะเนติ และ ผ่าน บาลโพธิ์ (2528 : 15) กล่าว
 ว่าสิ่งที่อาจช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ดีขึ้น ได้แก่การสอนด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและ
 วัฒนธรรมที่สำคัญ ๆ ของภาษานั้น ดังที่ จี อาร์ ทักเคอร์ และ ดับเบิลยู อี ลอมเบอร์ท (G.
 R. Tucker and W. E. Lambert 1973 : 248) กล่าวไว้ว่า "การจะสอนผู้เรียนภาษาต่าง
 ประเทศ ให้มีความสามารถที่จะใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้จริง ๆ นั้น การสอนเพียงด้าน
 ไวยากรณ์ไม่เป็นการเพียงพอ การสอนที่ควรที่จะเพิ่มเติมได้แก่การสอนด้านคำนิยามและชนบประเพณี
 ต่าง ๆ ของผู้ที่เจ้าของภาษา แต่เป็นที่น่าเสียดายที่สิ่งสำคัญเหล่านี้ถูกมองข้ามไป" ดังนั้น
 การขาดความรู้ทางวัฒนธรรมและสังคม โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของภาษาที่เหมาะสมกับ
 ความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสื่อความหมาย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการใช้ภาษา ให้มีประสิทธิภาพ

4. ความรู้ทางวัฒนธรรมมีผลต่อแรงจูงใจ สัมฤทธิผล และทัศนคติในการเรียนภาษา ของผู้เรียน

จี อาร์ ทักเคอร์ และดับเบิลยู อี ลอมเบอร์ท (G. R. Tucker and W. E.
 Lambert 1973 : 248) กล่าวว่า "องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสังคม (sociocultural
 aspects) ของภาษาเป้าหมายเป็นส่วนสำคัญ ที่จะดึงดูดความสนใจของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ
 ได้ดีกว่าการเรียนด้านเนื้อหาทางภาษา" เจเรมี ฮาร์เมอร์ (Jeremy Harmer 1983 : 3) ก็
 ได้กล่าวถึง แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (integrative motivation) ว่ามีผลต่อความปรารถนาที่
 จะเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน กล่าวคือแรงจูงใจแบบนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งสนใจในวัฒนธรรมของ
 สังคมที่ใช้ภาษาเป้าหมายมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ภาษานั้นให้ประสบผลสำเร็จ

การสอนวัฒนธรรมของผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาพร้อมกันไปกับการสอนภาษา นอกจาก
 จะเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นผลให้สัมฤทธิผล และทัศนคติในการเรียนภาษา
 ดีขึ้นด้วยดังผลการวิจัยของ สุพรรณวิภา วัฒนบุณย์ (2523 : 58) ที่พบว่าการสอนแบบเสริม
 วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้สัมฤทธิผลทางการเรียนภาษา

อังกฤษสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชั้นเดียวกันที่เรียนแบบธรรมดา โดยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ทศพร สุวรรณชาติ (2529 : 71 - 73) ก็พบว่า สัมฤทธิผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอนแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่มีการสอนแทรกเนื้อหาและกิจกรรมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และทัศนคติของกลุ่มที่เรียนโดยการสอนแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่สูงขึ้น ภายหลังจากทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

ทางด้าน การอ่านภาษาต่างประเทศนั้นพัฒนาความรู้ทางด้านวัฒนธรรมมีส่วนอย่างมากที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่อ่านได้ดียิ่งขึ้นทั้งนี้ตามความเห็นของ เดวิด อี เอสเคย์ (David E. Eskey 1979 : 74) ซึ่งให้ข้อคิดว่า การที่นักเรียนซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจะอ่านภาษาอังกฤษได้ดีนั้น จะต้องได้รับการสอนทั้งทักษะทางภาษาอังกฤษ และเรื่องราวข้อมูลทางวัฒนธรรมของชาติเจ้าของภาษาค้นนักเรียนจะมีความคิดรอบคอบหรือโน้มน้าวเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนมีพัฒนาความรู้ด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใด ความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านนั้นมีส่วนเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนกับวัฒนธรรมของชาติที่เป็นเจ้าของภาษา ต่อมา เอสเคย์ ยังได้สรุปว่าผู้อ่านมีความสามารถทางภาษา และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติเจ้าของภาษามากเท่าใด ก็ยิ่งมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาต่างประเทศนั้น ๆ มากขึ้นเท่านั้น (David E. Eskey 1988 : 2 - 23) ไฟรดา ดูบิน (Frida Dubin 1982 : 18) ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า แม้ผู้อ่านเข้าใจภาษาเขียนดีเพียงไร หากไม่มีพัฒนาความรู้โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาก็มักจะพบว่าการอ่านเรื่องราวประเภทนั้นเป็นเรื่องยากเสมอ ผลการวิจัยของไอดาเลีย อารี พิคเคนส์ (Idalia R. Pickens 1983 : 3278 - A) ในเรื่องผลของโครงสร้างพัฒนาความรู้ทางด้านวัฒนธรรม (cultural schemata) ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ก็ยืนยันความสำคัญของพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมต่อความเข้าใจในการอ่านดังกล่าว ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แพทรีเซีย จอห์นสัน (Patricia Johnson 1981 : 189 - 81) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภูมิหลังด้านวัฒนธรรม (cultural background) มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมากกว่าความยากง่ายทางด้านโครงสร้างและคำ

ทางด้านการศึกษาภาษาต่างประเทศนั้น ผลการวิจัยของ สิริพร วงศ์ขาน (Siriporn Wongkhan 1990 : 1700 A) ก็สนับสนุนความสำคัญของพินความรู้ทางวัฒนธรรม ว่ามีผลต่อคุณภาพการเรียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยผู้เรียนเรียนเรื่องเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของตนเองได้ดีกว่าของต่างประเทศ

ทั้งนี้ เอ็ดเวิร์ด เดวิด อัลเลน และ รีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ (Edward David Allen and Rebecca M. Valette 1977 : 328) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา โดยกล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไว้ 6 ประการต่อไปนี้

1. เพิ่มพูนความสำนึกในเรื่องของวัฒนธรรมเจ้าของภาษาแก่ผู้เรียน
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ
3. ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชนชาติอื่น
4. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. ช่วยให้ผู้เรียน สามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้ ในสถานการณ์จริง
6. ปลุกฝังความเข้าใจในการตีความการอ้างอิงทางวัฒนธรรม คำนิยาม และทัศนคติของเจ้าของภาษาแก่ผู้เรียน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าในการเรียนการสอนภาษาจำเป็นต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมควบคู่กันไปกับการสอนภาษา เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ อาทิเช่น การเข้าใจภาษาอย่างลึกซึ้งจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากผู้เรียนไม่เข้าใจหรือไม่มีความรู้ทางวัฒนธรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมอาจนำไปสู่การเข้าใจผิด หรือไม่เข้าใจกัน ในการใช้ภาษา นอกจากนี้ ความรู้ความสามารถทางวัฒนธรรม ยังช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและความรู้ทางวัฒนธรรมมีผลต่อแรงจูงใจ สัมฤทธิผลและทัศนคติในการเรียนภาษาของผู้เรียนด้วย เป็นต้น ครูสอนภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม

ของเจ้าของภาษาเพื่อให้การเรียนการสอนภาษามีความหมายน่าสนใจและประสบผลสำเร็จในการนำไปใช้สื่อสารต่อไป

ความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

ในการเรียนการสอนภาษานั้น เรื่องของวัฒนธรรมยังได้รับความสนใจน้อย ดังที่ เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 515) กล่าวว่า "วัฒนธรรมเป็นจุดอ่อนที่สุดในการเรียนการสอนภาษาที่สอง" ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น เอฟ ลาลองด์ (John F. Lalande 1988 : 574) ที่กล่าวว่า "ความรู้ทางวัฒนธรรมมักถูกจัดอันดับความสำคัญไว้สุดท้ายหลังการสอนทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งแท้จริงแล้วน่าจะจัดเรื่องของวัฒนธรรมไว้อันดับแรก" ทั้งนี้ แมรี แมคกรอร์ตี และโฮเซ แอล กัลวาน (Mary McGroarty and Jose L. Galvan 1985 : 81) กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่มีการมองข้ามเรื่องของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาว่า อาจเป็นเพราะเป็นการยากที่จะอธิบายถึงคำว่า วัฒนธรรม เพราะว่าวัฒนธรรมสะท้อนออกมาในทุกรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ เกเนลล์ มอเรน (Genelle Morain 1983 : 404) ให้ความเห็นว่า "การจะสอนวัฒนธรรม อย่างไร จะเป็นเรื่องง่ายกว่าการกำหนดว่าจะสอนอะไร"

ทศพร สุวรรณชาติ (2529 : 24) กล่าวถึงความรู้ทางวัฒนธรรมและสังคมของประเทศเจ้าของภาษาที่จะนำมาสอนควบคู่ไปกับการสอนภาษานั้นว่าเป็นเรื่องที่กว้างมาก ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือตำราเรียน เพื่อจะได้จัดเป็นหมวดหมู่เป็นหัวข้อทางวัฒนธรรม (cultural topics) ซึ่งจะช่วยให้สะดวกต่อการสอนในแง่การจัดเตรียมเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับหัวข้อที่ตั้งไว้

มีนักวิชาการทางการเรียนการสอนภาษาหลายท่าน เสนอแนะหัวข้อทางวัฒนธรรมที่ควรจะนำมาสอน หรือที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ควรจะได้เรียนรู้เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา อาทิเช่น

เนลสัน บรูคส์ (Nelson Brooks 1984 : 90 - 95) ได้เสนอหัวข้อทางวัฒนธรรม

ที่อาจนำไปสอนในห้องเรียนภาษา 62 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การทักทาย การสนทนาและการอำลา (greetings, friendly exchange, farewells) คือบุคคลหรือเพื่อนฝูงพบปะกันด้วยวิธีการใด สนทนาและอำลาจากกันอย่างไร หัวข้อในการสนทนามีเรื่องอะไรบ้างและการแนะนำบุคคลให้รู้จักกันทำอย่างไร

2. การใช้คำในการสนทนา (the morphology of personal exchange) กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านวัย ความใกล้ชิด ตำแหน่งทางสังคม และภาวะของอารมณ์จะสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกใช้คำที่เหมาะสมอย่างไร

3. ระดับภาษาที่ใช้ในการสนทนา (level of speech) กล่าวคือ วัย ถิ่นกำเนิด ฐานะทางสังคม สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ระดับความเป็นพิธีการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความมีสุนทรียภาพ และบุคลิกภาพสะท้อนลักษณะ หรือวิธีการพูดที่เป็นแบบแผน (standard) และที่เป็นแบบดั้งเดิม (traditional speech) เป็นอย่างไร

4. รูปแบบของภาษาที่สุภาพ (patterns of politeness) กล่าวคือรูปแบบของภาษาที่สุภาพมีอะไรบ้างและใช้ในโอกาสใด

5. การยกย่องนับถือ (respect) กล่าวคือมีบุคคลสำคัญหรือเรื่องราวทางวัฒนธรรมใดบ้างทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เป็นที่ยกย่องนับถือ

6. รูปแบบของทำนองเสียงต่าง ๆ (intonation patterns) กล่าวคือ การออกเสียงประโยคคำถาม คำสั่ง ประโยคที่แสดงความประหลาดใจ ความนับถือ และประโยคอื่น ๆ แสดงถึงจุดประสงค์ของผู้พูดอย่างไร

7. การละคำพูด (contractions and omissions) กล่าวคือ การละคำ หรือเสียงที่ใช้ในการพูดทั่วไปซึ่งแสดงออกถึงความรู้สึกของผู้พูด ใช้ในโอกาสใดบ้างและบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง

8. ข้อบกพร่องในการพูดและความสำคัญของข้อบกพร่องนั้น (types of error in speech and their importance) กล่าวคือข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นในการใช้ภาษาต่างประเทศ และข้อบกพร่องนั้นมีผลต่อการสื่อสารภาษาอย่างไร

9. ถ้อยคำที่ต้องห้าม (verbal taboos) กล่าวคือ มีคำหรือสำนวนใดบ้างที่เมื่อแปลตรงตัวแล้วไม่ควรใช้ในวัฒนธรรมของภาษาที่สอง

10. ภาษาเขียน และ ภาษาพูด (written and spoken language) กล่าวคือ

นอกจากเรื่องของการใช้คำศัพท์และโครงสร้างแล้ว ภาษาพูดกับภาษาเขียนแตกต่างกันอย่างไรอีกบ้าง

11. ตัวเลข (numbers) กล่าวคือ ตัวเลขมีการออกเสียง การสะกด และการนำเสนอด้วยลายมือ และการพิมพ์ที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของภาษาเดิมอย่างไร

12. นิทานพื้นเมือง (folklore) กล่าวคือมีตำนาน นิทาน ชนบประเพณีและความเชื่อที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

13. วรรณกรรมสำหรับเด็ก (childhood literature) กล่าวคือ เด็กเรียนรู้เพลง เพลงกล่อมเด็กและโคลงกลอนอะไรบ้าง

14. ระเบียบวินัย (discipline) กล่าวคือแนวปฏิบัติที่แสดงถึงความเป็นระเบียบวินัยในบ้าน ที่โรงเรียน ที่สาธารณะ ในกองทัพ ในการพักผ่อนหย่อนใจและในพิธีการต่าง ๆ เป็นอย่างไร

15. เทศกาลต่าง ๆ (festivals) กล่าวคือมีเทศกาลที่เป็นวันหยุดประจำชาติวันใดบ้าง ความสำคัญของวันหยุดเหล่านั้นและลักษณะการฉลองเป็นอย่างไร

16. วันหยุดพักผ่อน (holidays) กล่าวคือวันที่เป็นวันทำงานมีกี่วันและวันหยุดตามปกติมีกี่วันและกิจกรรมในวันหยุดสำหรับคนหนุ่มสาวและเด็ก ๆ มีอะไรบ้าง

17. การประกอบพิธีกรรมในวันอาทิตย์ (observance of Sunday) กล่าวคือวันอาทิตย์ต่างจากวันอื่นอย่างไร ผู้คนจะประกอบกิจกรรมใดบ้างหรือไม่อย่างไรในวันอาทิตย์

18. การเล่นเกมต่าง ๆ (games) กล่าวคือมีการเล่นเกมใดบ้างที่เป็นที่นิยมทั้งกลางแจ้งและในร่ม ตลอดจนคนวัยใดบ้างที่เข้าร่วมในการเล่นนั้น

19. ดนตรี (music) กล่าวคือ มีโอกาสใดบ้างที่บุคคลจะเข้าร่วมในการร้องเพลง เล่นดนตรี หรือฝึกปฏิบัติ

20. ภารกิจ (errands) กล่าวคือมีงานหรือภารกิจใดบ้างที่ผู้เยาว์ได้รับมอบหมายให้ทำที่บ้าน และที่โรงเรียน

21. สัตว์เลี้ยง (pets) กล่าวคือ สัตว์ชนิดใดบ้างที่นำมาเป็นสัตว์เลี้ยงและบทบาทของสัตว์เลี้ยงภายในบ้านเป็นอย่างไร

22. โทรศัพท์ (telephone) กล่าวคือการใช้โทรศัพท์มีขั้นตอนและ การใช้คำพูดโต้ตอบอย่างไร โทรศัพท์ในบ้านมีบทบาทอย่างไร โทรศัพท์สาธารณะมีที่ใดบ้าง และการให้บริการ

ทำอย่างไร

23. มิตรภาพ (comradeship) กล่าวคือ มีการสร้างความสัมพันธ์และมิตรภาพให้เกิดขึ้นอย่างไร การร่วมกิจกรรมสโมสร กลุ่มทางสังคม ตลอดจนองค์การอื่น ๆ ร่วมสร้างเสริมมิตรภาพอย่างไร

24. สมบัติส่วนตัว (personal possessions) กล่าวคือสิ่งของที่ใช้ในการตกแต่งห้องสำนักงาน ตลอดจนการประดับตกแต่งฟานิงห้องนอนของคนหนุ่มสาวและเด็ก ๆ มีอะไรบ้าง และสมบัติส่วนตัวของเด็กชายหญิงมีอะไรบ้าง

25. การปรับตนต่ออุณหภูมิของอากาศ (keeping warm and cool) กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องเสื้อผ้า การทำความร้อน การระบายอากาศ การจัดอาหาร และเครื่องดื่ม อันเนื่องมาจากการผันแปรของอากาศเป็นอย่างไรบ้าง

26. การรักษาความสะอาด (cleanliness) กล่าวคือการรักษาความสะอาดส่วนบุคคลมาตรฐานอนามัยของชุมชนเป็นอย่างไร

27. เครื่องสำอาง (cosmetics) กล่าวคือ การใช้เครื่องสำอางในกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ของคนวัยหรือเพศใดเป็นอย่างไรบ้าง

28. ยาสูบและการสูบบุหรี่ (tobacco and smoking) กล่าวคือคนกลุ่มใดสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ในโอกาสต่าง ๆ ที่สอดคล้องต่อการสูบบุหรี่ ตลอดจนที่มาของยาสูบ

29. ทางการแพทย์และแพทย์ (medicine and doctors) กล่าวคือการประชุมพยาบาลที่บ้านสำหรับการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นอย่างไร ร้านขายยาเป็นอย่างไร และการเข้ารับการรักษาโรคจากแพทย์ต้องทำอย่างไร

30. การแข่งขันต่าง ๆ (competitions) กล่าวคือการแข่งขันแบบใดบ้างที่มีการให้รางวัล ความสำคัญของการแข่งขันในโรงเรียน ธุรกิจ และวงงานอาชีพต่าง ๆ เป็นอย่างไร

31. การนัดหมาย (appointments) กล่าวคือการนัดหมายทางธุรกิจ และการนัดหมายเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นอย่างไร สถานที่นัดหมายมักเป็นที่ใดและการตรงต่อเวลามีความสำคัญต่อการนัดอย่างไร

32. การเชื้อเชิญและการมีนัด (invitations and dates) กล่าวคือ การเชื้อเชิญ การรับเชิญเป็นอย่างไร มีความเป็นพิธีการอย่างไรบ้าง การมีนัด (dating) ของเจ้าของภาษาเป็นอย่างไร

33. การจราจร (traffic) กล่าวคือการจราจรส่งผลต่อคนเดินถนนอย่างไรบ้าง ความสำคัญของสัญญาณไฟจราจร เครื่องหมายจราจรตามถนนและทางข้าม เกาะกลางถนน มีเครื่องหมายจราจร การเดินทางแบบโบกรถเป็นอย่างไรบ้าง

34. บทบาทของเจ้าของรถยนต์ (owning, repairing and driving cars) กล่าวคือคนหนุ่มสาวสนใจเรื่องรถยนต์หรือไม่ รถยนต์มีบทบาทต่อครอบครัวอย่างไร วิธีการที่จะได้ใบขับขี่ทำอย่างไร

35. วิทยาศาสตร์ (science) กล่าวคือ วิทยาศาสตร์สมัยใหม่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ความคิด การสนทนาและข่าวสารอย่างไรบ้าง

36. เครื่องมือเครื่องใช้ (gadgets) กล่าวคือมีเครื่องมือ เครื่องใช้ใดบ้างที่ใช้ในงานส่วนตัว ในบ้าน ร้านค้า และ ในการเดินทาง

37. กีฬา (sports) กล่าวคือ มีกีฬาใดบ้างที่เป็นที่นิยมมากที่สุด และเสนอต่อสาธารณะมากที่สุด และองค์กรใดจัดขึ้น

38. รายการวิทยุและโทรทัศน์ (radio and television programs) กล่าวคือ สภาพการใช้วิทยุและโทรทัศน์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร รายการวิทยุและโทรทัศน์โดยเฉพาะที่จัดเพื่อเด็ก ๆ มีอะไรบ้าง

39. หนังสือ (books) กล่าวคือ ความนิยมเกี่ยวกับหนังสือ และการจำหน่ายเป็นอย่างไร

40. วารสาร นิตยสาร (other reading matter) กล่าวคือ นอกจากหนังสือต่าง ๆ แล้ว มีการขายสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ วารสาร และบทวิจารณ์ต่าง ๆ อะไรบ้าง และซื้อได้จากที่ใด

41. งานอดิเรก (hobbies) กล่าวคือ งานอดิเรกที่เป็นที่นิยมในหมู่หนุ่มสาว และเด็ก ๆ คืออะไร

42. การเรียนในโรงเรียน (learning in school) กล่าวคือ ความสำคัญของการบ้านในโรงเรียนเป็นอย่างไรและสมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้อะไรจากผู้อาวุโส

43. รูปแบบในการเขียน (penmanship) กล่าวคือ ลีลาหรือรูปแบบการเขียนที่นำมาสอนและใช้ในการเรียนเป็นอย่างไร เครื่องเขียนที่ใช้ที่บ้าน โรงเรียนและที่สาธารณะคืออะไร การเขียนวันที่ การเว้นขอบกระดาษ และการลงนามมีแบบแผนอย่างไร

44. การเขียนและส่งจดหมาย (letter writing and mailing) กล่าวคือ จดหมายมีการเริ่มต้นและจำหน่ายซองลงท้ายอย่างไร ชื่อสแตมป์และสิ่งที่ไปรษณีย์ได้ทำ

45. อาหารในครอบครัว (family meals) กล่าวคืออาหารประเภทต่าง ๆ ที่รับประทานในครอบครัวมักได้แก่อะไร ลักษณะพิเศษของอาหารแต่ละมื้อเป็นอย่างไร การจัดโต๊ะอาหาร การบริการอาหาร และการสนทนาที่โต๊ะอาหารเป็นอย่างไร

46. อาหารนอกบ้าน (meals away from home) กล่าวคือเมื่ออยู่นอกบ้าน ชื่ออาหารที่ได้ทำในสถานที่จำหน่ายอาหารมือต่าง ๆ เช่นโรงอาหาร (cafeteria) ห้องรับประทานอาหารขนาดใหญ่ (dining halls) ที่จำหน่ายอาหารกลางวัน (lunch counters) โรงแรม ข้างทาง และภัตตาคารต่างกันอย่างไร

47. เครื่องดื่มที่ปราศจากแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (soft drinks and alcohol) กล่าวคือเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ประเภทใดที่เด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ดื่มกัน พวกเขาทัศนคติต่อการดื่มเบียร์ ไวน์ และสุราอย่างไร เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบใดที่มักมีไว้ประจำบ้านหรือที่อื่น ๆ

48. อาหารว่าง (snacks and between - meal eating) กล่าวคือ นอกจากอาหาร 3 มื้อแล้วมีการรับประทานอาหารว่างต่าง ๆ อย่างไร ช่วงเวลาที่รับประทานอาหารว่างและพักดื่มเป็นอย่างไร

49. สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มและอาหาร (cafes, bars and restaurants) เช่นร้านกาแฟ (cafes) ร้านเครื่องดื่ม (bars) และภัตตาคาร แตกต่างกันอย่างไร

50. สนามหญ้าและทางเดิน (yards, lawns and sidewalks) กล่าวคือสนามหน้าบ้าน หลังบ้าน และทางเดินในย่านธุรกิจ และย่านบ้านพักอาศัย มีความต่างกันอย่างไร และมีความสำคัญต่อกิจกรรมของเด็ก ๆ และวัยรุ่นอย่างไร

51. สวนสาธารณะ และสนามเด็กเล่น (parks and playgrounds) กล่าวคือ บริเวณที่เป็นที่ตั้งของสวนสาธารณะ และสนามเด็กเล่นคือที่ใด อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเล่น มีลักษณะอย่างไร

52. ดอกไม้และสวนต่าง ๆ (flowers and gardens) กล่าวคือร้านขายดอกไม้ ต้นไม้ประดับบ้าน สวนดอกไม้และสวนผักในเมืองและชนบทมีความสำคัญอย่างไร

53. โรงภาพยนตร์และโรงละคร (movies and theatres) กล่าวคือ โรงภาพ

ดนตรี และโรงละครสามารถพบเห็นได้ในบริเวณใดบ้าง วิธีการซื้อตั๋วและการหาที่นั่งเป็นอย่างไร
เมื่อก้าวถึงคุณภาพและความเป็นที่นิยมของสิ่งบันเทิงหมาศความว่าอย่างไร

54. กิจกรรมแข่งความเร็ว ละครสัตว์ การแสดงปราบพศสัตว์ (races, circus, rodeo) กล่าวคือกิจกรรมใดที่เป็นที่นิยมเช่นการแข่งขันรถ แข่งม้า ละครสัตว์ และการแสดงอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

55. พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ และสวนสัตว์ (museums, exhibitions and zoos) กล่าวคือพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ และสวนสัตว์ มีรูปแบบเป็นอย่างไรบ้าง และมีบทบาทต่อการศึกษาของเด็กและการสันทนาการของผู้ใหญ่อย่างไร

56. การเดินทาง (getting from place to place) กล่าวคือสิ่งที่ใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางระยะสั้น เช่น การเดินทางรอบเมือง การเดินทางจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่ง โดยรถไฟ รถประจำทาง หรือเครื่องบินมีอะไรบ้าง

57. ข้อแตกต่างของการดำรงชีวิตในเมืองกับชนบท (contrasts in town and country life) กล่าวคือเรื่องของสภาพที่พักอาศัย เสื้อผ้า มารยาทสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกในการซื้อหรือจับจ่ายสิ่งของและสาธารณสมบัติระหว่างในเมืองกับชนบทแตกต่างกันอย่างไร

58. การพักผ่อนและสถานที่พักผ่อนอากาศ (vacation and resort areas) กล่าวคือ บริเวณใดบ้างที่มีอากาศพิเศษ ทิวทัศน์ และสภาพธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้ผู้คนไปเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด

59. การพักผ่อน และการเดินทางไกลไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ (camping and hiking) กล่าวคือ การตั้งค่ายพักแรมในฤดูร้อน การเดินทางไกล และการท่องเที่ยวโดยรถจักรยานเป็นที่นิยมอย่างไร ตลอดจนมีหน่วยงานใดที่สนใจและส่งเสริมการพักผ่อนแบบดังกล่าว

60. การออมทรัพย์ (saving accounts and thrift) กล่าวคือ ธนาคารหรือหน่วยงานที่เป็นองค์การอื่น ๆ ที่ให้บริการรับฝากเงิน จำนวนไม่มากของแต่ละคนอย่างไรบ้าง และมีวิธีการใดที่จูงใจให้เด็ก ๆ และวัยรุ่นรู้จักประหยัด

61. งานเล็ก ๆ น้อย ๆ และรายได้ (odd jobs and earning power) กล่าวคือมีงานใดบ้างที่ผู้เขาทำได้และได้รับค่าตอบแทน

62. อาชีพ (careers) กล่าวคือ อาชีพใดบ้างที่ผู้เขาสนใจมาก ในการเลือกอาชีพนั้นพ่อแม่มีบทบาทให้คำแนะนำอย่างไร ผู้มีงานได้รับเงินช่วยเหลือล่วงหน้าอย่างไรบ้าง

เคนเน็ช แชสแตน (Kenneth Chastain. 1976 : 389 - 392) ได้เสนอหัวข้อวัฒนธรรมที่ควรสอนในการเรียนภาษาต่างประเทศ 44 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมโดยทั่วไปของนักเรียนในช่วงวันหยุด (typical student activities)
2. รูปแบบของการสนทนาทั่วไป (typical conversations)
3. สิ่งที่นักเรียนทั่วไปสนใจมากที่สุด (What does the typical student think about most?)
4. การเงิน (money)
5. อาหารและเครื่องดื่ม (meals and drinks)
6. กิจกรรมยามว่าง (leisure activities)
7. อาชีพ (careers)
8. ความสุข (happiness)
9. ความสำเร็จ (success)
10. บิดามารดา (parents)
11. ทักษะของเยาวชนต่อบทบาทของบิดามารดา (youth view of parenthood)
12. บทบาทของบุรุษและสตรีในสังคม (masculine and feminine roles in the society)
13. ครอบครัว (The family)
14. เครือญาติ (relatives)
15. เยาวชน (youth)
16. การเกี้ยวพาราสี และการแต่งงาน (courtship and marriage)
17. การศึกษา (education)
18. เพื่อน (friends)
19. ระบบสังคม (the social system)
20. ช่องว่างระหว่างวัย (the generation gap)
21. สารักชาโรค (drugs)

22. การมีส่วนร่วมในการเมืองของเยาวชน (youth participation in politics)
23. ระบบเศรษฐกิจ (the economic system)
24. ความรักชาติ (patriotism)
25. สิทธิเสมอภาคของสตรี (woman's liberation)
26. สงครามและสันติภาพ (war and peace)
27. การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า (change and progress)
28. นิเวศน์วิทยา (ecology)
29. ประชากร (population)
30. ศาสนา (religion)
31. อาชญากรรม (crime)
32. กฎหมาย (law)
33. อารมณ์ขัน (humor)
34. มารยาทดี (good manners)
35. การโฆษณา (advertising)
36. หนังสือพิมพ์ (the press)
37. เสรีภาพส่วนบุคคล (individual liberty)
38. ความตาย (death)
39. ระเบียบวินัย (disciplines)
40. วันหยุด (holidays)
41. เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย (clothing)
42. การขนส่ง (transportation)
43. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความสุภาพ (courtesy phrases)
44. ภาษาท่าทาง (kinesics)

นอกจากนี้ แชส เคน ได้เสนอแนะว่าสำหรับนักเรียนที่ต้องการติดต่อกับเจ้าของภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม ควรเน้นสอนในหัวข้อเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำที่แสดงความสุภาพ (courtesy phrases) และภาษาท่าทาง (kinesics) เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการ

สื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

แมรี ฟินอคเชียโร และไมเคิล โบโนโม (Mary Finocchiaro and Michael Bonomo 1973 : 60 - 63) ได้เสนอหัวข้อวัฒนธรรมที่ควรนำมาสอนในบทสนทนาหรือเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของผู้เรียนรวม 8 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การแนะนำตนเอง (introduction and identification)

1.1 การทักทาย การอำลา การแนะนำตัว

1.2 การให้ข้อมูลของตนเองและผู้อื่น

1.3 การให้ข้อมูลเรื่องที่อยู่และอายุ

2. ห้องเรียน (the immediate classroom)

2.1 ชื่อและที่ตั้งของห้องเรียน

2.2 สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมในการเรียน

2.3 ส่วนวนที่ใช้ในห้องเรียน

3. โรงเรียน (the school)

3.1 ที่ตั้งของห้อง และสถานที่ต่าง ๆ ในอาคาร

3.2 บุคลากรในอาคารนั้น ๆ (ชื่อ หน้าที่การงาน)

3.3 กฎ และระเบียบข้อบังคับ (เวลาเข้า-ออก จากโรงเรียน)

3.4 กิจกรรมของโรงเรียน (ชมรม องค์การ โปรแกรมต่าง ๆ)

4. ครอบครัว (the family)

4.1 สมาชิกในครอบครัว

4.2 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

4.3 บ้าน (ห้อง การใช้เครื่องเรือน การทำความสะอาด)

4.4 อาชีพของสมาชิก

4.5 อาหาร (การจัดโต๊ะ)

4.6 สุขภาพ

4.7 เครื่องแต่งกาย (ตามฤดูกาล)

4.8 กิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ

5. ชุมชนใกล้โรงเรียนและบ้าน
  - 5.1 สถานบริการทางสุขภาพต่าง ๆ
  - 5.2 การคมนาคมและการสื่อสาร (เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์)
  - 5.3 สถานที่ราชการ (เช่น สถานีตำรวจ ที่ทำการไปรษณีย์ สถานีดับเพลิง)
  - 5.4 เขตในเมืองและนอกเมือง
  - 5.5 เหตุการณ์ประจำวัน
  - 5.6 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (เช่น สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ร้านอาหารฟรีเมอมน)
6. มรดกทางวัฒนธรรม (the cultural heritage)
  - 6.1 วันหยุด
  - 6.2 วิถีชนและประเพณีศาสตร์
  - 6.3 เอกสารทางประวัติศาสตร์และสุนทรพจน์
  - 6.4 เพลง คำประพันธ์ และสุภาษิต
  - 6.5 คนตรี วรรณคดี และศิลปะ
  - 6.6 พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์
7. การแนะนำส่วนตัว (personal guidance) ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา
  - 7.1 การสมาคม เช่นการเข้าสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ คำบัตรผ่านประตู หรือคุณสมบัติที่จะเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ
  - 7.2 ความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน การเล่นด้วยกันกับผู้อื่นในชุมชน หรือโรงเรียน
  - 7.3 ขนบธรรมเนียมประเพณี
    - 7.3.1 การทักทายเพื่อน ผู้ใหญ่ และเด็ก
    - 7.3.2 อาหาร เวลารับประทานอาหาร ชนิดของร้านอาหาร
    - 7.3.3 วันสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนการให้ของขวัญ การเชื่อมเยียน การส่งบัตรอวยพร

- 7.3.4 การแต่งกายตามฤดู แบบพิธีการ แบบตามสบายและในโอกาสพิเศษ
- 7.3.5 การสื่อสารทางจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์
- 7.3.6 การคมนาคม ธรรมเนียมการจองตั๋ว และการตรงเวลา
- 7.3.7 การปฏิบัติตามระเบียบทางธุรกิจและกฎหมาย
- 7.3.8 การติดต่อระหว่างคนรักและการแต่งงาน
- 7.3.9 รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม ทางการศึกษา และการอาชีพ
- 7.3.10 การให้ความรู้ทางการบริโภค เช่น การซื้อสินค้าเงินผ่อน การกู้
โดยใช้เครดิต
- 7.4 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
  - 7.4.1 โอกาสที่จะศึกษาต่อ
  - 7.4.2 คุณสมบัติที่จะรับเข้าศึกษาต่อ
  - 7.4.3 การให้ทุน
  - 7.4.4 การฝึกอาชีพ
  - 7.4.5 การศึกษาผู้ใหญ่
  - 7.4.6 ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และอื่น ๆ
- 7.5 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
  - 7.5.1 โอกาสของการเข้าทำงาน
  - 7.5.2 คุณสมบัติที่จะสมัครงาน
  - 7.5.3 วิธีการหางาน (จากศูนย์จัดหางาน หนังสือพิมพ์ เพื่อนและจดหมาย)
  - 7.5.4 การกรอกแบบฟอร์มสมัครงาน
  - 7.5.5 การเข้าทำงาน (การแต่งกาย และการสัมภาษณ์)
  - 7.5.6 การทำงาน (การตรงต่อเวลา การปฏิบัติงาน การมีมนุษยสัมพันธ์)
  - 7.5.7 กฎหมายแรงงาน ภาษี บำนาญ สิทธิและความรับผิดชอบต่าง ๆ
- 7.8 การใช้เวลาว่าง
  - 7.8.1 งานอดิเรก
  - 7.8.2 ศิลป หัตถกรรม การเดินร่ำ การกีฬา
  - 7.8.3 การเป็นสมาชิกสโมสรต่าง ๆ

7.7 การนับถือศาสนา

7.7.1 สิทธิส่วนบุคคล

7.7.2 สถานที่ที่ไปปฏิบัติธรรม

8. อื่น ๆ (miscellaneous)

8.1 การแสดงออกเกี่ยวกับเวลา

8.2 อากาศและความปลอดภัย

8.3 ฤดูกาลต่าง ๆ

8.4 มารยาทต่าง ๆ เช่น การเห็นค้ำว ไม่เห็นค้ำว การแสดงความเสียใจ ค้ำว เป็นต้น

จูเลีย เอ็ม ค็อบสัน (Julia M. Dobson 1974:84-85) ได้เสนอหัวข้อ
วัฒนธรรมที่ครูอาจใช้สอนในชั้นเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ค็อบสันให้ความเห็นว่า นัก
เรียนมักสนใจในหัวข้อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา 33 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (family relationships)
2. ช่องว่างระหว่างวัย (the general gap)
3. การมีนัด (dating)
4. การหมั้น และประเพณีแต่งงาน (engagement and wedding customs)
5. การเต้นรำ (dances)
6. การดื่ม (drinking customs)
7. การรับประทานอาหาร (eating habits)
8. มารยาทในลักษณะต่าง ๆ (features of etiquette)
9. การไปชมภาพยนตร์ (movie-going)
10. เพลงฮอตฮิต (hit records)
11. ระบบการศึกษาในโรงเรียน (the school system)
12. วันที่โรงเรียนทั่วไปเปิดสอนใน 1 สัปดาห์ (a typical school week)

13. ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (student-teacher relationships)
14. การฝึกอาชีพ (vocational training)
15. ช่วงเวลาสำคัญของวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ (a day in the life of a teenager or adult)
16. อาชีพต่าง ๆ (professions)
17. งานไม่เต็มเวลา (part-time jobs)
18. มาตรฐานการดำรงชีวิต (standard of living)
19. บ้านและอพาร์ทเมนต์ (houses and apartments)
20. การมีรถยนต์ (owning a car)
21. แฟชั่นร่วมสมัย (contemporary fashions)
22. อิทธิพลของสื่อ (influence of the media) เช่นหนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์
23. อาชญากรรม (crime)
24. กีฬา (sports)
25. การตั้งค่ายพักแรม และการเดินทางไกลไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ (camping and hiking)
26. การนับถือวีรบุรุษ (hero worship)
27. วันหยุดต่าง ๆ (holidays)
28. เทศกาลต่าง ๆ (festivals)
29. กิจกรรมยามว่าง (free-time activities)
30. งานอดิเรกที่ชื่นชอบ (favorite hobbies)
31. เรื่องแต่งยอดนิยาย (popular fiction)
32. ศิลปะต่าง ๆ (arts) เช่น ดนตรี ภาพยนตร์ จิตรกรรม ประติมากรรม
33. จุดหมายของชีวิต (goals in life)

รู้ด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ในการสอนภาษา โดยแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมเชิงข้อมูล (informational culture) หมายถึงข้อมูลหรือความจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคม ภาษาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของเจ้าของภาษารวมถึงวีรบุรุษหรือบุคคลสำคัญซึ่งเจ้าของภาษาถือเป็นเรื่องสำคัญและภาคภูมิใจ แสมเมอร์ดี ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมข้อนี้ที่มีต่อครูผู้สอนภาษาที่สองว่าถ้าครูต้องการจะถ่ายทอดความคิดรวบยอด (concepts) รวมทั้งแบบแผนพฤติกรรม (behavior patterns) ของวัฒนธรรมภาษาที่สองแล้วก็ควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมข้อนี้ด้วย หลักสูตรการมีทัศนคติจึงควรมีรายวิชาต่าง ๆ อาทิเช่น สังคมศาสตร์ (sociology) ประวัติศาสตร์ (history) ภูมิศาสตร์ (geography) การเมือง (politics) เศรษฐศาสตร์ (economics) ฯลฯ เพื่อใช้ในการอ้างอิง

2. วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม (behavioral cultural) หมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเจ้าของภาษาในชีวิตประจำวัน โดยเน้นในเรื่องพฤติกรรมโดยทั่วไปมากกว่าเฉพาะบุคคลโดยเฉพาะเรื่องการเล่นกีฬา และ ภาษาท่าทาง ซึ่งเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สำคัญต่อความสำเร็จในการสื่อสาร แบบแผนพฤติกรรมนี้ยังรวมถึง ทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ด้วย แสมเมอร์ดี กล่าวว่าในการสอนภาษาที่สองนั้น ควรเน้นวัฒนธรรมในข้อนี้ให้มากเพราะไม่เพียงสำคัญต่อการสื่อสารเท่านั้น ยังจำเป็นต่อการเข้าใจวรรณคดี และวัฒนธรรมชั้นสูงอื่น ๆ อีกด้วย

3. วัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิผล (achievement cultural) หมายถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศิลปะ วรรณกรรม ดนตรี ซึ่งผู้เรียนภาษาพึงรู้ไว้

วาสนา โกวิตธา (2525 : 234 - 5) ได้เสนอความรู้ด้านวัฒนธรรม 2 ด้านที่นักเรีอนระดับมัธยมศึกษาพึงเรีอนรู้เพื่อบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรม ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับสภาพความเป็นอยู่ แนวคิด และแนวปฏิบัติของชนชาตินั้น ๆ

2. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ได้แก่ จรรยา มารยาท ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งแสดงออกในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ เช่นการละเล่น ประเพณี เทศกาล นิทานพื้นเมือง เพลงพื้นเมือง วัฒนธรรมในการใช้ภาษา ทั้งที่เป็นภาษาถิ่น คำ และ ภาษาที่ไม่ใช้ถิ่นคำซึ่งแสดงออกทางสี

หน้า ท่าทาง ดวงตา น้ำเสียง ฯลฯ

อนึ่ง กัททาทิพย์ สิงหะเนติ และผ่าน บาลโพธิ์ (2526 : 51 - 52) ได้รวบรวม หัวข้อวัฒนธรรมหรือองค์ประกอบทางภาษาด้านวัฒนธรรมและสังคม (sociocultural categories) ที่มีความสำคัญมากในการสื่อความหมาย และจำเป็นต่อการเรียนการสอนภาษา จำนวน 11 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การสื่อความหมายในรูปจุดประสงค์เพื่อการสื่อสารต่าง ๆ (various communicative functions) เช่นการขอโทษ (apologizing) การถามทาง (asking for direction)
2. การเลือกใช้คำ หรือกลุ่มคำ หรือประโยคให้ถูกต้องตามสถานการณ์ (proper choice of words / sentences within certain situation)
3. ความรู้ในด้านเทศกาลงานฉลองต่าง ๆ (holidays and celebrations)
4. การแยกประเภทของข้อความ (distinguishing types of information)
5. การตีความหมาย ท่วงทำนอง ความรู้สึก และทัศนคติของข้อความ (tones, feelings, and attitudes)
6. การใช้เวลาว่าง (daily pastime use) เช่น ด้านกีฬา การสังสรรค์หรืองานอดิเรกต่าง ๆ
7. การโยงความสัมพันธ์กับสถานที่ต่าง ๆ (association with places) หรือ ฉาก (setting) ของเรื่อง
8. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อความ (sources of information)
9. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้สื่อข้อความ (role relationship)
10. การอ่านความที่เป็นร้อยกรอง (rhetorical device in literature)
11. ความรู้ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชื่อต่าง ๆ (cultural specificity about names)

ทั้งนี้ รีเบคกา เอ็ม. วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977:283) ได้กล่าวถึงความรู้ด้านวัฒนธรรม 2 ด้าน ซึ่งผู้เรียนภาษาที่สองควรรู้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ บี เอ็ม

เบิร์ตไมเออร์ (B. M. Birkmaier 1969 อ้างถึงใน อัจฉรา วงศ์โสธร 2529 : 52 - 3) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน (หรือที่เบิร์ตไมเออร์ เรียกว่า culture with a small "c") เป็นวัฒนธรรมในเชิงสังคมภาษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ทัศนคติและประเพณีต่าง ๆ และกิจกรรมประจำวันของผู้คน ตลอดจนแนวความคิด ค่านิยมต่าง ๆ และกรอบของการอ้างอิง (frames of reference) ทั้งนี้รวมถึงมารยาทในการรับประทานอาหาร ชนิดของอาหารที่รับประทาน เวลาทำงาน-เลิกงาน เป็นต้น

2. วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นมรดกตกทอดของอารยธรรม (หรือที่ เบิร์ตไมเออร์ เรียกว่า culture with a capital "c") ได้แก่วัฒนธรรมแบบสถาบัน (institutional culture) ซึ่งรวมถึงศาสนา วรรณกรรม ศิลปกรรม กฎศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์

โดยที่วาเลนต์ได้กล่าวเสริมว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมข้อที่ 2 ข้างต้นเป็นภาพรวมที่วางรูปแบบขององค์ประกอบข้อแรก ซึ่งอัจฉรา วงศ์โสธร (2529 : 53) มีความเห็นว่าผู้เรียนภาษาเป็นวิชาเอกมีความจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมในลักษณะนี้ด้วย เพราะเป็นพื้นฐานของความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อให้เข้าใจซาบซึ้งถึงวัฒนธรรมในภาษาเป้าหมาย

ศรีภูมิ อัครมาศ (2529 : 72) ได้แบ่งความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้สอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การดำรงชีวิต ได้แก่สิ่งที่ชนชาตินั้นปฏิบัติในการดำรงชีวิตอยู่ที่ได้เห็นได้จากภายนอกอย่างชัดเจน เช่นการรับประทานอาหาร หรือการพักผ่อนในวันสุดสัปดาห์ เป็นต้น

2. การใช้ภาษา ได้แก่ การคำนึงถึงการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคล กาลและเทศะ เช่นในการทักทายกันในโอกาสที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. ความคิด หรือความเชื่อ ได้แก่ความคิดหรือความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต เช่น ความเสมอภาคระหว่างสตรีกับบุรุษ ความตรงต่อเวลา การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนการสมรส เป็นต้น

4. การสื่อสารด้วยสีหน้าหรือท่าทาง ได้แก่ การแสดงออกทางร่างกายที่เห็นได้

ชัดเจนจากสีหน้าหรือท่าทาง เช่นการชักไหล่ การจับมือ เป็นต้น

แคโรล แอนน์ เพสโซลา (Carol Ann Pesola 1911:339) ได้เสนอหัวข้อวัฒนธรรมที่ครูสามารถนำไปใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural symbols)
  - 1.1 ธงต่าง ๆ และเครื่องหมายอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
  - 1.2 สถานที่สำคัญ
  - 1.3 สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับวันหยุดต่าง ๆ
  - 1.4 สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับโชคดีและโชคร้าย
  - 1.5 ความหมายทางสัญลักษณ์ของสัตว์ต่าง ๆ
  - 1.6 วัชรบุรุษจากประวัติศาสตร์หรือตำนาน
2. สิ่งของทางวัฒนธรรม (cultural products)
  - 2.1 ทัศนศิลป์
  - 2.2 ศิลปะทางดนตรี
  - 2.3 ตัวละคร สถานที่สำคัญ และแก่นเรื่องจากวรรณกรรมพื้นเมือง
  - 2.4 เพลง โคลง และเกมของเด็ก ๆ ตั้งแต่โบราณ
  - 2.5 นิทานและตำนานดั้งเดิม
  - 2.6 ศิลปะพื้นเมือง
  - 2.7 เงิน เหรียญ สแตมป์ และของจริงอื่น ๆ
  - 2.8 อาหารประจำชาติและประจำเทศกาลต่าง ๆ
3. ธรรมเนียมปฏิบัติทางวัฒนธรรม (cultural practices)
  - 3.1 รูปแบบของการทักทาย
  - 3.2 การฉลองวันหยุดในเทศกาลต่าง ๆ
  - 3.3 การใช้ท่าทาง
  - 3.4 อาหารและธรรมเนียมปฏิบัติในการรับประทานอาหาร
  - 3.5 การจับจ่ายซื้อของ
  - 3.6 การละเล่นหรือกิจกรรมสันทนาการที่โปรดปราน

- 3.7 บ้านและชีวิตในโรงเรียน
- 3.8 รูปแบบของความสภาวะ
- 3.9 สัตว์ชนิดต่าง ๆ และทัศนคติที่มีต่อสัตว์เลี้ยง
- 3.10 การย้ายที่อยู่ของเด็ก ๆ และครอบครัว

จากหัวข้อความรู้ด้านวัฒนธรรมที่เสนอโดยนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นนั้น อาจสรุปได้ว่าความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษานั้น ครอบคลุมเรื่องของการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษาแทบทุกด้าน ทั้งที่เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล และที่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคม ซึ่งการที่ครูผู้สอนจะสอนความรู้วัฒนธรรมให้ครบทุกด้าน ในการเรียนการสอนภาษา ย่อมทำได้ยาก หรือเป็นไปได้ไม่ถึง ดังนั้น ครูจึงต้องเลือกสรรสิ่งที่จะนำมาสอน ทั้งนี้ โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado 1988 : 67 - 68) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมว่า แม้ครูไม่อาจจะสอนได้ในทุก ๆ สถานการณ์ และทุกเรื่องที่จะเกิดความเข้าใจผิดได้ เพราะเรื่องราวที่เป็นไปได้นั้นมีมากมาย แต่ครูก็ต้องอธิบายความหมายทางวัฒนธรรมให้ชัดเจนพอ ๆ กับความหมายทางไวยากรณ์ โดยมีจุดประสงค์ที่จะเตรียมผู้เรียนให้เข้าใจและหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นอย่างกว้าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีผู้เสนอแนะการเลือกหัวข้อวัฒนธรรมที่จะนำไปใช้สอน อาทิ เช่น

ลินดา เอ็ม ครอฟอร์ด - ลองจ์ และ เดล แอล ลองจ์ (Linda M. Crawford - Lange and Dale L. Lange 1987 : 258) ได้เสนอแนะการเลือกหัวข้อวัฒนธรรมที่จะนำมาสอนในการผสมผสานกับการสอนภาษาว่า ให้ครูผู้สอนคัดเลือกหัวข้อการสอนในหนังสือแบบเรียนโดยให้ความสำคัญกับเรื่องของวัฒนธรรมพอ ๆ กับการนำเสนอไวยากรณ์ เช่น ถ้าบทเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการไปพบแพทย์ หรือไปซื้อยา ครูก็ควรเสนอบทเรียน ในเรื่องของการแพทย์ (medical content) ทั้งนี้การระบุว่าเรื่องของวัฒนธรรมใดที่ควรนำมาสอน อาจจะคำนึงถึงความสนใจของนักเรียนตลอดจนแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ทำได้ นอกเหนือจากแบบเรียน

สุภัทรา อักษรานูเคราะห์ (2532 : 37) กล่าวถึงการเลือกหัวข้อวัฒนธรรมที่จะนำไปใช้สอนว่า ผู้สอนอาจทำได้ 2 วิธีคือ ใช้เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่มีในหนังสือแบบเรียน แล้วเสริม

ตามที่เห็นเหมาะสม โดยจัดอันดับไว้ไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน หรือรวบรวมข้อมูล เนื้อหาที่มีอยู่ให้เป็นหน่วย เดียวกันโดยปรับให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยผู้สอนจะต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง จัดลำดับหัวข้อวัฒนธรรมที่จำเป็น แล้วแบ่งเวลาไปตามหัวข้อหรือหน่วยการสอนที่วางไว้ ทั้งนี้ต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์ทางภาษาศาสตร์และทางวัฒนธรรมที่กำหนดไว้ เช่นจัดเป็นหน่วยมารยาท ในการรับประทานอาหาร โดยอาจเริ่มตั้งแต่การรู้จักคำศัพท์ และสำนวนเกี่ยวกับเครื่องใช้ในการ รับประทานอาหาร ชนิดของอาหาร เวลาในการรับประทานอาหาร การเชิญไปรับประทานอาหาร และลงทำด้วยมารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

เนื่องจากความรู้ทางวัฒนธรรมนั้นกว้างมาก แมรี ฟินอคเชิโร และไมเคิล โบ โนโม (Mary Finocchiaro and Michael Bonomo 1973:140) ได้เสนอว่าการเลือกหัว ข้อทางวัฒนธรรมให้นักเรียนเรียนนั้น ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. หัวข้อเหล่านั้นต้องให้ความรู้ทางสังคม ศิลธรรม และพัฒนาการทางอารมณ์ แก่นักเรียนแต่ละบุคคล
2. หัวข้อเหล่านั้นต้องช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ไม่เพียง แต่ความรู้สึกที่เป็นกลาง เข้าใจ และทราบซึ่งเท่านั้น แต่ยังทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ ในเรื่องวัฒนธรรมของตนเองให้ดีขึ้น
3. หัวข้อเหล่านั้นต้องทันสมัยและร่วมสมัย ใกล้เคียงกับชีวิตของนักเรียน ทั้งนี้ ต้องเป็นที่สนใจของผู้เรียน ตามระดับอายุของพวกเขาด้วย

ทั้งนี้ คาร์ลอส เอ. โยริโอ (Carlos A. Yorio 1980:438) ได้เสนอเกณฑ์ การเลือกหัวข้อวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้ในการสอน ดังต่อไปนี้

1. ความจำเป็น (need) ซึ่งจะต้องพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เรียนโดยนำมา สัมพันธ์กับทักษะต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน และ การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (social interaction)
2. ประโยชน์ (usefulness) ซึ่งจะต้องพิจารณาความเร่งด่วนในการนำไป ใช้ (applicability) ซึ่ง โยริโอ เสนอแนะว่าผู้เรียนควรเริ่มพัฒนาความสำนึกทางสังคมภาษา ศาสตร์จากจุดนี้

3. การนำไปใช้ได้ (productivity) ซึ่งจะต้องพิจารณาช่วงของการนำไปใช้ โดยนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น goodbye มีที่ใช้ได้มากกว่า take it easy ในการกล่าวลา เป็นต้น

4. เป็นเรื่องที่มีอยู่ประจำและเกิดขึ้นบ่อย (currency and frequency) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นใน เรื่องที่จะนำมาใช้

5. ความสะดวกที่จะนำมาใช้ (ease) ซึ่งจะต้องพิจารณาในแง่ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ได้โดยศึกษาในด้านการใช้ภาษาของผู้เรียน ถ้าเป็นส่วนที่มีความเหมาะสมแล้วก็ต้องใช้ ส่วนที่พบเห็นบ่อยและเป็นที่ยอมรับ

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนอาจเลือกหัวข้อวัฒนธรรมที่จะนำมาสอนควบคู่ไปกับการสอนภาษา โดยดูที่หน่วยการสอนหรือเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่มีในหนังสือแบบเรียน หรือโครวบรวมข้อมูลเนื้อหาวัฒนธรรมเป็นหมวดหมู่ แล้วจัดลำดับของหัวข้อวัฒนธรรมซึ่งต้องเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน หรือโดยคำนึงถึงความสนใจของนักเรียนและแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ ตลอดจนควรต้องคำนึงถึงความสำคัญของหัวข้อวัฒนธรรมนั้น ว่านักเรียนจะได้เรียนรู้อะไร มีความจำเป็นอย่างไร หัวข้อนั้นมีประโยชน์ในการนำไปใช้อะไรบ้าง มีความทันสมัยหรือไม่ เกิดขึ้นบ่อยเป็นประจำหรือไม่ และมีความสะดวกที่จะนำมาใช้อะไร

ความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษ

ดังได้กล่าวมาข้างต้นว่า ในการเรียนการสอนภาษาจำเป็นต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย ดังที่ เฮช เฮช สเติร์น (H. H. Stern 1983 : 191) กล่าวว่า "เราคงไม่สามารถสอนภาษา โดยไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรม และสังคมได้ เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ศึกษาของภาษาและการเรียนรู้ภาษา" แมรี แมคกรอร์ตี และ โจเซฟ แอล กัลวาน (Mary McGroarty และ Jose L. Galvan 1985:81) กล่าวว่า "พัฒนาการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการเรียนการสอนภาษาก็คือ การยอมรับว่าภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด" ทั้งนี้ คำว่า "วัฒนธรรม" นั้น เป็นคำที่กว้าง ครอบคลุมถึงพฤติกรรมส่วน

ใหญ่ของมนุษย์ และเป็นบ่อเกิดของภาษา (ผ่าน บาลโพธิ์ 2531:8) โดยที่มีผู้ให้คำนิยามคำว่า วัฒนธรรมไว้หลากหลาย ซึ่งก็ไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอนตายตัว และเมื่อมีการเชื่อมโยงการสอน วัฒนธรรมให้ควบคู่ไปกับการสอนภาษาก็มีผู้แบ่งประเภทความรู้ด้านวัฒนธรรมไว้หลายประเภท แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม แมรี แมคกรอติ และ โยเซ่ แอล กัลวาน (Mary McGroarty และ Jose L. Galvan 1985:81) กล่าวว่า "วัฒนธรรม ในความหมายของพฤติกรรมต่าง ๆ ในแบบเดียวกันของคนในสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนการสอนภาษามากกว่าวัฒนธรรมในความหมายอื่น" ซึ่ง เฮช ดักกลาส บราวน์ (H. Douglas Brown 1987:123) ก็ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า "วัฒนธรรมในความหมายของพฤติกรรมต่าง ๆ และแนวทางการเรียนรู้ของคนในสังคมนั้น มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาที่สองในปัจจุบัน" ทั้งนี้ โรนัลด์ เอ วอลตัน (Ronald A. Walton 1992:1) ได้กล่าวเสริมว่า "วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม (behavioral culture) เป็นกุญแจนำไปสู่ความชำนาญรอบรู้ในตัวภาษา" นอกจากนี้ เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982:515) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมว่า "ในการสอนภาษาที่สองนั้น จุดที่ควรเน้นคือวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมเพราะเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สำคัญมากที่สุด ในการที่จะสื่อสารให้ประสบผลสำเร็จและยังจำเป็นสำหรับการเรียนวรรณคดีของภาษานั้น" ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนภาษา ความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ควรเน้นในการสอนคือ วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม

เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 514 - 515) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม หมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเจ้าของภาษาในชีวิตประจำวัน โดยเน้นในเรื่องพฤติกรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติโดยทั่วไปมากกว่าเฉพาะบุคคล ได้แก่เรื่องแบบแผนการสนทนา (conversational formulas) การแสดงออกด้วยท่าทาง (kenesics) และแบบแผนพฤติกรรม (patterns of behavior) รวมถึงทัศนคติ (attitudes) และค่านิยม (values) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้กล่าวถึงความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ควรนำไปสอนแก่ผู้เรียนภาษา โดยที่ แม้ว่าจะไม่ได้กล่าวไว้ว่าเป็นวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม แต่ก็มีเนื้อหาและรายละเอียด สอดคล้องกับความหมายของคำว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ของ เฮคเตอร์

แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982:514-515) ดังกล่าวเบื้องต้น ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

รีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977 : 263) ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา ซึ่ง บี เอ็ม เบิร์คไมเออร์ (B. M. Birkmaier 1969 อ้างถึงใน อัจฉรา วงศ์โสธร 2529 : 52 - 3) เรียกว่า culture with a small "c" ว่าเป็นวัฒนธรรมในเชิงสังคมภาษาศาสตร์ หรือมนุษยวิทยา ซึ่งได้แก่ทัศนคติ (attitudes) ธรรมเนียมปฏิบัติ (customs) และกิจกรรมประจำวันของผู้คน ตลอดจนแนวความคิด ค่านิยมต่าง ๆ และกรอบของการอ้างอิง (frames of reference) ซึ่ง อัจฉรา วงศ์โสธร (2529 : 52 - 53) กล่าวเพิ่มเติมถึงวัฒนธรรมในความหมายนี้ว่า รวมถึงกิจกรรมปกติประจำวัน เช่นมารยาทในการรับประทานอาหาร เวลาทำงาน-เลิกงาน ชนิดของอาหารที่รับประทาน การแต่งกาย และสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษาซึ่ง วาเลตต์กล่าวถึงนั้น มีรายละเอียดสอดคล้องกับความหมายของคำว่าวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมของ เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี ดังกล่าว ซึ่ง วาเลตต์ ยังได้กล่าวเสริมด้วยว่า ภาษาเป็นเครื่องแสดงออกโดยตรงของวัฒนธรรมในด้านนี้

วาสนา โกวิทธา (2525 : 234 - 5) ได้กล่าวถึงความรู้ด้านวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา ว่าเป็นสาระสำคัญของวัฒนธรรมที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาหนึ่งเรียนรู้เพื่อบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตนี้ วาสนา โกวิทธา (2525 : 235) กล่าวว่าได้แก่ จรรยา มารยาท ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งแสดงออกในรูปลักษณะต่าง ๆ เช่นการละเล่น ประเพณี เทศกาล นิทานพื้นเมือง เพลงพื้นเมือง และวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ทั้งที่เป็นภาษาด้อยค่าและภาษาที่ไม่ใช่ด้อยค่า ซึ่งแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง ดวงตา และน้ำเสียง ฯลฯ ความรู้ด้านวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา ตามที่ วาสนา โกวิทธา (2525 : 234 - 5) กล่าวนี้ ก็มีรายละเอียดซึ่งสอดคล้องกับคำว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ของเฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี

โรนา บี เจนเซล และ มาร์ธา เกรฟส์ คัมมิงส์ (Rhona B. Genzel and Martha Graves Cummings 1986 : viii) ได้กล่าวถึงความรู้ทางด้านวัฒนธรรม (the

knowledge of culture) ซึ่งมีรายละเอียดสอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ที่เฮคเตอร์ แสมเมอร์ลี กล่าวไว้ คือเป็นเรื่องของพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา ซึ่งมี 10 หัวข้อดังนี้

1. การติดต่อกับผู้คน (getting along with people) ในลักษณะการสื่อสารโดยไม่ใช่คำพูด และการพูดคุยสนทนาทั่วไป
2. การปฏิบัติตัวในโรงเรียน (attending school)
3. การสร้างมิตรภาพ (building friendships)
4. การมีนัด (dating) รวมถึงการกล่าวชมเชยต่าง ๆ
5. การแสดงออกในเรื่องที่สนใจร่วมกัน (sharing common interests) ได้แก่เรื่องของอารมณ์ขันแบบอเมริกัน การเชื่อโชคกลาง และการมีสัตว์เลี้ยงในบ้าน
6. การเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ ทางสังคม (participating in social events) เช่นระเบียบ ประเพณีการแต่งงาน งานศพ และวันหยุดวันสำคัญต่าง ๆ
7. การจับจ่ายซื้อของในสหรัฐอเมริกา (shopping in the United States)
8. การใช้โทรศัพท์ (using the telephone)
9. การไปพบแพทย์ (going to the doctor)

ศรีภูมิ อัครมาส (2529 : 72) ได้กล่าวถึงความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อการนำไปใช้สอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่าได้แก่ความรู้ 4 ประเภท ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมของ เฮคเตอร์ แสมเมอร์ลี เช่นกัน ดังนี้

1. การดำเนินชีวิต ได้แก่ สิ่งที่ชนชาตินั้นปฏิบัติในการดำรงชีวิตอยู่ให้เห็นได้จากภายนอกอย่างชัดเจน เช่นการรับประทานอาหาร หรือการพักผ่อนในวันสุดสัปดาห์ เป็นต้น
2. การใช้ภาษา ได้แก่ การคำนึงถึงการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคล กาลและเทศะ เช่นในการทักทายกันในโอกาสที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
3. ความคิดหรือความเชื่อ ได้แก่ความคิดหรือความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต เช่น ความเสมอภาคระหว่างสตรีกับบุรุษ ความตรงต่อเวลา การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนการสมรส เป็นต้น
4. การสื่อสารด้วยสีหน้าหรือท่าทาง ได้แก่ การแสดงออกทางร่างกายที่เห็นได้

ชัดเจนจากสีหน้าหรือท่าทาง เช่นการชักไหล่ การจับมือ เป็นต้น

สุภัทรา อักษรานเคราะห์ (2532 : 34) ได้จัดหมวดหมู่หัวข้อวัฒนธรรม เป็น 8 ประเภท ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทุกหัวข้อเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา ที่สอดคล้องกับความหมายของวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่ เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี เสนอไว้ หมวดหมู่หัวข้อวัฒนธรรม 8 ประเภท ดังกล่าวคือ

1. การสนทนာในชีวิตประจำวัน (conversational routines) เช่น การแนะนำ (introduction) การยอมรับและการปฏิเสธคำเชิญ (accepting and refusing an invitation) การขอโทษ (apologizing) การโทรศัพท์ (making a telephone call) การสมัครงาน (applying for a job) การจ่ายของ (shopping) เป็นต้น

2. ค่านิยมของครอบครัวและสังคม (family and social values) เช่น การอยู่ร่วมกันของครอบครัว (family) การมีนัดและการแต่งงาน (dating and marriages) การศึกษา (education) การทำงาน (work value) เป็นต้น

3. ประเพณีการเฉลิมฉลองในโอกาสต่าง ๆ (customs and celebrations) เช่น วันวาเลนไทน์ (Valentine's Day) วันฮาโลวีน (Halloween) วันขอบคุณพระเจ้า (Thanksgiving's Day) วันคริสต์มาส (Christmas) บุคคลสำคัญและสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

4. อาหารและเครื่องนุ่งห่ม (food and clothes) เช่นอาหารมื้อต่าง ๆ (meals) มารยาทในการรับประทานอาหาร (manners at the table) การใช้เครื่องนุ่งห่มสำหรับฤดูหนาว (winter clothes) เป็นต้น

5. การใช้เวลาว่าง (daily pastime use) เช่น การสันทนาการ และการกีฬา (recreation and sports) งานอดิเรก (hobbies) การเดินทาง (travelling)

6. การแสดงออกโดยไม่ใช้คำพูด (non-verbal) เช่นน้ำเสียง (tone) ความรู้สึก (feeling) และทัศนคติ (attitude) เป็นต้น

จากการให้ความหมาย และแบ่งหัวข้อวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้ในการสอนภาษา ที่นักวิชาการกล่าวถึงไว้ข้างต้น ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับความหมายของคำว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม (behavioral culture) ของเฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 514 -

515) ดังกล่าวนั้น อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม หมายถึงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือธรรมเนียมปฏิบัติโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การสนทนาในชีวิตประจำวัน (conversational routines)
2. การแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด (nonverbal behavior)
3. ธรรมเนียมปฏิบัติ (customs) การดำเนินชีวิต (life styles) ทักษะคิดและค่านิยมต่าง ๆ (attitudes and values)

ทั้งนี้จากการศึกษาความถี่ของเนื้อหาด้านวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษหลักในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และที่ระดับมัธยมศึกษาใหม่ใช้ในปัจจุบัน รวม 4 ชุด (คู่มือที่ 12 ในภาคผนวก ๑.) ผู้วิจัยก็ได้พบว่า เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลักในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายนั้น ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม (behavioral culture) (ภาคผนวก ๑.) และสามารถสรุปความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษ ที่ควรสอนแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็น 3 ประเภทดังต่อไปนี้

I ความรู้เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน (conversational routines) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ หรือสำนวนที่เหมาะสม และถูกต้องตามจุดประสงค์ เพื่อการสื่อสารในการสนทนาในชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น 12 หัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้

1. การทักทาย-การอำลา (greetings and leave-takings) ได้แก่ ถ้อยคำและสำนวน ที่เจ้าของภาษาใช้ในการทักทาย ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นการ ทางการ สำนวนที่ใช้ตอบคำทักทายต่าง ๆ คำทักทายที่ใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา ตลอดจนการทักทายของคนไทย ซึ่งอาจไม่เหมาะสมในการใช้สนทนาภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา คำอำลาในโอกาสต่างๆ เช่น การกล่าวลาผู้ที่พบปะกันเป็นประจำ การอำลาหลังงานเลี้ยง และ การอำลาก่อนเดินทางไกล เป็นต้น

2. การเชิญ การยอมรับและปฏิเสธคำเชิญ (inviting, accepting

and refusing an invitation) ได้แก่ ประโยคเกริ่นที่เจ้าของภาษาใช้ในการเชิญการใช้ ส่วนต่าง ๆ ในการเชิญแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การตอบรับคำเชิญด้วยส่วนต่าง ๆ การกล่าวปฏิเสธคำเชิญ และความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อคนไทยตอบรับคำเชิญเป็นภาษาอังกฤษ

3. การขอโทษและให้อภัย (apologizing and forgiving) ได้แก่ การกล่าวขอโทษของเจ้าของภาษาด้วยส่วนต่าง ๆ และในโอกาสต่าง ๆ การตอบรับเพื่อแสดงการให้อภัย ตลอดจนความเข้าใจผิดทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการใช้ส่วนขอโทษที่ผิด

4. การพูดโทรศัพท์ (telephoning) ได้แก่ ส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการติดต่อทางโทรศัพท์ เช่น ในการฝากข้อความ และการต่อหมายเลขผิด เป็นต้น

5. การเสนอความช่วยเหลือ การรับและปฏิเสธข้อเสนองาน (offering, accepting and refusing an offer) ได้แก่ ถ้อยคำส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการเสนอความช่วยเหลือในโอกาสต่าง ๆ เช่น การเสนอคนเพื่อช่วยเหลือหรือให้บริการ การเสนอให้รับประทานอาหาร ตลอดจนการตอบรับ และปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว

6. การแนะนำตัวเองต่อผู้อื่นและแนะนำผู้อื่นให้รู้จักกัน (introduction) ได้แก่ ถ้อยคำส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการแนะนำให้บุคคลสองคนได้รู้จักกัน ตลอดจนความเข้าใจผิดอันเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในการแนะนำเป็นภาษาอังกฤษของคนไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษ

7. การกล่าวชมเชย และการแสดงความยินดี (praise and compliment) ได้แก่ ถ้อยคำส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการชมเชยและแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ การตอบรับคำชมเชยและการแสดงความยินดีอย่างเหมาะสม

8. การแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะ (expressing opinions and making suggestions) ได้แก่ ถ้อยคำส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การแสดงความคิดเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ตลอดจนส่วนที่ใช้ในการเสนอแนะหรือชี้ชวนในโอกาสต่าง ๆ และการตอบการเสนอแนะอย่างเหมาะสม

9. การขอบคุณและการตอบรับ (appreciation) ได้แก่ ถ้อยคำส่วนที่เจ้าของภาษาใช้ในการขอบคุณในโอกาสต่าง ๆ และการตอบรับคำขอบคุณอย่างเหมาะสม

10. การขอร้อง การตอบรับ และปฏิเสธคำขอร้อง (requesting) ได้แก่ ก้อยคำส่วนวนที่เจ้าของภาษาใช้ในการขอร้อง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การตอบรับและปฏิเสธคำขอร้องอย่างเหมาะสม

11. การแสดงความพอใจ-เสียใจ (expressing satisfaction and sympathy) ได้แก่ ส่วนวนที่เจ้าของภาษาใช้ในการแสดงความพอใจและเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนก้อยคำตอบรับที่เหมาะสม

12. การเรียกขานบุคคล (addressing people) ได้แก่การใช้คำนำหน้า ที่ถูกต้องเหมาะสม การเรียกชื่อของบุคคล ตลอดจนคำเรียกขานที่เหมาะสมกับบุคคล

II ความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด (nonverbal behavior) ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการแสดงออกด้วยท่าทาง (gestures) ซึ่งรวมถึงการแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) และการสบตา (eye contact) ตลอดจนเรื่องของการะห่างในการสื่อสาร (space) แบ่งเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้

1. เรื่องของการแสดงออกด้วยท่าทาง (kinesics) ได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) ท่าทาง (gestures) และการสบตา (eye contact) ของเจ้าของภาษาในการสื่อความหมาย

2. เรื่องของการะห่างในการสื่อสาร (space) ได้แก่การะห่างระหว่างบุคคลในขณะที่เจ้าของภาษากำการสื่อสาร

III ความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ การดำเนินชีวิต ทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ (customs, life styles, attitudes and values) ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติและวิถีการดำเนินชีวิตโดยทั่ว ๆ ไป ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ของเจ้าของภาษา ซึ่งสะท้อนออกมาในการแสดงออกทั้งทางคำพูดและไม่ใช้คำพูด แบ่งเป็น 9 หัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้

1. อาหารและมารยาทในการรับประทานอาหาร (meals and table manners) ได้แก่ เรื่องของอาหารมื้อต่าง ๆ อาหารที่รับประทานในโอกาสพิเศษ และมารยาทในการรับประทานอาหารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการของเจ้าของภาษา

2. การเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ ทางสังคม (participating in social events) ได้แก่ การรับเชิญ ตลอดจนประเพณีปฏิบัติของเจ้าของภาษาในโอกาส หรือวาระต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันแต่งงาน การฉลองบุตร การฉลองจบการศึกษา งานเลี้ยง และงานศพ เป็นต้น

3. ศาสนาและการเชื่อโชคลาง (religion and superstitions) ได้แก่ เรื่องของการนับถือศาสนาของเจ้าของภาษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการเชื่อโชคลาง ทั้งลางแห่งความโชคดีและโชคร้าย

4. อารมณ์ขัน (humor) ได้แก่ เรื่องของอารมณ์ขันในปรีศนาและตลกที่เป็นที่รู้จักกันในสังคม ของเจ้าของภาษา

5. การปฏิบัติตัวในโรงเรียน (attending school) ได้แก่ เรื่องของกฎเกณฑ์ของโรงเรียน และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ

6. การแต่งกาย (clothes) ได้แก่ เรื่องของการใช้เครื่องแต่งกายในโอกาส และฤดูกาลต่าง ๆ ของเจ้าของภาษา

7. ความรัก การมีนัด และการสร้างมิตรภาพ (love, dating and building friendships) ได้แก่ เรื่องของประเพณีและแนวปฏิบัติของเจ้าของภาษาในเรื่องของความรัก การนัดพบแบบหนุ่มสาว และการสร้างมิตรภาพ

8. การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงในบ้าน (pets) ได้แก่ เรื่องของสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ ที่เจ้าของภาษาเลี้ยงไว้ในบ้าน การเลี้ยงและการดูแล ตลอดจนจุดประสงค์ในการเลี้ยง

9. ชีวิตภายในครอบครัว เครือญาติ และชุมชน (family life and community) ได้แก่ เรื่องของความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว สภาพครอบครัวของเจ้าของภาษาโดยทั่วไป ทิศนคติ และค่านิยม ในการเลี้ยงบุตร บ้านและที่อยู่อาศัย บริการของชุมชน การจับจ่ายสิ่งของ และการใช้เงิน ตลอดจนการติดต่อกันระหว่างชุมชน

10. การใช้เวลาว่าง (daily pastime use) ได้แก่ เรื่องของการสันทนาการ และการกีฬา งานอดิเรก และการเดินทางท่องเที่ยว ของเจ้าของภาษา

11. ประเพณีและการเฉลิมฉลองในวันสำคัญต่าง ๆ (holidays and celebrations) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมปฏิบัติของการเฉลิมฉลองในวันสำคัญหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่นวันวาเลนไทน์ วันฮาโลวีน วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสตมาส ตลอดจนที่มาของวันดังกล่าว

12. ค่านิยมทางสังคม (social values) ได้แก่ เรื่องของค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคม ของเจ้าของภาษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิด และการกระทำ เช่น การตรงต่อเวลา การเคารพสิทธิส่วนบุคคล ความเป็นตัวของตัวเอง และการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา เป็นต้น

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษ ที่ควรนำไปสอนในระดับมัธยมศึกษา นั้น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน ความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด และความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ การดำเนินชีวิตทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนควบคู่ไปกับการสอนภาษาด้วย เนื่องจากความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม มีความสำคัญต่อการสื่อสาร ช่วยให้ผู้เรียนมีความชำนาญรอบรู้ในตัวภาษา และหัวข้อวัฒนธรรมที่พบในหนังสือแบบเรียนในระดับมัธยมศึกษา นั้น ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ดังกล่าว

การสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

ดังกล่าวแล้วว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กับการสอนภาษา แต่อย่างไรก็ตาม ครูสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมักมองข้ามความสำคัญของการเสนอความรู้ด้านวัฒนธรรม ดังผลการวิจัยของ เค็นดา ไม้จันท์ (2529 : 116) ที่พบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยในการให้ ความสำคัญต่อการสอนหัวข้อวัฒนธรรมในแบบเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ เฮช เนค ซีลดี (H. Ned Seelye 1984 : 5) กล่าวถึงสาเหตุที่ครูมักละเลยไม่สอนความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ครูมักอ้างว่าไม่มีเวลาพอที่จะสอน หรือคิดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมในภายหลังหรือเข้าใจว่าในการสื่อสารความหมายไม่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้อาจเป็นเพราะครูรู้สึกว่าตนมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไม่พอเพียงที่จะสอน หรือครูไม่ได้รับการฝึกอบรมทางวิธีการสอนวัฒนธรรมมาก่อนหรือไม่รู้ว่าจะผสมผสานการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาได้อย่างไร (Linda M. Crawford - Lange and Dale L. Lange 1987 : 258)

เบเวอรี่ แมคล็อด (Beverly McLeod 1976 : 211 - 219) แสดงความเห็นว่ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เรี้นรู้ได้ แต่การสอนสอดแทรกเพียงเล็กน้อยไม่จริงจังนั้น ไม่เป็นการเพียงพอ การสอนควรจะเป็นไปอย่างชัดเจน (explicit) ไม่ใช่การสอนแบบให้เรี้นคิดเอาเอง (implicit) ทั้งนี้เพราะว่าผู้เรี้นจะไม่มีเวลามากพอที่จะเรี้นรู้วัฒนธรรมแบบที่คิดเอาเองหรือค้ออ ๆ เรี้นรู้ไปเอง เพราะแม้ว่าการสอนภาษานั้น เป็นการสอนวัฒนธรรมโดยทางอ้อมอยู่ในตัวแล้ว แต่ผู้เรี้นอาจเกิดความสับสนหรือไม่เข้าใจอย่างแท้จริงเหมือนกับการหยิบยกวัฒนธรรมมาสอนกันตรง ๆ แมรี แมครอดดี และโฮเซ แอล กัลวาน (Mary McGroarty and Jose L. Galvan 1985 : 82) ก็กล่าวสนับสนุนว่า การสอนเรื่องวัฒนธรรมควรมีการสอนอย่างชัดเจน (explicit) เพราะเรื่องของวัฒนธรรม มักเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอย่างไม่รู้ตัว (unconscious) ทั้งนี้ เฮ็คเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 522) และ เฮช เนด ซีลีย์ (H. Ned Seelye 1984 : 48) กล่าวสอดคล้องกันว่า การสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น ควรมีการวางแผนที่ดี และมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการสอน

การตั้งจุดประสงค์

สำหรับจุดประสงค์ในการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา มีนักวิชาการเสนอแนะไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

วาสนา โภภิกษา (2525 : 235) กล่าวถึง จุดประสงค์ของการเรี้นการสอนวัฒนธรรม 4 ประการดังนี้

1. ให้ผู้เรี้นตระหนักถึงความสำคัญของการเรี้นรู้วัฒนธรรม และให้มีความรู้ด้านนี้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ให้ผู้เรี้นเข้าใจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมารยาทสังคม ในวัฒนธรรมนั้น ๆ เพราะเจ้าของภาษามักให้อภัยต่อความผิดพลาดทางไวยากรณ์ มากกว่าความผิดพลาดทางมารยาทและการปฏิบัติตน
3. ให้ผู้เรี้นเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรม

ของนักเรียน

4. ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวัฒนธรรมของตน

ริเบคกา เอ็ม. วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977 : 285) ได้เสนอจุดประสงค์ของการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา 4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาความตระหนักในวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาแก่ผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มารยาททางสังคม ในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
3. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และวัฒนธรรมของตนเอง
4. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจค่านิยมในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 522 - 514) ได้เสนอจุดประสงค์ 10 ประการของการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา โดยแฮมเมอร์ลีได้จัดไว้เป็นลำดับขั้นของการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่แรกเรียนภาษา ไปจนถึงผู้เรียนในระดับสูง ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความหมายทางวัฒนธรรมของคำและวลีต่าง ๆ ซึ่งเป็นขั้นต้นของการเรียนรู้ภาษา
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ อาทิ การทักทาย การแนะนำตัว การรับประทานอาหาร เป็นต้น
3. เพื่อพัฒนาความสนใจและความเข้าใจในวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายแก่ผู้เรียน ซึ่งอาจทำได้โดยให้ผู้เรียนอ่านเรื่องราวทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ในขั้นต้นผู้เรียนอาจเริ่มอ่านเรื่องทางวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ในภาษาของตนเอง จนกว่าจะอ่านในภาษาที่สองได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดสถานการณ์ต่างวัฒนธรรม การให้ผู้เรียนอ่านเรื่องสั้นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม การจัดบทเรียนเป็นหน่วยสั้น ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดให้ผู้เรียนแสดงละครสั้น ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม จุดประสงค์นี้ใช้ได้กับผู้เรียนภาษาตั้งแต่ระดับต้นตอนปลายเป็นต้นไป

5. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวัฒนธรรมของสถาบันต่าง ๆ เช่นสถาบันครอบครัว สถาบันศึกษา สถาบันการเมือง ฯลฯ และเข้าใจถึงความแตกต่างของสถาบันเหล่านี้ ตลอดจนความสำคัญของสถาบันเหล่านี้ที่มีต่อสังคมและแต่ละบุคคล จุดประสงค์นี้เหมาะกับผู้เรียนภาษาระดับกลาง และระดับสูง

6. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดโครงการเชิงวิจัยเล็ก ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมได้ จุดประสงค์ข้อนี้เหมาะกับผู้เรียนระดับสูงขึ้นไปที่จะได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลในภาษาที่สอง และนำเสนอต่อผู้สอน

7. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดบูรณาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของภาษาที่สอง จุดประสงค์ข้อนี้เหมาะกับผู้เรียนระดับสูงมาก ๆ ที่ได้มีประสบการณ์เรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษามากระยะหนึ่ง จนประมวลสรุปเองได้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน

8. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินข้อดีหรือข้อความต่าง ๆ ในวัฒนธรรมภาษาที่สอง ผู้เรียนที่สามารถบรรลุจุดประสงค์ข้อที่ควรได้รับการสอนความรู้ทางวัฒนธรรมมานานแล้ว โดยเฉพาะผ่านจุดประสงค์ข้อที่ 7 แล้ว

9. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมและชนชาติเจ้าของภาษา ทั้งนี้การติดต่อหรือใช้ชีวิตอยู่กับเจ้าของภาษาสักกระยะหนึ่ง จะสามารถพัฒนาผู้เรียนระดับสูงให้บรรลุจุดประสงค์ข้อนี้ได้

10. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งนับเป็นจุดประสงค์ขั้นสูงสุด

ทั้งนี้ แฮมเมอร์กล่าวว่า จุดประสงค์ทั้ง 10 ประการดังกล่าวมีจุดเน้นที่การเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาที่สอง ซึ่งผู้สอนต้องครอบคลุมเรื่องของการแสดงออกทั้งทางคำพูด (verbal) และไม่ใช้คำพูด (nonverbal) ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวมา

เฮส เนค ซีลลี่ (H. Ned Seelye 1984 : 48 - 58) เสนอจุดประสงค์ของการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมไว้ 7 ประการคือ เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

1. ผู้เรียนควรเข้าใจพฤติกรรมของเจ้าของภาษาว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมาจากการเลือกปฏิบัติสิ่งที่สังคมอนุญาตเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายและจิตใจ

2. ผู้เรียนควรเข้าใจว่าตัวแปรทางสังคม เช่น อายุ เพศ ฐานะทางสังคม และ ที่

อยู่อาศัย มีผลต่อการใช้ภาษาพูดและพฤติกรรมของบุคคล

3. ผู้เรียนควรแสดงออกซึ่งความเข้าใจในบทบาทที่เป็นแบบแผนของสังคม ว่ามีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ในการแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ
4. ผู้เรียนควรตระหนักว่า ภาพยนตร์ต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายเป็นนัยทางวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับถ้อยคำ และวลีต่าง ๆ ที่มักจะธรรมดาที่สุด
5. ผู้เรียนควรแสดงความสามารถที่จะประเมินวัฒนธรรมเจ้าของภาษา จากข้อมูลหรือหลักฐานที่ใช้สนับสนุน
6. ผู้เรียนควรแสดงว่าได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาจากห้องสมุด สื่อสารมวลชน บุคคล และจากการสังเกตด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนควรแสดงความกระตือรือร้นทางวิชาการในการที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมเจ้าของภาษา ตลอดจนแสดงทัศนคติที่ต่อชนชาติเจ้าของภาษา

จากข้อเสนอแนะ จุดประสงค์ในการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีจุดประสงค์สำคัญ คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อการเรียนรู้ภาษา ตลอดจนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่ต่างจากของผู้เรียน ซึ่งเป็นการสอนให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทั้งในด้านพุทธิพิสัย และจิตพิสัย ดังนั้นการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียนภาษา โดยมุ่งหมายที่จะบรรลุจุดประสงค์ข้างต้น นอกจากจะพัฒนาผู้เรียนทางวิชาการแล้ว ยังมีผลต่อผู้เรียนในการเสริมสร้างทัศนคติที่ต่อวัฒนธรรมของผู้อื่น ซึ่งย่อมมีผลต่อทัศนคติที่ในการเรียนภาษาด้วย

การดำเนินการสอน

มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการดำเนินการสอน ตลอดจนเทคนิคการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จี อาร์ ทักเคอร์ และ ดับเบิลยู อี ลอมเบอร์ต (G. R. Tucker and W. E. Lambert 1973 : 248 - 249) ได้เสนอว่า การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อาจทำได้ 2 วิธีคือ

1. จัดการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ก่อนที่จะมีการเรียนการสอนภาษาจริง ๆ เช่น เรื่องเกี่ยวกับค่านิยมของเจ้าของภาษา
2. จัดการเรียนการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กับการเรียนภาษา

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1981 : 324 - 326) ได้เสนอวิธีการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในการสอนภาษาต่างประเทศ 2 วิธี ซึ่งคล้ายคลึงกับข้อเสนอของ จี อาร์ ทักเคอร์ และ คับเบิลยู ฮี ลอมเบอร์ต ดังกล่าวข้างต้น วิธีทั้ง 2 คือ

1. การอธิบายเรื่องราวทางวัฒนธรรม (describing and explaining the culture) ซึ่งครูสามารถสอนเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาได้หลายเรื่อง ตัวอย่างนี้ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศเจ้าของภาษา สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา ซึ่งหลักจากครูผู้สอนได้อธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ก็อาจเสนอภาพจากฟิล์ม หรือสไลด์ประกอบ ทั้งนี้ ริเวอร์ส ได้เสนอเทคนิคการสอนที่เรียกว่า ชุดวัฒนธรรม (cultural series) ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาที่จะสอนแก่ผู้เรียน 3 ระดับคือ ผู้เรียนระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง โดยครูผู้สอนนักเรียนระดับต้นนั้น ริเวอร์สเสนอว่าควรสอนเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเจ้าของภาษา อาทิเช่น เรื่องของครอบครัว ความเป็นอยู่ โรงเรียน เพื่อน กิจกรรมยามว่าง เทศกาลฉลองธรรมเนียมที่สำคัญเช่นการแต่งงาน และการมีนิก สำหรับผู้เรียนระดับกลางและสูงนั้น ครูควรสอนเรื่องเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ๆ พฤติกรรมทางสังคม เช่น การซื้อขาย การทำงาน การเดินทาง ตลอดจนสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่นสถาบันการศึกษา การเมืองและศาสนา อีกทั้งเรื่องราวของศิลปะแขนงต่าง ๆ วิทยาศาสตร์ และเรื่องของปรัชญา ซึ่งครูอาจให้นักเรียนทำรายงานเพื่อนำเสนอนอกเหนือไปจากการอภิปรายในชั้นเรียน

2. การให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับการฝึกใช้ภาษา (experiencing the culture through language use) กล่าวคือ เมื่อนักเรียนฝึกรูปแบบการใช้ภาษา เช่น แบบการใช้ภาษาสภาพ การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบุคคล

นักเรียนจะได้เรียนรู้ความหมายของสังคม เห็นค่านิยมซึ่งเป็นพื้นฐานของรูปแบบพฤติกรรม ครูควรให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างของรูปแบบการใช้ภาษาและฝึกให้ผู้เรียนสังเกตการใช้ภาษาในขณะที่ฟังและอ่าน เพื่อความเหมาะสมของการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงต่อไป ทั้งนี้ ริเวอร์ส ได้เสนอกิจกรรมการสอนที่อาจนำมาใช้ในชั้นการฝึก ซึ่งจะผสมผสานความรู้ด้านวัฒนธรรมกับการเรียนภาษาไปด้ว ได้แก่ การใช้บทสนทนาและบทละครสั้น ๆ การใช้หน้าฉาก และหุ่น บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เพลง และการเดินรำ รูปภาพ ฟิล์ม และฟิล์มสตริป นอกจากนี้ ริเวอร์ส ได้เสนอให้ใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือการเชิญเจ้าของภาษามาพูด หรือการให้นักเรียนไปอ่านเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อทำรายงานและอภิปรายด้ว

วาสนา โกวิทธา (2525 : 235 - 237) กล่าวถึงการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาว่าควรจัดให้มีการสอนตั้งแต่ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษา โดยสอดคล้องไปกับเนื้อหาที่ละเอียด อย่างต่อเนื่องโดยตลอด ทั้งนี้ได้เสนอวิธีการสอน 4 วิธี ดังสรุปได้ต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบ โดยเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับของผู้เรียนนั้น ครูควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างนั้น โดยไม่ควรแสดงความคิดว่าวัฒนธรรมใดดีกว่า หรือวัฒนธรรมใดไม่ดี ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างนั้น จะได้ไม่ตกใจหรือสับสน ตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบความแตกต่าง ของการแสดงออกทางภาษาในสถานการณ์ การชมเชยงานเลี้ยงว่าจัดได้ดี ทั้งนี้ในการตอบรับคำชมนั้น มีความแตกต่างระหว่างการพูดของคนไทยและเจ้าของภาษาด้ว เช่น คนไทยเมื่อได้รับคำชมว่าจัดงานเลี้ยงได้ดี มักตอบว่า "อาจมีสิ่งบกพร่องที่ดูแลไม่ทั่วถึง ต้องขออภัยด้วนะคะ" ในขณะที่เจ้าของภาษามักกล่าวว่า "Thank you, I'm glad you could come." เป็นต้น

2. การสอนผสมผสานไปกับเนื้อหาของบทเรียน โดยครูอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่ปรากฏ เช่นในเรื่องที่อ่านมีเรื่องของคริสต์มาส เรื่องของคริสต์ศาสนิกชนที่ไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ เรื่องของเด็กวัยรุ่นชาวอังกฤษ และอเมริกันที่ภูมิใจในการพึ่งตนเอง โดยทำงานหาเงินได้ด้วตนเอง เป็นต้น

3. การสอนให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น สอนให้ร้องเพลงในเทศกาลคริสต์มาส สอนการจัดอาหารชนิดต่าง ๆ ตามเทศกาลและโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

4. สอนโดยใช้กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน (student-

centered) อาทิบทบาทสมมติ ละครสั้น ๆ การร้องเพลง และเดินระบำพื้นเมือง การอ่านเรื่อง หรือการดูจากหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมพิเศษนอกชั้นเรียนที่ครูจัดให้แก่นักเรียน เช่น การพบกับเจ้าของภาษา การตกแต่งห้องเรียน หรือมุมหนึ่งของห้อง ให้มีบรรยากาศของชุมชนเจ้าของภาษา ตลอดจนการจัดนิทรรศการ และการแสดงละครในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่าง ๆ

แมรี แมกรอร์ตี้ และ โจเซ่ แอล กัลวาน (Mary McGroarty and Jose L. Galvan 1985 : 89) ได้เสนอวิธีการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาที่สอง 5 วิธี ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบเดิม (conventional academic approaches) ได้แก่ การบรรยาย (lectures) และการอ่าน (readings) ทั้งนี้ การบรรยาย เป็นวิธีที่คิดในการให้ข้อมูลใหม่ ๆ หรือแง่ความคิดใหม่ ซึ่งต่างจากที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว หรืออาจมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายก็ได้ ส่วนการอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรม เช่น เรื่องจากวารสาร บทความ หรือหนังสือพิมพ์ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลทางวัฒนธรรมเฉพาะเรื่องซึ่งอาจนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนต่อไป

2. วิธีสอนแบบให้ผู้เรียนสังเกต (observational approaches) ได้แก่ การเชิญเจ้าของภาษา (native informants) หรือผู้ที่ได้ไปใช้ชีวิตในประเทศของเจ้าของภาษาเป็นเวลานาน (long-time sojourners) มาเป็นวิทยากร เพื่อตอบข้อซักถามเรื่องทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่กำลังเรียนอยู่ และการสังเกตของแต่ละคน (personal observations) โดยให้ผู้เรียนได้ไปสังเกตการใช้ภาษา หรือพฤติกรรมของกลุ่มเจ้าของภาษาแล้วนำมาเสนอในชั้นเรียน

3. วิธีสอนแบบใช้สื่อ (media approaches) ได้แก่ การใช้ฟิล์ม และวิดีโอทัศน์ (films and videotapes) การใช้ของจริงอื่น ๆ (other artifacts) ทั้งนี้การใช้สื่อซึ่งได้มีการวางแผน และจุดประสงค์ในการสอนอย่างดีจะเป็นสิ่งที่เสริม การบรรยาย และการอ่าน หรือ เป็นการแนะนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนได้อย่างดี และการใช้ของจริงเช่นเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร เครื่องดนตรี เสื้อผ้า เป็นต้น ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจแบบแผนการปฏิบัติของเจ้าของภาษาได้

4. วิธีสอนแบบให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ (experiential approaches) ได้แก่ การเล่น บทบาทสมมติ (role plays) สถานการณ์จำลอง (simulation games) และการ

ให้แบบฝึกหัดข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural exercises) โดยในการเล่นบทบาทสมมติ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ที่สมจริง ซึ่งครูอาจให้ผู้เรียนแสดงสิ่งที่ตนประสบมาในการใช้ภาษา กับเจ้าของภาษา ซึ่งผู้เรียนอาจแสดงได้ดีกว่าอธิบายให้เพื่อนฟัง สำหรับสถานการณ์จำลองนั้นครูอาจจัดให้ผู้เรียนได้พบกับวัฒนธรรมจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ลองมีประสบการณ์ในวัฒนธรรมใหม่ ส่วนการให้แบบฝึกหัดข้ามวัฒนธรรม ก็เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ และได้ค้นพบแบบแผนต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วยตนเอง

5. วิธีสอนแบบพุทธิพิสัย (cognitive approaches) ได้แก่ วิชาการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลของตนในการแก้ปัญหา ตัวอย่างของกิจกรรมที่ส่งเสริมวิธีสอนแบบนี้ก็คือ การจัดสถานการณ์ต่างวัฒนธรรม (culture assimilators) การประมวลเรื่องสั้น ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (culture capsules) โทเรลวัฒนธรรม (culturgrams) และ การแทรกความรู้ทางวัฒนธรรม (culture asides) ทั้งนี้กิจกรรมการจัดสถานการณ์ต่างวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่เสนอปัญหาให้ผู้เรียนพร้อมคำตอบให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องและอธิบายเหตุผลซึ่งผู้เรียนก็จะได้เรียนรู้ว่าทำไมตนเลือกถูกหรือผิด และมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง สำหรับกิจกรรมการประมวลเรื่องสั้นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนให้อ่านเรื่องสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่แตกต่างจากของตน โดยอาจมีภาพหรือของจริงประกอบการอภิปรายความแตกต่างนั้น ส่วนกิจกรรมโทเรลวัฒนธรรมนั้น เป็นการใช้บัตรเล็ก ๆ ที่บรรจุข้อมูลสั้น ๆ ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเจ้าของภาษาเหมือนลักษณะของโทเรลที่มีข้อความสั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการอภิปรายความแตกต่างทางวัฒนธรรมในชั้นเรียนต่อไป และสำหรับการแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเจ้าของภาษาในขณะที่สอนนั้นก็เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนสู่เรื่องของวัฒนธรรมเจ้าของภาษา นอกเหนือไปจากการสอนภาษา เช่นการให้คำวิจารณ์การใช้ภาษาของผู้เรียนที่ผิดหรือไม่เหมาะสมในชั้นเรียน

ทั้งนี้ ลินดา เอ็ม ครอฟอร์ด-ลองจิง และ เดล แอล ลองจิง (1987 : 258 - 288) ได้เสนอขั้นตอนการผสมผสานความรู้ด้านวัฒนธรรมกับการสอนภาษา ซึ่งมี 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อวัฒนธรรม (identification of a cultural theme) ซึ่งครูผู้สอนทำได้โดยดูจากหน่วยการเรียนในหนังสือแบบเรียน ว่ามีเรื่องใดที่ดึงออกมาสอนได้นอกเหนือจากไวยากรณ์ อีกทั้งมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและผู้เรียนสนใจ เช่นเรื่องกีฬา

การหางานทำของวัยรุ่น เป็นต้น แล้วเตรียมการสอนโดยให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมหัวข้อนั้นเป็นหลัก แล้วสอนความรู้ทางไวยากรณ์เพื่อส่งเสริมหัวข้อนั้น ผู้เรียนจะเข้าสู่บทเรียนโดยใช้มุมมองทางวัฒนธรรมมากกว่าไวยากรณ์ การเลือกหัวข้ออาจคำนึงถึงแหล่งข้อมูลที่มีอยู่นอกเหนือจากบทเรียน

ขั้นที่ 2 การนำเสนอสถานการณ์ทางวัฒนธรรม (presentation of cultural phenomena) ซึ่งครูผู้สอนนำเสนอหัวข้อวัฒนธรรมจากขั้นที่ 1 โดยวิธีสื่อต่าง ๆ อาทิ เช่น รูปภาพ สไลด์ ฟิล์ม วิดีทัศน์ เทปเสียง หรือบทความ หรือชุดการสอนวัฒนธรรม เช่น ประมวลเรื่องสั้นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (culture capsules) และหน่วยสั้น ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural clusters) หรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่นบทบาทสมมติ หรือละครสั้น ตลอดจนของจริงที่ใช้ในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งครูอาจเตรียมสอนก่อนจบบทเรียน แต่ในขั้นตอนนี้ ครูนำเสนอคอนเด็นของบทเรียน

ขั้นที่ 3 การสนทนาอภิปรายหัวข้อวัฒนธรรม (dialogue) เมื่อมีหัวข้อและสถานการณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนเกี่ยวกับปัญหาทางวัฒนธรรมแล้ว ครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ เช่น สถานการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาต่อเรื่องนั้น ๆ จากนั้นให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มหรือจับคู่กันเพื่อเขียนทัศนคติของตนที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ระหว่างการสนทนาหรืออภิปรายกับครูผู้สอนและระหว่างกัน ผู้เรียนได้เริ่มพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของตนไปด้วย สำหรับผู้เรียนระยะเริ่มแรก การสนทนาอภิปรายในขั้นนี้อาจใช้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษามือของผู้เรียนก็ได้

ขั้นที่ 4 การโยงเข้ากับการเรียนรู้ภาษา (transition to language learning) เมื่อผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้หัวข้อวัฒนธรรมจากขั้นที่ 3 แล้ว ครูและผู้เรียนช่วยกันพิจารณาว่าควรใช้ภาษาอะไรเกี่ยวกับสถานการณ์ทางวัฒนธรรมนั้น เป็นต้นว่า สัทท์ โครงสร้าง ความหมายต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องทราบในการแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรมที่พบนั้น

ขั้นที่ 5 การเรียนรู้ภาษา (language learning) ขั้นนี้ ผู้เรียนจะฝึกใช้ภาษาตามสัทท์ และโครงสร้างที่ต้องการจากขั้นที่ 4 โดยใช้กิจกรรมทางภาษาในขั้นฝึกต่าง ๆ เช่น การพูดซ้ำ ๆ (pattern drills) โดยมีการประเมินภาษาที่ใช้ด้วย

ขั้นที่ 6 การทบทวนทัศนคติที่มีต่อสถานการณ์ที่เขียนไว้ในขั้นที่ 3 (verification of perceptions) ในขั้นนี้ครูให้ข้อมูลทางวัฒนธรรมในหัวข้อที่เรียนนั้นเพิ่มขึ้น โดยนำเสนอแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ วารสาร หนังสือพิมพ์ สารานุกรม สไลด์ โฆษณา หรือบุคคล (เจ้า

ของภาษา) ให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกันโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าว แล้วสรุปทัศนคติหรือความเข้าใจใหม่ ที่มีต่อสถานการณ์ทางวัฒนธรรมที่เรียนนั้น เป็นภาษาที่สละสลวยยิ่งขึ้น ทั้งการพูดและการเขียน กิจกรรมที่ตามมาอาจได้แก่ การทำการบ้าน หรือรายงานเพื่อเข้าใจเรื่องทางวัฒนธรรมนั้นให้ดีขึ้น โดยใช้ภาษาที่เรียนมา

ขั้นที่ 7 การตระหนักในวัฒนธรรม (cultural awareness) ครูถามคำถามผู้เรียน เช่น จากเรื่องทางวัฒนธรรมที่เรียนนั้น ทำไมจึงมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป้าหมาย มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของผู้เรียนหรือไม่ ถ้าหากความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไป ระหว่างบทเรียนนี้ อะไรทำให้เปลี่ยน และถ้าผู้เรียนมีโอกาสไปยังประเทศที่ใช้ภาษาเป้าหมาย ความเข้าใจนี้จะเปลี่ยนไปหรือไม่ ผู้เรียนจะมีภาษาในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 8 การประเมินความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน (evaluation of language and cultural proficiency) ครูประเมินความสามารถทั้ง 2 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน โดยความสามารถทางภาษา พิจารณาจากหน้าที่ทางภาษา เนื้อหา และความถูกต้อง ส่วนด้านวัฒนธรรม ครูประเมินกระบวนการมากกว่าแยกเป็นจุดย่อย ๆ เช่น ให้ผู้เรียนจับคู่ คิดหรือเขียนบทสนทนา เพื่อใช้ในบทบาทสมมติต่อไป หรือครูให้บทอ่านใหม่ซึ่งเกี่ยวข้องกับหัวข้อวัฒนธรรมที่เรียน แล้วดูว่าผู้เรียนหาความคิดหลักของเรื่องได้หรือไม่ หรือบอกได้หรือไม่ ว่า บทอ่านใหม่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ไว้ให้กับเรื่องที่เรียนอย่างไร

จากการเสนอแนะวิธีสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมในการสอนภาษาของนักวิชาการ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น มีหลายวิธี แต่ละวิธีมีเทคนิคการสอนต่าง ๆ กันไป โดยผู้สอน อาจสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กับ หรือผสมผสานกับการสอนภาษาก็ได้ หรือ แยกสอนต่างหากจากการสอนภาษา เช่น สอนก่อนที่ จะมีการเรียนการสอนภาษาก็ได้ และสอนเป็นภาษาที่หนึ่งหรือสองก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับความสามารถของผู้เรียน โดยควรสอนตั้งแต่เริ่มต้นเรียนภาษาและต่อเนื่องโดยตลอด

สำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการผสมผสานความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา กับการสอนภาษานั้น มีนักวิชาการเสนอแนะไว้หลายท่าน เช่น เคนเนธ แชสแตน (Kenneth Chastain 1976 : 383 - 406) โรเบิร์ต ซี ลาฟานฮัคค์ (Robert C.

Lafayette 1978 : 4 - 19) เออ ชูลา เฮส เฮนดอน (Ursula S. Hendon 1980 : 194 - 198) วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1981 : 324 - 337) แมรี ฟินอคเชียโร และ คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit 1983 : 128 - 132) เฮคเตอร์ แฮมเมอร์ลี (Hector Hammerly 1982 : 528 - 532) ผ่าน บาลโพธ (2531 : 5 - 9) และ สุกัทธา อักษรานูเคราะห์ (2532 : 41 - 46) ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีรายละเอียดและเนื้อหาสอดคล้องกัน และครูสามารถนำไปปรับใช้ในการสอนในชั้นการดำเนินการสอน การฝึก หรือการถ่ายทอดได้ตามความเหมาะสม (Linda M. Crawford - Lange and Dale L. Lange 1985 : 165) ดังสรุปได้ต่อไปนี้

1. การให้ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural asides) โดยสอดแทรกไปกับกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น เมื่อสอนคำศัพท์ใหม่ ก็ให้ความรู้ความหมายทางวัฒนธรรมของศัพท์คำนั้น ผู้สอนอาจใช้สื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ หรือภาพนิ่งประกอบการอธิบาย ซึ่งการทิวทัศน์จะได้ผลผู้สอนต้องรอบรู้หรือศึกษาความรู้เรื่องวัฒนธรรมที่จะสอน โดยอาจถามจากผู้รู้หรือศึกษาจากหนังสือหรือสื่อต่าง ๆ

2. การสำรวจหาแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา (foreign elements survey) เช่น ชื่อสถานที่ อาหาร ภาพยนตร์ ดนตรี สินค้า เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ภาพวาด ภาพการ์ตูนรำเพลง แผนที่ โฆษณา ภาพล้อ สภาชิต ฯลฯ

3. การแลกเปลี่ยนสิ่งของประจำชาติ ที่แสดงวัฒนธรรม (realia exchange) เช่น ติดต่อกับชนชาติเจ้าของภาษาที่สนใจจะแลกเปลี่ยนสิ่งของ อาจเป็นเสื้อผ้าประจำชาติ ธนบัตร หนังสือ รูปภาพต่าง ๆ แล้วนำสิ่งของนั้นมาแสดงในห้องเรียน แล้วเปิดการอภิปรายที่เกี่ยวข้อกับวัฒนธรรม

4. การใช้ภาพการ์ตูนที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมเจ้าของภาษา (culture cartoons) ภาพการ์ตูนเป็นอุปกรณ์การสอนที่น่าสนใจ และใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นสื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพนิ่ง วิกิตทัศน์ และเทปเสียง เป็นต้น ก็ใช้จูงใจผู้เรียนได้ดี

5. การทำปฏิทินของห้องเรียน (classroom calender) แสดงวันสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ พร้อมข้อมูลโดยย่อเกี่ยวกับประเทศเจ้าของภาษา

6. การทำเส้นเวลาของ 2 วัฒนธรรม (bicultural timeline) ใช้รับขึ้น 2

มี ดินหนังห้องคู้กันไป สี่หนึ่งหมาถึงประเทศหนึ่ง บนรีบับนั้นจะเขียนเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น 2 ประเทศในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา

7. เกมวัฒนธรรม (culture games) เช่นการแข่งขันกันนักชื้อบุคคลสำคัญ สถานที่ อนุสาวรีย์ หรืออื่น ๆ ที่สำคัญในประเทศเจ้าของภาษา

8. การปฏิบัติตามคำสั่ง (audiomotor units) ครูบอกให้ผู้เรียนแสดงท่าทางในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา บอกสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนแสดงท่าทางในสถานการณ์นั้น ๆ เช่น การไปกั๊ดตาคาร การชื้ออุปกรณ์การรับประทานอาหาร การไปชื้อของ ฯลฯ

9. วัฒนธรรมตัวอย่าง (culture samples or "slices of life") ใช้สิ่งของจากวัฒนธรรมเจ้าของภาษา เช่นข่าวจากหนังสือพิมพ์ โฆษณา เทปจากการกระจายเสียงทางวิทยุ หรือเพลงล่าสุด มาแสดงให้ผู้เรียนพร้อมใช้เป็นสื่อการสอนวัฒนธรรมโดยย่อ

10. การจัดสถานการณ์ต่างวัฒนธรรม (culture assimilators) ครูให้สถานการณ์ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมเจ้าของภาษา และของผู้เรียนซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแล้วให้ผู้เรียนสมมติตนเองว่าอยู่ในวัฒนธรรมนั้น แล้วเลือกคำตอบจากตัวเลือก 4 ข้อ จากนั้นครูถามอธิบายตัวเลือกคำตอบแต่ละข้อ โดยอาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปรายถึงคำตอบแต่ละข้อว่าข้อไหนเหมาะสมที่สุด

11. การสรุปวัฒนธรรมเป็นส่วน ๆ หรือการประมวลเรื่องสั้นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม (culture capsules) ครูจัดเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม และอุปกรณ์ประกอบเป็นหน่วย หรือเป็นเรื่องสั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนอ่านเนื้อหาพร้อมชื้ออุปกรณ์ที่จัดไว้ เช่นเรื่องอาหารเข้าก็จะมีอาหารเข้า เป็นอุปกรณ์ตัวอย่างให้ผู้เรียนรับประทานอาหาร เรื่องการฉลองวันคริสต์มาส เรื่องของการเชิญและรับเชิญ กิจกรรมนี้ผู้เรียนอาจเป็นคนเตรียมเองนอกห้องเรียน แล้วมาแสดงกิจกรรมในช่วงเวลาเรียน โดยครูอาจจัดหาวัสดุหรือภาพประกอบ จากนั้นจัดให้มีการอภิปรายเรื่องที่เรียนนั้น

12. การจัดกลุ่มหรือหน่วยทางวัฒนธรรม (culture clusters) ครูจัดกลุ่มเนื้อหาและอุปกรณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมเช่น รวม culture capsules เข้าด้วยกันเป็นหน่วยเช่น การจัดโต๊ะอาหาร การปฏิบัติตนบนโต๊ะอาหาร และการร่วมกันรับประทานอาหาร ในห้องครัว หรือการจัดพิธีแต่งงาน เป็นต้น ผู้เรียนจะร่วมกิจกรรม เช่นแสดงบทบาทสมมติ หรือสถานการณ์จำลอง โดยครูเป็นผู้แนะนำแนวทางบรรยายหรืออภิปรายในช่วง ๆ

13. ฉะครสั้น ๆ ทางวัฒนธรรม (cultural minidramas หรือ miniskits)

เป็นบทละครสั้น ๆ ประมาณ 3 - 5 ฉากสั้น ๆ เช่นการไปพบแพทย์ หรืออาจเป็นเรื่องที่แสดงความผิดพลาดทางการสื่อสารกันและสาเหตุที่ทำให้ไม่เข้าใจกันจะอยู่ในฉากสุดท้าย ครูจะให้มีการอภิปราย หลังจากจบแต่ละฉาก โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย ละครสั้นนี้ เป็นกิจกรรมที่เน้นฝึกการฟังและพูดที่ดีมาก ผู้สอนสามารถแนะนำการแสดงออกทั้งทางคำพูดและไม่ใช้คำพูดที่เหมาะสม

14. สถานการณ์ต่าง ๆ (situations) ผู้เรียนมีส่วนแสดงในแต่ละเหตุการณ์ แต่ละเหตุการณ์จะโยงกันเป็นเรื่องราว เช่น การใช้โทรศัพท์เชิญเจ้าของภาษามารับประทานอาหารที่บ้าน มีการกล่าวต้อนรับ ทักทายแนะนำและร่วมโต๊ะอาหาร หรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนเดินทางไปประเทศของเจ้าของภาษา เริ่มตั้งแต่การออกเดินทาง การเรียกรถ และเข้าโรงแรม ตลอดจนการจ่ายตลาด หรือซื้อของ

15. การแสดงบทบาทสมมติ (role-playing) ให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นบุคคลในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ

16. การอภิปรายและโต้เถียง (discussions and debates) โดยหาหัวข้อสำหรับการอภิปรายและโต้เถียง เช่นบทบาทของสตรีในสังคม ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เรียนจะได้ใช้คำศัพท์ใหม่ ๆ ในประโยคสำหรับการอภิปราย และโต้เถียงนี้ด้วย

17. การศึกษาอารมณ์ขัน (humor) เป็นการเรียนวัฒนธรรมจากอารมณ์ขัน หรือขำขันจากประเทศเจ้าของภาษา ครูควรเลือกเรื่องที่แสดงอารมณ์ขันชัดเจนไม่ฮาเกินระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะเข้าใจ

18. การศึกษาสุภาษิต (proverbs) ครูเลือกคำสุภาษิตที่แสดงทัศนคติ และความคิดของชนชาติเจ้าของภาษามาสอนแก่ผู้เรียน

19. การศึกษาเพลง (songs) ทั้งนี้เพลงจะสะท้อนให้เห็นชีวิตประจำวันของชนชาติเจ้าของภาษาเป็นอย่างดี

20. การศึกษาเรื่องนิทานพื้นบ้าน (folklore) ซึ่งบางครั้งแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของสังคมได้ชัดเจนกว่าวรรณคดี และยังเป็นเนื้อเรื่องสั้น ๆ ซึ่งมีรูปแบบไม่ซ้ำซ้อน นอกจากนี้ เพลงพื้นเมือง (folk songs) และการเต้นรำพื้นเมือง (folk dances) ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฟัง และเต้น ก็จะช่วยผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในเพลงได้ดียิ่งขึ้น

21. การเสนอภาพยนตร์ (films) ซึ่งเป็นสื่อที่ดีในการสอนวัฒนธรรม แต่ครูต้อง

ศึกษาภาพยนตร์นั้นก่อน ให้นับใจว่านักเรียนจะได้รับความรู้ทางวัฒนธรรมอะไรบ้างจากภาพยนตร์เรื่องนั้น วัตถุประสงค์ที่ใช้ก็คือ ให้นักเรียนดูประมาณ 2 ใน 3 ของภาพยนตร์เรื่องนั้น แล้วให้นักเรียนทำนายเรื่องต่อไปว่าจะจบอย่างไร

22. การอ่านเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural readings) วัฒนธรรมเริ่มจากภาษา แม้ในระบอบต้นของการสอน เมื่อผู้เรียนมีทักษะมากขึ้นแล้ว จึงค่อยอ่านเป็นภาษาต่างประเทศ เนื้อเรื่องทางวัฒนธรรมอาจนำมาจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โฆษณา ฯลฯ โดยครูถามก่อนว่ามีเนื้อหาอะไรทางวัฒนธรรมที่ผู้เรียนต้องค้นหาจากเรื่องที่อ่าน

23. การอ่านวรรณคดี (literature) วรรณคดีจะสะท้อนสังคมภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษา แต่ต้องไม่ยากเกินความสามารถของผู้เรียนที่จะเข้าใจ หรืออาจใช้เรื่องที่กำลังอ่านขึ้นสำหรับผู้เรียน

24. การเขียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม (culture-oriented writing) ครูมอบหมายให้ผู้เรียนเขียนถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหรือให้แสดงความคิดเห็นทางวัฒนธรรมในทัศนะของเจ้าของภาษา หรือทำรายงานตามหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา โดยผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูลแก่ผู้เรียน และมีการนำเสนอในชั้นเรียน

25. โครงการทางวัฒนธรรม (cultural projects) โดยผู้เรียนสามารถเสนอโครงการศึกษาทางวัฒนธรรม เช่น โครงการเชิงวิจัยหาข้อมูลจากชนชาติเจ้าของภาษาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่นักเรียนสนใจ โครงการจัดป้าสนิเทศความรู้ทางวัฒนธรรมในหัวข้อต่าง ๆ โครงการจัดนิทรรศการที่แสดงความรู้ด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษา โครงการสาธิตเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น อาจเชิญวิทยากรมาสาธิตมารยาทในการรับประทานอาหาร การแสดงดนตรี การเต้นรำ เป็นต้น

26. วิชาเสริมเรื่อง วัฒนธรรม (culture minicourses) เป็นวิชาเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ใช้เวลาจำกัดบรรจุในหลักสูตร

27. การติดต่อกับชนชาติเจ้าของภาษา (contact with natives) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจชนชาติเจ้าของภาษา ทำได้หลายประการ เช่น

27.1 การเชิญเจ้าของภาษามาเยี่ยมห้องเรียน (visitors) ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสัมภาษณ์

27.2 การเขียนจดหมายโต้ตอบกับเจ้าของภาษา (letter-writing) อาจ

เพื่อขอเอกสาร หรือข้อมูล ฯลฯ จากนั้นมาแสดงให้เห็นในห้องเรียน

27.3 เพื่อนทางจดหมาย และเทป (pen and tape pals) การเขียนจดหมายหรือส่งเทปติดต่อกับเจ้าของภาษาเป็นแรงจูงใจที่ดี และเป็นโครงการที่ดีของทั้งชั้น

27.4 วิทยุคลื่นสั้น (short-wave radio) เป็นเทคนิคที่ค่อนข้างยาก แต่ถ้าทำได้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนสื่อสารและวัฒนธรรม โดยทางการใช้วิทยุคลื่นสั้นกับชาวต่างชาติ

27.5 การจัดค่ายภาษาอังกฤษ (English camp) เป็นการใช้ชีวิต และเรียนรู้ธรรมเนียมปฏิบัติ ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมของเจ้าของภาษา โดยการเรียนและทำกิจกรรมร่วมกัน

28. การใช้แหล่งความรู้ทางวัฒนธรรมในชุมชน (cultural community resources) ผู้เรียนสามารถหาความรู้ทางวัฒนธรรมเจ้าของภาษาจากชุมชน เช่น การออกไปเยี่ยมชมชาติเจ้าของภาษาที่รู้จักในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของเจ้าของภาษา หรือไปงานนิทรรศการ ไปพิพิธภัณฑ์ ไปสถานสอนภาษา สถานทูต ไปรับประทานอาหารตามวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ฯลฯ

29. การจัดศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (culture learning centers) หรือที่เอลซูลา เฮส เฮนดอน (Ursula S. Hendon 1980 : 198) เรียกว่าเกาะวัฒนธรรม (culture island) โดยผู้สอนอาจจัดศูนย์ขึ้นในมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน โดยมีเอกสารและสื่อการสอนต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง โดยเน้นเป็นเรื่อง ๆ เช่น การกีฬา การไปโรงเรียน เป็นต้น

30. การเดินทางไปประเทศเจ้าของภาษา (a trip to the second culture area) กิจกรรมนี้จะให้ประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมเจ้าของภาษา แต่เป็นกิจกรรมที่จัดได้ยาก เพราะเงื่อนไขทางค่าใช้จ่ายและเวลา ถึงอย่างไรก็เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนภาษาทุกคนควรมีโอกาสได้เข้าร่วม

ทั้งนี้ในการเลือกกิจกรรมใดมาใช้ในการสอนนั้น ผู้สอนควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับชั้น และความสนใจของผู้เรียน (สัทธา อักษรานเดระห์ 2532 : 42) และควรคำนึง

ถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการสอน ความเหมาะสม ความประหยัดเวลาและงบประมาณ (ผ่าน บาลโพธิ์ 2531 : 9) และ ผ่าน บาลโพธิ์ ยังได้เสนอแนะครูผู้สอนถึงข้อควรระวัง 2 ประการ ในการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน กล่าวคือ ควรให้ผู้เรียนทราบว่าเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่เรียน อาจเป็นวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ของเจ้าของภาษาทั้งหมด หรือส่วนใหญ่ผู้เรียนไม่ควรรับสรุปรายการหรือข้อมูลที่ได้รับเพียงเล็กน้อย เพราะอาจสรุปผิดพลาดได้ และผู้สอนควรตระหนักว่าการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น ควรมุ่งให้ผู้สอนเข้าใจและรู้ว่าชนชาติเจ้าของภาษามีแนวปฏิบัติปฏิบัติอย่างไร เพื่อที่จะสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่ใช่มุ่งสั่งสอนอบรมให้ผู้เรียนยอมรับเอาวัฒนธรรมนั้นมาปฏิบัติ นอกจากนี้ ผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการเล่าหรือการแสดงความคิดเห็นในเชิงตำหนิ วิจารณ์ หรือหมิ่นการกระทำของเจ้าของวัฒนธรรม เพราะคนต่างชาติดังวัฒนธรรม อาจมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ผ่าน บาลโพธิ์ 2531 : 6-9)

จากกิจกรรมทางวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น โดสรูปแล้ว มีหลายประเภทที่สื่อต่าง ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างมาก บางกิจกรรมให้ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมโดยตรงแก่ผู้เรียน เช่น การเชิญเจ้าของภาษามาเยี่ยมห้องเรียน และการมีเพื่อนทางจดหมายเป็นเจ้าของภาษา บางกิจกรรมก็ให้ประสบการณ์โดยอ้อม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ และการชมภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งครูผู้สอนควรเลือกมาใช้อย่างเหมาะสม

การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

การวัด และประเมินผลถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะทำให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน หลังจากดำเนินการสอนเสร็จสิ้นลง ดังนั้น ในการสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน ผู้สอนจึงควรวัด และประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมที่สอนไปแล้วด้วย ดังที่ สุกัตรา อักษรานูเคราะห์ (2532 : 135) กล่าวว่า "การเรียนการสอนความรู้ทางวัฒนธรรมนั้น ก็เหมือนกับการเรียนการสอนความรู้อื่น ๆ ทั่วไป กล่าวคือ จะต้องกำหนดจุดประสงค์ ดำเนินการสอน ตลอดจนวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วย"

ในการวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น สามารถทำได้โดยการทำกิจกรรมที่ครูผู้สอน

จะต้องสร้างแบบทดสอบที่ครอบคลุมหัวข้อการใช้ภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักสูตร ตลอดจนจะต้องครอบคลุมความรู้ทางวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันด้วย (สัททรา อักษรานูเคราะห์ 2532 : 135) ทั้งนี้ ในการที่จะวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมในหัวข้อใด ผู้สอนก็ควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าผู้เรียนควรทำสิ่งใดบ้าง เฮช เนด ซิลลี่ (H. Ned Seelye 1974 : 39) เสนอความคิดเห็นว่า ผู้เรียนเรื่องของวัฒนธรรมควรจะสามารพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรม ทักษะคิด และทักษะการส่งออกที่จำเป็นในการประพุดคิดอย่างเหมาะสม ภาสในสังคมของภาษาเป้าหมาย ตลอดจนสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษา ซึ่งมีวัฒนธรรมที่ต่างไปนั้นได้นอกจากนี้ โรเบิร์ต ลาฟายแยตต์ และ เรเนท ชูลซ์ (Robert Lafayette and Renate Schulz 1975 : 104) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินผลการเรียนการสอนวัฒนธรรมไว้ว่า ควรมีการประเมินผลวัฒนธรรมให้ครอบคลุมจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ (knowledge) คือความสามารถในการจดจำข้อมูล หรือแบบแผนทางวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษา ผู้เรียนต้องระลึก จดจำ รู้ และ อธิบายข้อมูลทางวัฒนธรรมได้
2. ความเข้าใจ (understanding) คือความสามารถในการอธิบายข้อมูล หรือแบบแผนทางวัฒนธรรมด้วยความเข้าใจทางวัฒนธรรมในเรื่องของความหมาย ที่มาและความสัมพันธ์ระหว่างกันในบริบททางวัฒนธรรมที่กว้างขึ้น สามารถให้เหตุผลได้ถึงแบบแผนทางวัฒนธรรมนั้น ๆ
3. พฤติกรรม (behavior) คือความสามารถในการใช้ข้อมูล หรือแบบแผนทางวัฒนธรรมในลักษณะของทักษะทางพฤติกรรม เช่น สามารถแสดงท่าทางได้อย่างมีความหมายและเหมาะสมในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

นอกจากนี้ รีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977 : 265) ได้เสนอแนะจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เรียนแก่ครูผู้สอน 4 จุดประสงค์คือ

1. ผู้เรียนต้องตระหนักในวัฒนธรรม ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างกว้าง ๆ
2. ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้มารยาททางสังคมในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
3. ผู้เรียนต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรม

ของตนเอง

4. ผู้เรียนต้องเข้าใจค่านิยมในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ทั้งนี้ วาเลตต์ เสริมว่า เนื่องจากวัฒนธรรมมีความหมายกว้าง และครอบคลุมหลายด้านของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของภาษา ดังนั้นครูควรให้คำจำกัดความคำว่า วัฒนธรรมที่ตนจะวัดและประเมินว่าเป็นวัฒนธรรมของชุมชนใด สังคมใด หรือประเทศใด เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลในการบรรลุจุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์ดังกล่าว วาเลตต์ได้เสนอวิธีการทดสอบ หรือวัดประเมินผลผู้เรียน ดังสรุปได้ต่อไปนี้ (Rebecca M. Valette 1977 : 266 - 277)

1. การทดสอบความตระหนักในวัฒนธรรม (cultural awareness) ได้แก่

- 1.1 การทดสอบความรู้ด้านภูมิศาสตร์ของประเทศเจ้าของภาษา โดยครูอาจตั้งคำถาม ถามผู้เรียนว่ามีประเทศใดบ้างที่พูดภาษาเป้าหมายนั้น และ ให้ผู้เรียนแสดงสถานที่ตั้งของประเทศเหล่านั้นในแผนที่
- 1.2 การทดสอบความรู้ เกี่ยวกับอิทธิพลที่ชนชาติเจ้าของภาษามีต่ออารยธรรมโลก และต่อวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยครูอาจตั้งคำถาม ถามผู้เรียนเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมเจ้าของภาษา เช่น กวี และนักเขียน
- 1.3 การทดสอบความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างในเรื่องแบบแผนวิถีชีวิต โดยอาจให้ผู้เรียนตอบคำถามว่าการไปอยู่ในวัฒนธรรมภาษาเป้าหมาย จะพบความแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนอย่างไรบ้าง
- 1.4 การทดสอบความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านค่านิยมและทัศนคติ โดยข้อสอบถูก-ผิด เป็นต้น เช่นให้ผู้เรียนตอบว่าถูก หรือไม่ที่วัยรุ่นเจ้าของภาษาต้องการหาเงินเลี้ยงตนเอง

2. การทดสอบการเรี้นรู้มารยาททางสังคมในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา (command of etiquette) ได้แก่

- 2.1 การทดสอบความรู้เรื่องมารยาททางสังคม เช่นตั้งคำถามให้ผู้เรียนอธิบายมารยาททางสังคมของชาวอเมริกันว่า เมื่อชาย และหญิงเดินไปตามถนนด้วยกัน มักถือเป็นการหาว่าฝ่ายชายควรเดินอยู่ด้านใดของฝ่ายหญิง หรือคำถามที่มีตัวเลือกให้ตอบ เช่นถามเกี่ยวกับธรรมเนียมการมีนัด (date)

2.2 การทดสอบความสามารถของผู้เรียนในการแสดงออกถึงมารยาทสังคมของเจ้าของภาษาซึ่งผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนจากการให้เล่นบทบาทสมมติหรืออธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม เช่นการทักทาย และมารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

3. การทดสอบความรู้ของผู้เรียนในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultural differences) ได้แก่

3.1 การทดสอบเรื่องที่มีผู้เรียนไม่คุ้นเคย เช่น ให้ผู้เรียนดูโฆษณาภาษาอื่นที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ โดยผู้สอนอาจถามว่า ตัวอักษร X, R หรือ G และ PG มีความหมายว่าอย่างไร

3.2 การทดสอบความหมายอ้างอิงตามที่ปรากฏในภาษาเป้าหมายเช่นคำเฉพาะที่มีใช้ในเทศกาลของวัฒนธรรมภาษาเป้าหมาย

3.3 การทดสอบการแสดงออก ในสถานการณ์ที่ปรากฏในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมของผู้เรียน เช่นผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนเช็คความแบบเจ้าของภาษา

4. การทดสอบความเข้าใจเรื่องค่านิยมในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา (cultural values) ได้แก่

4.1 การทดสอบการตีความพฤติกรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งครูอาจใช้อุปกรณ์เช่น วิดีโอในการถามผู้เรียน มีการกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนตีความว่าเช่น สถานการณ์นั้นมักเกิดกับชนชั้นใดของสังคมของเจ้าของภาษา โดยผู้เรียนอาจตอบจากตัวเลือกที่กำหนดไว้

4.2 การทดสอบการตีความพฤติกรรมที่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้เรียนเอง ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่า มีแง่มุมใดในวัฒนธรรมของคนเจ้าของภาษาเป้าหมายอาจไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิด เช่นตั้งคำถามว่าพฤติกรรมใดต่อไปนี้เป็นของสังคมของผู้เรียนที่อาจทำให้เจ้าของภาษาตกใจได้

ไปนี้

นอกจากนี้ผู้เสนอวิธีการวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมอีกหลายท่าน ดังต่อไปนี้

วาสนา โกวิทธา (2525 : 237 - 242) กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมว่า ควรเน้นการพัฒนาความรู้ และความสามารถของผู้เรียน ในการใช้ภาษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัฒนธรรม ทั้งนี้ วาสนา โกวิทธา เสนอแนะว่า การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น ผู้สอนอาจทำได้ 3 รูปแบบ ดังสรุปได้ต่อไปนี้

1. การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ซึ่งมีวิธีการทดสอบที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ รีเบคก้า เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Valette 1977 : 266 - 277) ที่กล่าวไว้ข้างต้น
2. การใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลหลาย ๆ ประเภทเช่นให้นักเรียนตอบปากเปล่า ให้นักเรียนเขียนตอบ ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพหรือรายงาน เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของเจ้าของภาษาโดยคำถามและตอบ ในการวัดผลระดับความเข้าใจ อาจใช้ภาษาไทยหรือภาษาเป้าหมายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับความสามารถของผู้เรียน ส่วนระดับการใช้ควรให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป้าหมายให้มากที่สุด

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

ตัวอย่างที่ 1 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. Which one is correct?
  - a. American boys and girls think that working part time is a shameful thing.
  - b. American boys and girls do not like to work part time.
  - c. American parents do not like to let their children work part time.

- d. American parents let their children work part time because they want them to know the value of money.
2. A man is speaking with my teacher. His name is Thomas Clark Wilson. What is his surname?
- Thomas
  - Clark
  - Wilson
  - Clark Wilson

ตัวอย่างที่ 2 จงเขียนตอบ (หรือตอบปากเปล่า หรือแสดงบทบาทสมมติ)

- Your friend says to you, "Thank you very much for your help." What would you say to her in response?
- Mr. Smith and Mrs. Jones have not yet met one another. What would you say to introduce them?

ตัวอย่างที่ 3 จงตอบเป็นภาษาไทย ส่วนวนต่อไปนี้อยู่ในโอกาสใด

- Good night.
- Excuse me.

3. การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมตามระดับชั้นพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ รีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Vallette 1977 : 191 - 197) ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นทักษะกลไก มีวิธีการวัดและประเมินผลเช่น ให้ผู้เรียนบอกว่าเป็นของบุคคล เหตุการณ์ หรือภาพที่เห็นมีแบบแผนหรือลักษณะเป็นวัฒนธรรมเจ้า

ของภาษา หรือวัฒนธรรมของผู้เรียน หรือทั้งสองวัฒนธรรม หรือให้ผู้เรียนบอกว่าภาพที่กำหนดให้ภาพใดที่แสดงลักษณะวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ หรือสามารถกาเครื่องหมายหน้าข้อความที่บรรยายลักษณะของเจ้าของภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมหรือให้ผู้เรียนบอกความแตกต่าง หรือความคล้ายคลึงระหว่างวัฒนธรรมเจ้าของภาษาและของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 **ขั้นความรู้** มีวิธีการวัดและประเมินผล เช่น ให้ผู้เรียนบอกว่า เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น ประเพณีต่าง ๆ ที่ได้ขึ้น หรือ ได้อ่านเป็นวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ เช่น คนอังกฤษ หรือคนอเมริกันใช่หรือไม่ หรือให้ผู้เรียนจับคู่ข้อความทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้อง หรือเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพื่อมาเติมข้อความหรือประโยคที่บรรยายเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 **การอ่าน** มีวิธีการวัดและประเมินผล เช่น ให้ผู้เรียนใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาที่เรียนไปแล้วในการแสดงบทบาท สมมติเป็นคนในวัฒนธรรมนั้น โดยมีส่วนการจำลองเพื่อความสมจริง หรือให้ผู้เรียนบอกว่าข้อมูลทางวัฒนธรรมในสถานการณ์ใหม่ เช่น จากข่าวหรือข้อความในหนังสือพิมพ์แสดงถึงวัฒนธรรมของผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาอย่างไร

ขั้นที่ 4 **ขั้นสื่อสาร** มีวิธีการวัดและประเมินผล เช่น ให้ผู้เรียนไปสมาคมกับเจ้าของภาษา และครูผู้สอนดูการปฏิบัติของผู้เรียนว่ามีความเหมาะสมถูกต้องตามวัฒนธรรมหรือไม่ หรือครูผู้สอนดูการแสดงออกของผู้เรียนในสถานการณ์จริง เช่น การไปซื้อของ การใช้ภาษาในร้านอาหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 5 **ขั้นวิพากษ์วิจารณ์** มีวิธีการวัดและประเมินผลเช่นให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเจ้าของภาษา และของผู้เรียน แล้วให้ความคิดเห็นหรืออภิปรายทัศนคติของคนที่มีต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในเรื่องหนึ่ง ๆ

ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา 8 วิธี ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ โดยมีการกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ตัวอย่างเช่น

1.1 When met with an American friend at the supermarket, you would say .....

- a. Where are you going?
- b. Good morning, Mr. Brown. How are you?
- c. Hi! How are you?
- d. Hey, you!

1.2 A : "Thank you so much for your lovely card."

B : " _____ "

- a. Don't say anything about it.
- b. Your're welcome.
- c. Never mind.
- d. Please, don't mention it.

ทั้งนี้ เฮช เนด ซีลีย์ (H. Ned Seelye 1974 : 141) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การใช้ข้อสอบปรนัยในการวัดผลความรู้ด้านวัฒนธรรม ต้องใช้เวลาในการออกงาน แต่ง่ายต่อการตรวจและสะดวกเมื่อมีนักเรียนจำนวนมาก

2. การให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนกันและความแตกต่างกันในเรื่องวัฒนธรรม โดยครูกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียน ตัวอย่างเช่น

2.1 A teacher or family host(ess) uses his/her first name and surname when introducing himself/herself to a new student or guest, who then, when speaking to the host(ess), uses :

- a. "Mr.", "Mrs." or "Miss" plus the surname.
- b. "Sir", "Madam" or "Miss" with no name.
- c. the first name only.
- d. no names or tittles at all.

3. การให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน หรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน หรือจากการดูภาพ ดุการ์ตูน หรือภาพยนตร์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

3.1 After reading the story about Jane and her mother, discuss :

What were the problems between them?

What do you think was right?

Explain your answer.

3.2 Why did the child in the picture (or the movie) tell his friend that he was a chicken since there was no chicken at all in that picture (or movie)

4. การให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ตัวอย่างเช่น

4.1 Suppose you are a group of friends invited to a party and asked to arrive at 8 pm. You arrive at 9 pm. Try to show how the host would act.

4.2 Suppose you are a guest who happens to use a knife and fork to eat one of the dishes at a dinner party.

ทั้งนี้ เฮช เนด ซีลลี่ (H. Ned Seelye 1974 : 141) ให้ความเห็นว่าการใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการทดสอบความสามารถการใช้ภาษาในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีที่สุด แต่ครูต้องทำงานมาก เพื่อเตรียมและทำให้การทดสอบเป็นมาตรฐาน

5. การให้ผู้เรียนแสดงละครสั้น (mini-drama) 3 ตอนจบในโอกาสต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

5.1 Christmas day

5.2 Thanksgiving Day

6. การสัมภาษณ์ผู้เรียนซึ่งเป็นการสอบปากเปล่า โดยตั้งคำถามแบบปลายเปิด การ

ประเมินผลทำได้จากการสัมภาษณ์สด หรืออัดเทปไว้ประเมินภายหลัง ทั้งนี้ เฮซ เนด ซีลดี (H. Ned Seelye 1974 : 159) ตั้งข้อสังเกตว่า การสัมภาษณ์นั้นค่อนข้างให้คะแนนหาก ครูควรมีเกณฑ์การประเมินที่เป็นระบบเพื่อให้คะแนนได้ตรงตามความสามารถ

นอกจากนี้ ในการประเมินผล สุกัตรา อักษรานูเคราะห์ (2532 : 141) เสนอว่าอาจทำได้อีกหลายวิธี เช่นดูว่าผู้เรียนแสดงออกทางคำพูดพร้อมท่าทางประกอบ หรือปฏิบัติตามในสิ่งที่กำหนดให้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่ หรือดูว่าผู้เรียนพูดอย่างกระฉ่างจนผู้ฟังปฏิบัติตามได้หรือไม่ และให้เหตุผลประกอบได้สภาวะเหมาะสมกับกาลเทศะหรือไม่ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน กล่าวคือเพื่อให้ผู้สอนทราบถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน หลังจากการสอน ทั้งนี้ นักวิชาการหลายท่านได้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรม ในด้านความรู้ความเข้าใจนั้น นักวิชาการหลายท่านเน้นในเรื่องความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สำหรับด้านพฤติกรรมนั้นมีผู้เสนอวิธีการวัด และประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมตามระดับชั้นพฤติกรรมทั้ง 5 ชั้น คือชั้นทักษะกลไก ชั้นความรู้ ชั้นท่าสโณน ชั้นสื่อสาร และชั้นวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้วิธีการวัดและประเมินผลมีหลายวิธีอาทิเช่น การใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ การให้เปรียบเทียบ การให้ตอบคำถาม การให้แสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครสั้นและการสัมภาษณ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การวัดและประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น ยังไม่มีผู้ให้เกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนไว้ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้การวัดและประเมินผลนั้นไม่มีแบบแผนที่ครูสามารถยึดได้เป็นแบบเดีวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย ที่เกี่ยวกับความรู้ด้านวัฒนธรรมในการเรียน การสอน ภาษา ผู้วิจัยพบว่าสามารถสรุปงานวิจัยเป็น 5 หัวข้อ คือ งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่อง การเรียนการสอนวัฒนธรรม งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมกับเรื่อง อื่น ๆ งานวิจัยเกี่ยวกับการทดลองสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรม งานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ งานวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความเข้าใจ และความรู้ความสามารถ ทางด้านวัฒนธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการเรียนการสอนวัฒนธรรม

เดือนดา ไม้จันทร์ (2528 : 112 - 115) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็น ของครูสอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรมในแบบเรียน ภาษาอังกฤษ" โศภณีวิฑูรย์ประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการให้ความสำคัญในการกำหนดจุดประสงค์ การใช้วิธีสอน การใช้กิจกรรมและอุปกรณ์ การเรียนการสอน การใช้ชีวิต และ ประเมินผลการเรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรมในหนังสือเรียน ภาษาอังกฤษเรื่อง การตกทาส และการล่า การแต่งกาย เวลา ที่อยู่อาศัย อาหาร และ เพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนรัฐบาล และ ครูโรงเรียนราษฎร์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ตัวอย่างประชากรเป็นครูสอนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนรัฐบาล 129 คน และครูโรงเรียนราษฎร์ 120 คน รวม 249 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด เกี่ยวกับความคิดเห็น ในการเรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรม การให้ความสำคัญในการกำหนด จุดประสงค์ การใช้วิธีสอน การใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้ชีวิต และ ประเมินผลการเรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรมในหนังสือเรียนภาษาอังกฤษเรื่องการตกทาส และการล่า การแต่งกาย เวลา ที่

อยู่อาศัย อาหาร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยน้อย ในการให้ความสำคัญต่อการกำหนดจุดประสงค์ การใช้วิธีสอน การใช้กิจกรรม และอุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้ชีวิตและประเมินผลในการเรียนการสอน เรื่องการทักทายและการอำลา การแต่งกาย เวลา ที่อยู่อาศัยและอาหาร

2. สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็น ครูโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนชีวิตและประเมินผลการเรียน การสอนในทุกหัวข้อวัฒนธรรมดังกล่าว ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 สำหรับการให้ความสำคัญในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน เรื่องการแต่งกาย และการใช้วิธีการสอนเรื่องเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ส่วนหัวข้ออื่น ๆ นั้น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประพิมพ์พรณ มีลักษณะ (2530 : 104 - 105) ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการในด้านเนื้อหาวัฒนธรรมอังกฤษของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในด้านเนื้อหาวัฒนธรรมภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 - 2530 จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ชุดเกี่ยวกับความต้องการทางด้านเนื้อหาวัฒนธรรมอังกฤษ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรม ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและสื่อการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีความต้องการในด้านเนื้อหาวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านการใช้ถ้อยคำ และสำนวนตามวาระโอกาสต่าง ๆ รองลงมาเป็นเนื้อหาวัฒนธรรมเกี่ยวกับ อาหารการกิน และมารยาทในการรับประทานอาหาร ชีวิตวัยรุ่น และ งานอดิเรก ตามลำดับ

2. ครูส่วนมากต้องการที่จะได้รับความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มเติมโดยให้มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สำคัญ และต้องการแหล่งข้อมูลสำหรับทำการค้นคว้า

3. ในด้านของวิธีการสอนวัฒนธรรม ครูใช้วิธีเล่าแทรกในขณะที่สอน สื่อที่ครูใช้ใน

การเตรียมการสอนคือ นิตยสารภาษาต่างประเทศและพจนานุกรม โดยครูส่วนมากใช้เทปประกอบบทเรียนเป็นสื่อประกอบการสอน สำหรับสื่อการสอนวัฒนธรรมที่ครูต้องการมากคือ เทปโทรทัศน์ ภาพยนต์ และรูปภาพ

4. ในด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมครูให้นักเรียนจัดทำกิจกรรมในโรงเรียนมากกว่าที่จะให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มโรงเรียน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรม กับเรื่องอื่น ๆ

เพ็ญวิ รักขาลี (2513 : 44 - 45) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและความชอบเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และความชอบเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2513 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในพระนคร ธนบุรี จำนวน 225 คน ในปีการศึกษา 2513 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความชอบเรียนภาษาอังกฤษ 1 ชุด และ แบบสอบถามความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ 1 ชุด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและความชอบเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างไม่สัมพันธ์กัน
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบเรียนภาษาอังกฤษในระดับค่อนข้างมาก
3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง
4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบเรียนภาษาอังกฤษ และคะแนนความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชายและหญิงไม่แตกต่างกัน

ปรีชา อุนรัตน์ (2514 : 43) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านภาษาอังกฤษ" โดยมีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และ สัมฤทธิ์ผลในการอ่านภาษาอังกฤษของนิสิต ปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2514 ตัวอย่างประชากรเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นตาม หลักสูตรปริญญาตรี จำนวน 200 คน ในปีการศึกษา 2514 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ ทดสอบความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ 1 ชุด แบบทดสอบความสามารถในการ อ่านที่ไม่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก 1 ชุด และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหา ทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก 1 ชุด สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์กับความสามารถ ในการอ่าน ทั้งที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มากและ ที่ไม่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีคะแนนความเข้าใจวัฒนธรรม ระดับปานกลางถึงดีเป็นผู้ที่ มีคะแนนความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มากในระดับปานกลางถึงดี
3. กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง
4. กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านที่ไม่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มากในระดับ ปานกลาง
5. กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก ในระดับดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอว่าคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบผิดเนื่องจาก ไม่เคยเรียนข้อวัฒนธรรมนั้นมาก่อน บางคนเรียนแล้วแต่ลืมแล้ว บางข้อนักศึกษาใช้ความรู้ทาง วัฒนธรรมไทยในการตอบ

กาญจนา นฤกษ์หงส์รัตน์ (2516 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ ระหว่างประสบการณ์ทางวรรณคดีไทย และความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกกับความสามารถในการ เรียนวรรณคดีอังกฤษ ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยวิชา การศึกษา ปีการศึกษา 2515" เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทาง วรรณคดีไทย 1 ชุด ใช้แบบทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตก 1 ชุด และแบบทดสอบ ความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษ 1 ชุด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประสบการณ์ทางวรรณคดีไทย มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนวรรณคดี อังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ประสบการณ์ทางวรรณคดีไทย มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษมากกว่าความสัมพันธ์ ระหว่างความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตก กับความสามารถในการเรียนวรรณคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ประสบการณ์ทางวรรณคดี และความเข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตก ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทำนอง เจริญรูป (2523 : 65 - 67) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกของนักศึกษาวิทยาลัยครู และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านร้อยกรองภาษาอังกฤษ" โดสมิวัตุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตก ของนักศึกษาวิทยาลัยครู และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านร้อยกรองภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาว่าความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมหรือกลวิธี ในคำประพันธ์ด้านใดบ้าง ที่เป็นปัญหาในการอ่านร้อยกรองภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีภาคปลาย ปีที่ 4 ของปีการศึกษา 2522 จากวิทยาลัยครู 3 แห่งคือวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูพระนคร และวิทยาลัยครูสวนสุนันทา รวมทั้งสิ้น 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ 2 ฉบับ ฉบับแรกทดสอบความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตก ฉบับที่สองทดสอบความสามารถในการอ่านร้อยกรองภาษาอังกฤษ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตกของนักศึกษาวิทยาลัยครู และ สัมฤทธิ์ผลในการอ่านร้อยกรองภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษมีปัญหามากที่สุดทางด้านเทคนิคฮกรีกโรมัน รองลงมาคือกลวิธีต่าง ๆ ในคำประพันธ์ ฤดูกาล ความเชื่อด้านไสยศาสตร์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทางประเพณีและคริสตศาสนา ตามลำดับ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรม

สุนทรนุภา วัฒนบุณย์ (2523 : 58) ทำการวิจัยเรื่อง "การทดลองเปรียบเทียบ

เทียบการสอนภาษาอังกฤษแบบเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับการสอนภาษาอังกฤษแบบธรรมดา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการสอนภาษาอังกฤษแบบเสริมวัฒนธรรมกับแบบธรรมดา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางใหญ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 56 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวนเท่า ๆ กันแล้วจึงทำการสอนภาษาอังกฤษกับกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการเสริมกิจกรรม หรือเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ส่วนกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีธรรมดา โดยสอนไปตามประมวลการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกระทรวงศึกษาธิการ ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กลุ่มทดลองที่สอนด้วยวิธีเสริมวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีธรรมดา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะผู้ที่เกี่ยวข้องกับสอนภาษาอังกฤษให้คำนึงถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษ

สมจิตร วรณวิไลย (2527 : 45) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และ ความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยการสอนเสริมและไม่เสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสตรีศรีน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมจำนวนเท่า ๆ กัน กลุ่มทดลองเรียนจากแผนการสอนภาษาอังกฤษที่เสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มควบคุมเรียนจากแผนการสอนภาษาอังกฤษ ที่ไม่เสริมเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 16 คาบ ในการทดลองมีการทดสอบก่อนเรียน หลังการเรียน และทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ภายหลังการสอน เมื่อทิ้งช่วงไป 2 สัปดาห์ การวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. กลุ่มทดลองที่เรียนจากการสอนภาษาอังกฤษโดยเสริมเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนภาษาอังกฤษโดยไม่เสริมวัฒนธรรมเจ้าของภาษา
3. นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังการสอน เมื่อทิ้งช่วงไป 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทศนร สุวรรณชาติ (2529 : 71 - 73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ

เทียบสัมฤทธิ์ผล และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอดแทรก และไม่สอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรก และไม่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาก่อนและหลังการทดลอง ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 34 คน ให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนด้วยบทเรียนปกติไม่มีการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแผนการสอน 40 แผน รวมบทเรียน 20 บท ผลการวิจัยปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่มีการสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปราณี ระเบียงคี (2529 : 46 - 50) ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาต่อความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความคงทนในความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษและเจตคติที่มีต่อวิธีสอนศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองสอนคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คนโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ซึ่งเรียนจากการสอนที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มควบคุม 30 คน เรียนจากการสอนตามคู่มือครูใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 12 คาบ มีการทดสอบก่อนและหลังการเรียน ตลอดจนทดสอบความคงทนภายหลังการสอนเมื่อทิ้งช่วงไป 1 และ 2 สัปดาห์ และมีการสอบถามเจตคติที่ผู้เรียนมีต่อวิธีการสอนภาษา

หลังการสอนด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีคะแนนความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษา มีความคงทนในความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการสอนเมื่อทิ้งช่วงไป 1 สัปดาห์ และ 2 สัปดาห์มากกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษา มีเจตคติต่อวิชาสอนศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาด้านวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ

อักษรประเสริฐ เศรษฐประเสริฐ (2527 : 245) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาด้านวัฒนธรรมในหนังสือเรียนและคู่มือครูภาษาอังกฤษ ราชวิชา อ.411 ภาษาอังกฤษ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ รูปแบบ และคุณลักษณะของเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรม ตลอดจนรวบรวมรูปแบบประโยคที่ใช้ในการเสนอ เนื้อหาด้านวัฒนธรรมแต่ละรูปแบบ ในหนังสือเรียนและคู่มือครูภาษาอังกฤษราชวิชา อ.411 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ชุด ได้แก่ Active Context English Book 1, Kernel One และ Lado English Series Book 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือบัญชีรูปแบบวัฒนธรรมของเนลสัน บรูคส์ (Nelson Brooks 1964) ซึ่งเสนอไว้สำหรับครูเพื่อใช้ในการสอนเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ในชั้นเรียน ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า รูปแบบทางวัฒนธรรมที่หนังสือแบบเรียน 3 เล่ม เสนอไว้ตรงกันและมีความถี่สูงคือเรื่องลำดับของคำพูด (Levels of Speech) และแบบแผนของความสุภาพ (Patterns of Politeness) เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์หนังสือเรียนและคู่มือครู เพื่อศึกษาความสัมพันธ์กันในการเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ปรากฏว่าหนังสือเรียน และคู่มือครู

แต่ละชุดมีความสัมพันธ์กันน้อย ซึ่งเห็นได้จากการที่คู่มือครูมิได้เสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและคำอธิบายเนื้อหาด้านวัฒนธรรมทั้ง ๆ ที่เนื้อหาเหล่านั้นหนังสือเรียนเสนอไว้เป็นจำนวนมาก

พงศ์ ชันชสิทธิ์ (2534 : 216 - 218) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์กิจกรรมภาษาในหนังสือเรียนชุด Reading Comprehension Course" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หัวข้อในการสื่อสารและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเอกสารจริง โดยศึกษาหนังสือเรียนชุด Reading Comprehension Course จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ Reasons for Reading, Strategies for Reading และ Study Skills for Reading ซึ่งเป็นหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่ได้รับอนุญาตจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการให้ใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้เกณฑ์สำหรับวิเคราะห์ตำรา แผนการเรียน และ วัสดุที่สนับสนุนของโครงการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า การนำเอกสารจริงหลายรูปแบบมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในหัวข้อ 14 หัวข้อ ตามที่ แวน เอ็ก (Van Ek 1980) ได้ตั้งเกณฑ์การจัดหัวข้อการสื่อสารที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ โดยพบการปรากฏของหัวข้อเกี่ยวกับเวลาว่าง และการบันเทิง กับหัวข้อประวัติและสถานภาพส่วนบุคคลมากกว่าหัวข้ออื่น ๆ สำหรับผลการวิเคราะห์เนื้อหาทางวัฒนธรรม พบว่าในเอกสารที่วิเคราะห์มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก และเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากได้แก่ เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการอ้างถึงสถานที่ องค์การและสถาบัน รองลงมาคือเนื้อหาทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาและเรื่องของคุณค่าสำคัญตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสื่อการเรียนแต่ละเล่ม พบว่าสื่อการเรียน Reasons for Reading มีเอกสารจริงที่เสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ Strategies for Reading และ Study skills for Reading ตามลำดับ โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า หนังสือเรียนชุดที่นำมาวิเคราะห์มิได้อธิบายความหมายของคำ หรือข้อความเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ ถ้าผู้สอนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนอาจจะประสบปัญหา ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิหลังทางภาษาและการใช้ภาษาให้ถูกต้องในการทำกิจกรรมหรือการสื่อสาร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการทดสอบความเข้าใจและความรู้ความสามารถทางวัฒนธรรม

กัททาพิทธิ์ สิงหะเนติ และ ผ่าน บาลโพธิ์ (2526 : 122) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างมิติสัมพันธ์การใช้ภาษาเพื่อการเรียนการสอนและการทดสอบภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาแบบมหภาษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมิติสัมพันธ์การใช้ภาษา (language matrix) เพื่อการเรียนการสอนและการทดสอบภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและเพื่อสร้างแบบทดสอบสำหรับวัดความสามารถในการใช้ภาษาในแบบมหภาษา (macro-language) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบเพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคมซึ่งมีความสำคัญมากในการสื่อความหมายและจำเป็นมากในการเรียนการสอนภาษา 11 องค์ประกอบ มีลำดับความสำคัญ และความสามารถในการทำนายความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและสังคมตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การสื่อความหมายในรูปจุดประสงค์เพื่อการสื่อสารต่าง ๆ
2. การรู้จักเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำหรือประโยคให้ถูกต้องตามสถานการณ์
3. ความรู้ในด้านเทศกาล งานฉลองต่าง ๆ
4. การแยกประเภทของข้อความ
5. การตีความหมาย ท่วงทำนอง ความรู้สึก และทัศนคติของข้อความ
6. การใช้เวลาว่าง
7. การโยงความสัมพันธ์กับสถานที่ต่าง ๆ
8. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาของข้อความ
9. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้สื่อข้อความ
10. การอ่านความที่เป็นร้อยกรอง
11. ความรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับชื่อต่าง ๆ

ญาติ คุ่มแก้ว (2530 : 59 - 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหา

วิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจ ในด้าน วัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของ รัฐ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 โรงเรียนสาธิตจำนวน 5 โรงเรียน ในเขต กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจใน ด้านวัฒนธรรมอังกฤษ 1 ฉบับรวม 50 ข้อ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยในด้านความเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 74.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ผู้วิจัยใช้ตัดสินว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวัฒนธรรม อังกฤษหรือไม่

2. ความเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างประชากรทั้ง 5 โรงเรียนนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

3. หัวข้อวัฒนธรรมที่นักเรียนเข้าใจน้อยมาก 2 หัวข้อคือการใช้ภาษาท่าทางและ การเชื้อเชิญไปเยี่ยมเยือนที่บ้าน

จริธา พานิชนถ (2532 : 51 - 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการใช้ภาษาตามจุดประสงค์ในการสื่อสาร สถานที่ที่เกิดการสื่อสาร หัวเรื่องในการสื่อสาร และบทบาทสถานภาพทางสังคมของผู้ร่วมสื่อสารตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 800 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม 1 ชุด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมโดยมีค่ามัธยฐานคิดเป็นร้อยละ 57.87 ซึ่งอยู่ในระดับอ่อน โดยนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ได้ค่ามัธยฐานคิดสูงสุด รองลงมาคือนักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาต่างประเทศซึ่งได้ค่ามัธยฐานคิด คิดเป็นร้อยละ 57.71

และ แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - คณิตศาสตร์ ซึ่งได้ค่ามัธยัมเลขคณิต คิดเป็นร้อยละ 54.74 ตามลำดับ

2. สำหรับความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับลักษณะสำคัญของสถาน การณ์ทางสังคมนั้นนักเรียนทั้ง 3 แผนการเรียนได้ค่ามัธยัมเลขคณิตสูงสุด ในด้านการใช้ภาษา ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการสื่อสาร รองลงมาคือ การใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เกิดการสื่อสาร หัวเรื่องในการสื่อสาร และบทบาทสถานภาพทางสังคมของผู้ร่วมการสื่ อสารนั้น ตามลำดับ

พนิดา สุนทรวิภาต (2533 : 57 - 67) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความ สามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและความเข้าใจ วัฒนธรรม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและ ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษารวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษ และ ความเข้าใจในวัฒนธรรม ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 6 ห้องเรียน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบจำนวน 2 ชุด คือ แบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบความเข้าใจในวัฒนธรรม ผล การวิจัยโดยสรุปพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวันของนัก เรียนอยู่ในระดับต่ำ คือร้อยละ 36.42 ของคะแนนเต็ม 40 คะแนน หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้สูงสุด คือการขอโทษ และ การยกโทษ หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้ต่ำสุดคือ การแนะนำทิศทางและสถานที่

2. คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจ ในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางคือร้อยละ 60.34 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้สูงสุด มี 2 หัวข้อคือ มรรยาทในการแนะนำ และ การแสดงอารมณ์และความคิด หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้ ต่ำที่สุดคือมรรยาทในการถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล

3. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความ เข้าใจในวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการในประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนมากต้องการที่จะได้รับความรู้ทางวัฒนธรรมเพิ่มเติม และมีความต้องการในด้านเนื้อหาวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ในขณะที่มีความเห็นด้วยน้อยในการให้ความสำคัญต่อการกำหนดจุดประสงค์ การใช้วิธีสอน การใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการใช้วัสดุและประเมินผลในการเรียนการสอนเนื้อหาด้านวัฒนธรรมที่สำคัญ งานวิจัยบางเรื่องชี้ให้เห็นว่า ความเข้าใจวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาของนักเรียน โดยเฉพาะการอ่าน ความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการเรียนวรรณคดีอังกฤษ และ การใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้การสอนภาษาอังกฤษแบบเสริม หรือสอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาทำให้ผลสัมฤทธิ์และทัศนคติ ตลอดจนความคงทนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สูงกว่า การสอนแบบไม่เสริมหรือไม่สอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ หนังสือเรียน และ คู่มือครูบางชุดมีความสอดคล้องกันในการเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมน้อย กล่าวคือ คู่มือครูมิได้เสนอเนื้อหาและคำอธิบายด้านวัฒนธรรมสำหรับครูใช้ในการสอน สำหรับผลการวิจัยที่ทดสอบความเข้าใจในวัฒนธรรมภาษาอังกฤษพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาในระดับปานกลาง ส่วนการวิจัยที่ทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันปรากฏผลว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาทำคะแนนได้ในระดับอ่อนหรือต่ำ

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยเป็น 3 หัวข้อ งานวิจัยเกี่ยวกับผลของพจนานุกรมที่มีต่อการอ่านและการเขียน งานวิจัยเกี่ยวกับการทดลองสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรม และงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในวัฒนธรรม

1. งานวิจัยเกี่ยวกับผลของพจนานุกรมที่มีต่อการอ่านและการเขียน

แพทรีเซีย จอห์นสัน (Patricia Johnson 1981 : 169) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"ผลของความสลับซับซ้อนทางภาษา และ ทัศนความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของความสลับซับซ้อนทางภาษา และทัศนความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านหรือท้าว ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชาวอิหร่านจำนวน 46 คน และนักศึกษอเมริกัน 19 คน ผู้วิจัยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้อ่านเรื่องที่เขียนโดยใช้ภาษาอังกฤษแบบธรรมดา กลุ่มหลังอ่านเรื่องเดียวกันกับกลุ่มแรก แต่ภาษาที่ใช้เขียนเป็นภาษาอังกฤษแบบง่าย (simplified) เรื่องที่อ่านมี 2 เรื่องคือนิทานพื้นบ้านของอิหร่านและนิทานพื้นบ้านของอเมริกา หลังจากนั้น มีการทดสอบการอ่านโดยข้อสอบแบบปรนัยผลการวิจัยปรากฏว่า ทัศนความรู้ทางวัฒนธรรมของเรื่องที่อ่านมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านมากกว่าความสลับซับซ้อนด้านไวยากรณ์และความหมาย แต่สำหรับกลุ่มนักศึกษาชาวอเมริกันซึ่งเป็นเจ้าของภาษาพบว่าความสลับซับซ้อนทั้งสองด้านมีผลต่อการอ่าน และนักศึกษอเมริกันเข้าใจนิทานพื้นบ้านของอเมริกันในภาษาแบบธรรมดามากกว่าภาษาแบบง่าย

วา立德 มามูด อะบู อัลบাহ์ (Walid Mahmoud Abu Ulbah 1983 : 1748 a) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีภาษาอาหรับที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการอ่านวรรณคดี เพื่อเป็นแนวทางในการสื่อสารความเข้าใจด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนอเมริกัน 2 กลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันทุกด้าน แต่กลุ่มทดลองได้เรียนภาษาอาหรับ ผู้วิจัยให้ทั้ง 2 กลุ่ม อ่านเรื่องที่แปลจากภาษาอาหรับเป็นภาษาอังกฤษ แล้วนำผลมาวิเคราะห์พบว่า 1) การศึกษาภาษาต่างประเทศควบคู่ไปกับการศึกษาวรรณคดีต่างประเทศ ทำให้เข้าใจ และตระหนักในวัฒนธรรม 2) ภูมิหลังด้านเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการศึกษาวรรณคดี 3) ความสามารถในการอ่านและประสบการณ์ในการอ่านวรรณคดี มีอิทธิพลต่อการอ่านวรรณคดีต่างประเทศ 4) ความรักในวัฒนธรรมของตนเองอาจมีผลต่อความเข้าใจและความตระหนักในวัฒนธรรมต่างประเทศ 5) อายุ มีอิทธิพลทางบวกต่อการอ่านวรรณคดี ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าจะต้องมีการพัฒนาวัสดุการสอนที่จะช่วยผู้สอนภาษาต่างประเทศในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรม โดยผ่านทางการสอนวรรณคดี

ไอลดาเลีย อาร์. พิคเคนส์ (Idalia R. Pickens 1983 : 3278 - A) ได้

ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของโครงสร้างพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural schemata) ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของเด็กเกรด 6" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรมกับความเข้าใจในการอ่าน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนตามวัฒนธรรมที่ต่างกัน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เม็กซิกันอเมริกันอินเดียนและอเมริกันและให้ทุกกลุ่มอ่านนิทานพื้นบ้านรวม 9 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวกับวัฒนธรรมเม็กซิกัน 3 เรื่อง เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกันอินเดียน 3 เรื่อง และเกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกันอีก 3 เรื่อง หลังจากอ่านเรื่องแต่ละเรื่องแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ คะแนนเฉลี่ยได้แสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่ตรงกับวัฒนธรรมของตนเองดีกว่าเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งบ่งชี้ว่าพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรม มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการที่ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่อ่าน นอกจากเรื่องความเข้าใจในการอ่าน แล้วยังมีการทดสอบเรื่องความเร็วในการอ่านเรื่องทั้ง 9 เรื่องด้วย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างในเรื่องการทำเวลาในการอ่านเรื่องทั้ง 2 แบบของกลุ่มนักเรียนชาวเม็กซิกัน และกลุ่มนักเรียนชาวอเมริกันอินเดียน แต่นักเรียนกลุ่มวัฒนธรรมอเมริกันอ่านได้เร็วกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยยืนยันจากผลการวิจัยว่าพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรมเป็นความรู้ภูมิหลังที่สำคัญซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่านในการสร้างความเข้าใจในการอ่าน

เฮเลน อารอน (Helen Aron 1985 : 386 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของพื้นฐานความรู้ ต่อความสามารถในการจำบทความที่อ่านของนักเรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของพื้นฐานความรู้ต่อความสามารถในการจำเรื่องร้อยแก้วของผู้ไม่ใช่เจ้าของภาษาเป็นภาษาแม่ โดยผู้วิจัยให้เจ้าของภาษาจำนวน 31 คน กับผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจำนวน 31 คน จำเรื่อง 2 เรื่องที่ให้อ่านให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ เรื่องทั้ง 2 ดังกล่าวคัดจากหนังสือ New Jersey College Basic Skills Placement Test ซึ่งเรื่องหนึ่งมีแก่น (Theme) ของเรื่องแบบธรรมดา คือ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกัน ส่วนอีกเรื่องหนึ่งมีแก่นของเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกัน แล้วจึงให้ถามข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้คะแนนความจำ นักศึกษากลุ่มที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะต้องทดสอบความสามารถทางภาษาตลอดจนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังด้านการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งแบบสอบถามทัศนคติด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่าพื้นฐานความรู้มีอิทธิพลสำคัญต่อความสามารถในการจำเรื่องร้อยแก้ว กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของภาษา และที่มิใช่เจ้าของภาษามีคะแนนความจำในเรื่องที่

ไม่ต้องใช้พินความรู้ด้านวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่มีคะแนนความจำในเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรใจ ชัยบุญเรือง (Sonjai Chaibunruang 1987 : 1136 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาในการเลือกและการสอนนวนิยายในรายวิชาที่เกี่ยวกับวรรณคดีในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับวิทยาลัยในประเทศไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการเลือกและสอนนวนิยายในรายวิชาวรรณคดีอังกฤษ และ อเมริกานในระดับวิทยาลัยครูในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ตัวอย่างประชากรเป็นอาจารย์ผู้สอนนวนิยายในรายวิชาวรรณคดีอังกฤษ และอเมริกาที่ได้คัดเลือกมาจากวิทยาลัยครูทุกแห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีคำถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้นวนิยายที่ทำให้ง่ายขึ้นในการสอน โดยการเลือกเรื่องที่จะมาสอนคำนึงถึงความสามารถในการอ่าน ความสนใจและความต้องการของนักศึกษาเป็นหลัก สำหรับปัญหาในการสอนมี 10 ปัญหาหลัก อาทิเช่น นักศึกษามีความสามารถในการอ่าน และ พินความรู้ด้านวัฒนธรรมอังกฤษและอเมริกันน้อย เป็นต้น

แมรี ซี. ฟริทซ์ (Mary C. Fritz 1988 : 66 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "วัฒนธรรมของผู้อ่าน ที่มาของข้อเขียนและวิธีการทำนาศของเด็กขณะอ่าน" ฟริทซ์แสดงความคิดเห็นว่า การที่วัฒนธรรมมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านนั้น เป็นที่ยอมรับกันในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่สอง และพินความรู้ทางวัฒนธรรม เป็นความรู้สำคัญที่ผู้อ่านนำไปใช้ในขณะอ่านด้วย การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของพินความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้อ่าน ที่มาของข้อเขียนที่มีต่อการทำนาศเหตุการณ์ขณะอ่าน กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเด็กนักเรียน 4 กลุ่ม ได้แก่ เด็กอเมริกันในสหรัฐอเมริกา เด็กอเมริกาที่อาศัยอยู่ในอินเดีย เด็กอินเดียในอินเดีย และเด็กอินเดียอาศัยในสหรัฐอเมริกาและให้เด็กทุกกลุ่มอ่านเรื่องวัฒนธรรมของทั้งสองชาติ โดยแต่ละกลุ่มจะอ่านเรื่องจำนวน 2 เรื่องซึ่งเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับงานวันเกิด และอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับงานแต่งงานของอเมริกันและอินเดีย เมื่ออ่านจบแล้วจึงให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่า โดยผู้วิจัยสอบถามการทำนาศเนื้อเรื่องว่าจะเป็นอย่างใดต่อไป จะมีคำศัพท์หรือวลีใดที่จะตามมา ผลการวิจัยพบว่าที่มาของเรื่องที่ต่างกันมีผลต่อการทำนาศเรื่องอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในเรื่องสถานที่ที่เด็กอาศัยอยู่ไม่มีผล

ต่อการทำนุบำรุงเรื่อง ผู้วิจัยสรุปว่าพัฒนาความรู้ที่ผู้อ่านนำไปใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องนั้น เกี่ยวข้องอย่างมากกับวัฒนธรรมที่ผู้อ่านผูกพันอยู่ การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ เนื่องจากทำให้ทราบว่าความเข้าใจ ในการอ่านของนักเรียนขึ้นอยู่กับพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมโดยตรงและสามารถสรุปได้ว่าครูซึ่งสอนนักเรียนที่มีวัฒนธรรมต่างกันนั้น จำเป็นต้องสอนข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมแก่นักเรียน เพื่อจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากขึ้น

อดัน เอ็ม. คาลิล (Adnan M. Khalil 1989 : 3539 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรม ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ตัวอย่างประชากร เป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจำนวน 48 คน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มระดับเริ่มต้น กลุ่มระดับกลางและกลุ่มระดับสูง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นบทอ่านทั้งที่ผู้เรียนคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ทั้งที่มีระดับความยากมากและน้อย icoyทดสอบก่อนและหลังการอ่านเรื่อง "The Weekend" และ "Groundhog Day" ผลการวิจัยพบว่าบทอ่านที่มีความต่างทางวัฒนธรรมมีผลต่อความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในขณะที่ความคุ้นเคยในบทอ่านและความยากง่ายของบทอ่าน ไม่มีผลต่อความเข้าใจการอ่านของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

ศิริพร วงศ์ขาน (Siriporn Wongkhan 1990 : 1700 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ที่มีต่อคุณภาพและปริมาณการเขียน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีต่อคุณภาพ และปริมาณการเขียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองระดับมหาวิทยาลัย ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนไทย 10 คน และนักเรียนญี่ปุ่น 13 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนที่สถาบันสอนภาษาอังกฤษแบบเร่งรัดของมหาวิทยาลัยนอร์ทเท็กซัส ในฤดูใบไม้ผลิปี 1990 icoyทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบภูมิหลังความรู้ที่มีอยู่เดิมก่อนเขียนเรื่องที่กำหนดให้ คือ นักเรียนไทยเขียนเรื่องมวยไทยและนักเรียนญี่ปุ่นเขียนเรื่องกีฬาซูโม่ของญี่ปุ่นซึ่งทั้งสองภาพเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศตน สืบคำหาค้อมา ทั้งสองกลุ่มเขียนเรื่องที่มีภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศ ผู้วิจัยให้คะแนนคุณภาพการเขียนโดยยึดเกณฑ์ของ Jacob, Zingraf, Wormuth, Hartifice และ Hughey (1981)

และคะแนนปริมาณการเขียนจากเกณฑ์ของ Bovain และ Kieras (1985) โดยวัดจำนวน ประโยคและความถี่ของคำ ความเที่ยงทางด้านคุณภาพการเขียนระหว่างผู้ให้คะแนนเท่ากับ .8558 และด้านปริมาณการเขียนเท่ากับ .9787 ความเที่ยงของผู้ตรวจแต่ละคนมีตั้งแต่ .9029 - .9894 และใช้สถิติ ANOVAS ผลปรากฏว่า ทัศนความรู้เดิมทางวัฒนธรรมมีผลต่อคุณภาพของงานเขียนของ นักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยทั้งสองกลุ่มเขียนเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง ได้ดีกว่าของต่างประเทศ สำหรับด้านปริมาณการเขียนพบว่าทัศนความรู้เดิมมีผลต่อปริมาณการเขียนของนักเรียนญี่ปุ่น มากกว่านักเรียนไทยซึ่งเขียนในปริมาณพอ ๆ กันทั้งสองภาพ

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการทดลองสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรม

เอเวอร์ลีน วิลเลียมส์ บราวเดอร์ (Everlene Williams Browder 1983 : 3495 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการสอนภาษาแนววัฒนธรรมที่มีต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาสเปนเบื้องต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า การเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมในวิชาภาษาสเปนเบื้องต้นจะทำให้ทัศนคติต่อภาษาดีขึ้น และมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาให้ดีขึ้นหรือไม่ โดยทดลองสอนนักเรียน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมนอกเหนือจากสิ่งที่ต้องสอนในหลักสูตรตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนสิ่งที่ต้องสอนในหลักสูตรตามปกติ ไม่มีการเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรม มีการทดสอบทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งก่อนและหลังการทดลอง ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อวิชาภาษาสเปนของกลุ่มทดลองดีขึ้น ส่วนทางด้านผลสัมฤทธิ์นั้นพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของกลุ่มทดลองในการสอบครั้งหลังสูงขึ้นกว่าการสอบครั้งแรกมากกว่ากลุ่มควบคุม ผู้วิจัยจึงเสนอให้สอนเสริมเนื้อหาทางวัฒนธรรมเพราะจะมีผลทำให้ทัศนคติ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศดีขึ้น

อลิซาเบท บุชานัน เฟินเบิร์ก (Elizabeth Buchanan Feinberg 1984 : 2903 A) ได้ทำการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในระดับประถมและมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา เรื่อง "วัฒนธรรมและการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2" ผู้วิจัยศึกษาและสำรวจรูปแบบวัฒนธรรม 5 รูปแบบ (models)

ได้นัก The Map of Culture, Kluckhohn's Model, Ethnography of Speaking, The Emergent Model และ the Pfister Models ในด้านการนำไปใช้ และผลของการใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ the Emergent Model มีโครงสร้างเหมาะสม สำหรับการนำไปใช้ สอนในระดับเริ่มต้น ผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือในการใช้สอนวัฒนธรรม เพื่อครูสามารถนำไปปรับใช้กับชั้น เรียนของคน โดยเสนอหัวข้อต่าง ๆ ที่ครูควรนำไปใช้สอน โดยคำนึงถึงความรู้ที่นักเรียนควรรู้ จุดประสงค์ในการสอน ความต้องการของนักเรียน และประโยชน์ที่ได้จากข้อมูลความรู้

เจมส์ โจเซฟ ดีไวน์ (James Joseph Devine 1985 : 635) ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการสอนวัฒนธรรมโดยใช้กลวิธีเทคนิคประสบการณ์ (Experiential Techniques) ที่มีต่อทัศนคติ แรงจูงใจ และการฟังของผู้เรียนภาษาสเปน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ การสอนวัฒนธรรมโดยใช้กลวิธีเทคนิคประสบการณ์ที่มีต่อผู้เรียนชาวอเมริกันที่เรียนภาษาสเปนเป็น ภาษาต่างประเทศในเรื่องของทัศนคติที่มีต่อชาวอเมริกัน เชื้อสายสเปน ครูภาษาสเปน วิชาภาษา สเปนและความสามารถในการฟังภาษาสเปน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 8 ชาว อเมริกันที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศในระดับ 3 จำนวน 38 คน ทุกคนเป็นนักเรียน ชายอายุระหว่าง 15 - 17 ปี ซึ่งเลือกแล้วว่ามีความสามารถทางภาษาสเปนไม่แตกต่างกันทาง สถิติ แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาทดลอง 15 สัปดาห์ ซึ่ง กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมทางเทคนิคประสบการณ์ที่เลือกสรรแล้ว 12 กิจกรรม เพื่อสอน วัฒนธรรม กิจกรรมดำเนินเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมุ่งพัฒนาความตระหนัก และทัศนคติทางบวกที่มีต่อ วัฒนธรรมของคนอเมริกันเชื้อสายสเปน โดยมีการอภิปราย การเล่นเกมบทบาท สมมติ และการ สัมภาษณ์ มีการเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับไวยากรณ์ที่ปรากฏในตำรา 10 บท ผล การวิจัยไม่พบความแตกต่างที่มีนัยทางสถิติที่ได้จากทั้งสองกลุ่มในทุก ๆ เรื่อง ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ให้มีการศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อนักเรียนจะได้สัมผัสกับการสอนแบบนั้นขึ้น และครู ควรสอนเรื่องการใช้ภาษาและการดำเนินชีวิตโดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสม

3. งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในวัฒนธรรม

คอนนี อี คอคราน (Connie E. Cochran 1987 : 1058 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความตระหนักในวัฒนธรรมของครู ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล เมืองแคมเดน (Camden) มลรัฐนิวเจอร์ซีย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมของครูที่มีผลต่อความตระหนักในวัฒนธรรมเนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีผู้คนจากต่างวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกัน ดังนั้นจึงมีความต้องการครูที่มีความตระหนักในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั้น ตัวอย่างประชากรเป็นครูระดับประถมศึกษา 8 โรงเรียนจำนวน 301 คน ในโรงเรียนรัฐบาลของ เมืองแคมเดน มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม 1 ชุด เกี่ยวกับการสอน ผู้เรียนหลากหลายวัฒนธรรม ระยะเวลาของการเป็นครู ภูมิหลังการศึกษา เพศ และเชื้อชาติ ตลอดจนความรู้ทางวัฒนธรรมทั่วไปและของตน การใช้หลักการสอนที่คำนึงถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมและความตระหนักถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการสอนในชั้นเรียน ผลการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรใด ๆ กับความตระหนักในวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความตระหนักในบทบาทของวัฒนธรรมในชั้นเรียน

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีหลายประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศ กล่าวคือพื้นฐานความรู้ทางวัฒนธรรมมีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน และการสอนเสริม เนื้อหาทางวัฒนธรรมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ และทัศนคติในการเรียนภาษา ข้อค้นพบจากงานวิจัยในต่างประเทศที่น่าสนใจก็คือผลการวิจัยที่ว่าความสลับซับซ้อนด้านวัฒนธรรมมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมากกว่าความสลับซับซ้อนด้านไวยากรณ์และความหมาย ความรักในวัฒนธรรมของตนอาจมีผลต่อความเข้าใจและความตระหนักในวัฒนธรรมต่างประเทศ นักศึกษาวิทยาลัยครูในประเทศไทยที่เรียนนวนิยายในวิชาวรรณคดีอังกฤษ และอเมริกันมี พื้นความรู้ด้านวัฒนธรรมอังกฤษและอเมริกันน้อย พื้นความรู้ทางวัฒนธรรมมีผลต่อคุณภาพและปริมาณของการเขียน นอกจากนี้ ระดับการศึกษาของครูมีผลต่อความตระหนักในบทบาทของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนด้วย